

Prawa i obowiązki obywateli państw trzecich w Polsce

I n f o r m a t o r

Monika Gwiazda, Dagmara Jachacz,
Joanna Oleszkowicz, Beata Podstawka,
Tomasz Sieniow (red.)

Lublin 2010

Informator wydany w ramach projektu „Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Autorzy:

Monika Gwiazda
Dagmara Jachacz
Joanna Oleszkowicz
Beata Podstawka
Tomasz Sieniow (red.)

Tłumaczenie na język rosyjski oraz konsultacja językowa:
Viktor Hlohovskyy, Magdalena Rembek, Viktor Svintsitskyy, Vitali Nabiev

Wydawca:

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

ul. Chopina 14/70
20-023 Lublin
tel/fax: +48 81 743 68 05
e-mail: fundacja@fipp.org.pl
www.fipp.org.pl
www.migrant.lublin.pl

ISBN 978-83-62551-08-8

Za treść informatora odpowiada wyłącznie Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa i opinie zawarte w niniejszej publikacji nie odzwierciedlają w żadnym wypadku oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, która nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Copyright by Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

SPIS TREŚCI

Wstęp – dr Tomasz Sieniow 5

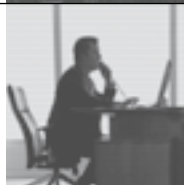
Rozdział 1:
Zasady wjazdu i pobytu cudzoziemców
na terytorium RP – Joanna Oleszkowicz 7

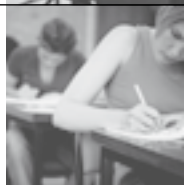
Rozdział 2:
Wykonywanie pracy przez cudzoziemców
na terytorium Polski – Dagmara Jachacz 17

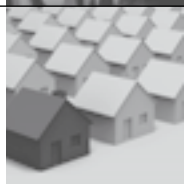
Rozdział 3:
Zakładanie działalności gospodarczej
przez cudzoziemców w Polsce – Monika Gwiazda 25

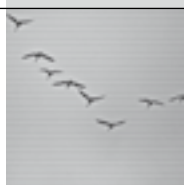
Rozdział 4:
Edukacja cudzoziemców w Polsce.
Dostęp do szkolnictwa, stypendia – Monika Gwiazda 33

Rozdział 5:
Nabywanie nieruchomości położonych w Polsce
przez cudzoziemców – Dagmara Jachacz 41

Rozdział 6:
Repatriacja – Beata Podstawka 47

Adresy 103

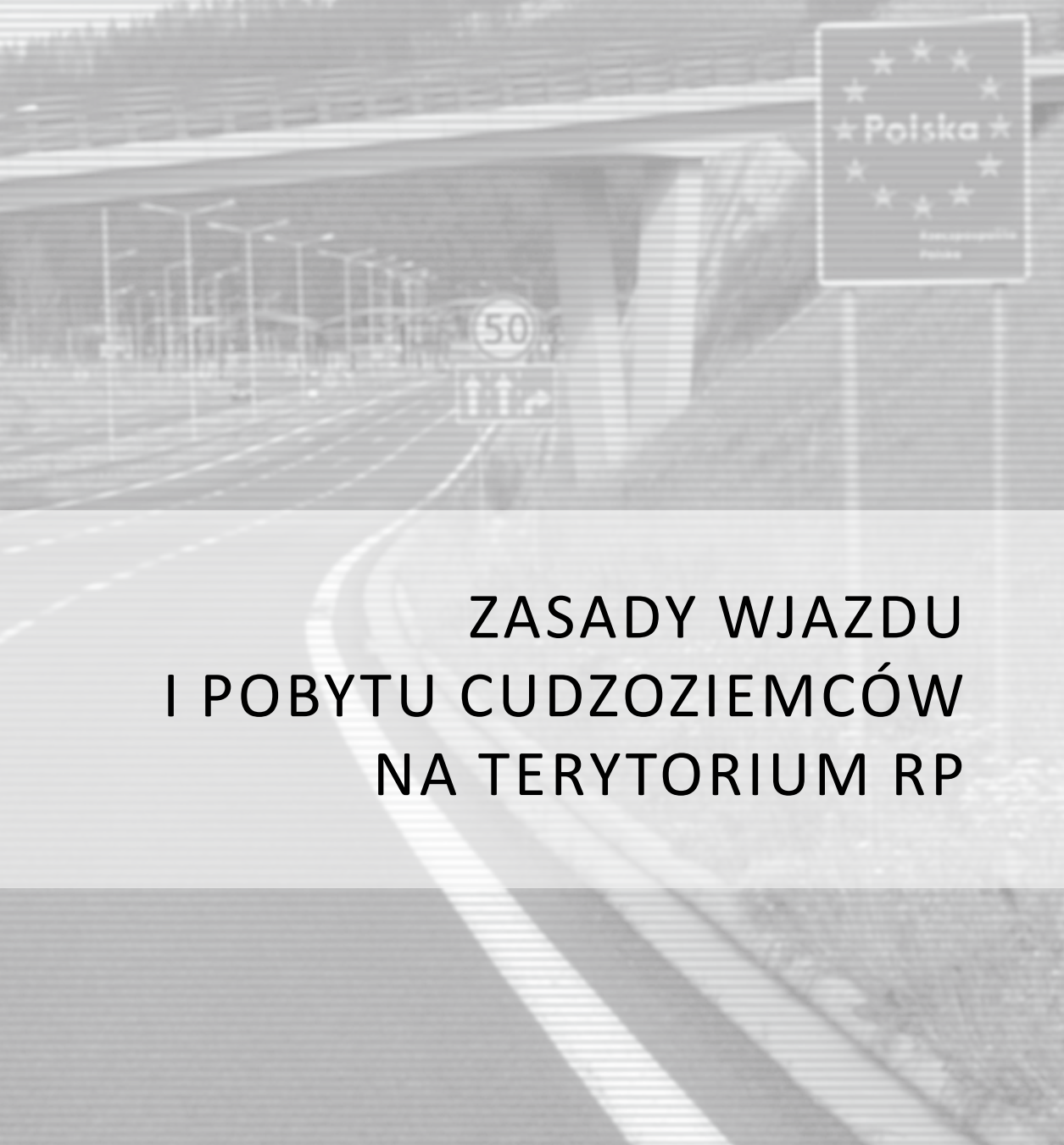
WSTĘP

Przebywanie na terytorium obcego państwa wiąże się z licznymi obowiązkami, poczynając od spełnienia wymogów przy legalnym przekroczeniu granicy, poprzez uzyskanie zgody na pobyt, zameldowanie aż po terminowe przedłużanie wizy. Polskie prawo gwarantuje jednocześnie cudzoziemcom legalnie przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prawa, często równe obywatelom polskim. Znajomość praw i obowiązków może znacznie ułatwić pobyt cudzoziemca w Polsce, a zarazem jest warunkiem jego dobrej integracji z polskim społeczeństwem.

Równocześnie warto zauważyć, że w zakresie regulacji migracji Polska staje się coraz silniej związana przepisami prawa wspólnotowego. Traktat Amsterdamski, włączając w 1998 roku do prawa wspólnotowego cały dorobek Schengen, rozpoczął nowy etap integracji europejskiej. Od jego wejścia w życie Unia Europejska aspiruje do wdrożenia spójnych polityk w zakresie wydawania wiz, imigracji i azylu. O tym, iż nie jest to proces zakończony łatwo się przekonać analizując rozwiązania prawne zaprezentowane w odwołanym do Państwa rąk Informatorze. Większość zaprezentowanych jest wyłącznie na poziomie ustawodawstwa krajowego. Wszelkie próby harmonizacji polityki imigracyjnej (zwłaszcza w zakresie regulacji imigracji zarobkowej) przez Unię Europejską napotyka opór ze strony państw członkowskich, które mają bardzo odmienne potrzeby migracyjne. Równocześnie rosnące trudności z integracją cudzoziemców w wielu państwach europejskich dowodzą, że warto poświęcić jej więcej uwagi zanim problemy imigrantów staną się elementem kampanii wyborczych lub przedmiotem protestów społecznych.

Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie jest tytułem projektu realizowanego w latach 2009-2010 przez Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa. Działania Instytutu na rzecz Państwa Prawa obejmujące pomoc prawną i integracyjną skierowaną do legalnie przebywających w naszym kraju cudzoziemców są szerzej zaprezentowane na stronie www.migrant.lublin.pl. Mamy nadzieję, że dzięki opracowanemu przez prawników FIPP informatorowi integracja ta będzie szybsza i łatwiejsza a cudzoziemcy wybierający Polskę za swoją drugą ojczyznę skorzystają z zamieszczonych w nim wskazówek z pożytkiem dla siebie i swoich rodzin. Wierzymy, że podejmowane przez nas działania zaowocują nową jakością integracji cudzoziemców w naszym regionie.

Tomasz Sieniow
PREZES ZARZĄDU FUNDACJI
INSTYTUT NA RZECZ PAŃSTWA PRAWA

ZASADY WJAZDU I POBYTU CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM RP

ROZDZIAŁ 1

1 PODSTAWOWE INFORMACJE

Zgodnie z art. 2 u.o.c., **cudzoziemcem** jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego. Cudzoziemca będącego obywatelem dwóch lub więcej państw traktuje się jako obywatela tego państwa, którego dokument podróży stanowił podstawę wjazdu na terytorium RP.

Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium Polski, jeżeli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej (co dotyczy zwłaszcza cudzoziemców wjeżdżających do Polski w ramach ruchu bezwizowego oraz cudzoziemców posiadających zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, legitymujących się kartą pobytu).

Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP:

- przed upływem okresu pobytu oznaczonego w wizie oraz przed upływem okresu ważności wizen, chyba że uzyskał przedłużenie wizen albo zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, na osiedlenie się lub na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich na terytorium Polski;
- przed upływem terminu przewidzianego w umowie międzynarodowej lub w rozporządzeniu znoszącym obowiązek wizowy, chyba że uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony - cudzoziemiec przebywający na terytorium RP na podstawie umowy o całkowitym lub częściowym zniesieniu obowiązku wizowego lub na podstawie jednostronnego zniesienia obowiązku wizowego;
- po upływie okresu pobytu, na który wjechał na terytorium RP, nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy lub przywrócenia obowiązku wizowego lub **od dnia ogłoszenia o tym fakcie w formie prawem przewidzianej - cudzoziemiec przebywający na terytorium Polski w ruchu bezwizowym.**

2 ŚRODKI FINANSOWE

Zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie wysokości środków utrzymania, które powinien posiadać cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów potwierdzających możliwość uzyskania takich środków (Dz. U. z 2008 r., Nr 235, poz. 1611), co do zasady:

- cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium RP **na okres pobytu nieprzekraczający 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z terytorium Polski, w wysokości co najmniej 300 złotych albo równowartość tej kwoty w walutach obcych;
- cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Polski **na okres pobytu powyżej 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie w/w kosztów w wysokości co najmniej 100 złotych na każdy dzień pobytu albo równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Dokumentami, które mogą potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków finansowych niezbędnych do pokrycia kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z Polski są:

- czek podróżny lub karta kredytowa;
- zaświadczenie o posiadaniu środków płatniczych w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej mających siedzibę na terytorium RP, w wysokości nie mniejszej niż w/w, potwierdzone pieczęcią i podpisem upoważnionego pracownika tego banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, wystawione najpóźniej na miesiąc przed przekroczeniem granicy;
- oryginał zaproszenia (opisanego poniżej).

Z obowiązku okazania środków finansowych, o których wyżej mowa zwolnieni są cudzoziemcy przekraczający granicę na podstawie:

- umów i porozumień międzynarodowych, które przewidują zwolnienie cudzoziemca z obowiązku posiadania tych środków albo obowiązek pokrycia kosztów jego pobytu przez polskie organy państwowe lub instytucje publiczne,
- umów o małym ruchu granicznym lub umów, które określają warunki przekraczania grani-

cy w przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę,

- wizy wjazdowej,
- wizy pobytowej w celu wykonywania pracy,
- wizy pobytowej w celu korzystania z ochrony czasowej,
- wizy pobytowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu,
- karty pobytu,

oraz cudzoziemcy przekraczający granicę w związku z niesieniem pomocy charytatywnej i uczestniczący w akcji ratunkowych.

3 ZAPROSZENIE

Zaproszenie, jako dokument mogący potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu na terytorium Polski może wystawić:

- 1) obywatel polski zamieszkujący na terytorium RP, a także obywatel państwa członkowskiego UE, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) (Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria), oraz członek jego rodziny, zamieszkujący na terytorium RP i posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na tym terytorium;
- 2) cudzoziemiec przebywający bezpośrednio przed wystawieniem zaproszenia legalnie i nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat na terytorium RP lub posiadający zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE;
- 3) osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, mająca siedzibę na terytorium RP.

W zaproszeniu zamieszcza się m.in.:

- 1) dane zapraszającego:
 - a) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, zawód, rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości lub
 - b) firmę albo nazwę, numer REGON oraz siedzibę osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;
- 2) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, płeć, obywatelstwo, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu podróży

zapraszanego cudzoziemca oraz stopień pokrewieństwa z zapraszającym;

- 3) imię (imiona), nazwisko, datę urodzenia i płeć małżonka oraz dzieci zapraszanego cudzoziemca, o ile są zapraszani (którzy wraz z zapraszającym będą objęci jednym dokumentem zaproszenia);
- 4) zobowiązanie się zapraszającego do pokrycia kosztów związanych z pobytem i wyjazdem zapraszanego cudzoziemca, w tym kosztów ewentualnego leczenia oraz kosztów wydalenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) określenie czasu, na który zapraszający zaprasza cudzoziemca (poprzez wskazanie daty początkowej i końcowej).

Zaproszenie do ewidencji zaproszeń wpisuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zapraszającego, ewentualnie wydaje decyzję o odmowie wpisania albo o unieważnieniu zaproszenia.

Zaproszenie uzyskuje ważność z chwilą wpisania go, na wniosek zapraszającego, do ewidencji zaproszeń.

4 KONTROLA LEGALNOŚCI POBYTU, ZATRUDNIENIA ORAZ POSIADANYCH ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Podczas pobytu na terytorium RP cudzoziemiec podlega kontroli legalności pobytu i powinien - na żądanie właściwych organów - okazać dokumenty i zezwolenia uprawniające go do pobytu oraz zatrudnienia na terytorium Polski, a także okazać środki finansowe niezbędne do pokrycia kosztów pobytu, przejazdu i wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumenty umożliwiające uzyskanie takich środków finansowych.

Pobyt na terytorium RP bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium Polski i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat.

5 OBOWIĄZEK MELDUNKOWY

Po przybyciu na terytorium Polski cudzoziemiec obowiązany jest zameldować się na pobyt czasowy w Urzędzie Miasta (Gminy) pod adresem, w którym przebywa, najpóźniej przed upływem czwartej doby, licząc od chwili przekroczenia granicy. Przedstawienie potwierdzenia dopełnienia obowiązku meldunkowego wymagane jest w trakcie procedur związanych z legalizacją pobytu cudzoziemca, jeżeli przebywa on na terytorium Polski.

6 WIZY POBYTOWE ORAZ POBYT DŁUGOTERMINOWY

1/ WIZY

Zgodnie z ustawą o cudzoziemcach, cudzoziemiec może przekroczyć granicę i przebywać na terytorium RP, jeżeli posiada:

- 1) ważny dokument podróży,
- 2) ważną wizę lub inny ważny dokument uprawniający do wjazdu i pobytu na tym terytorium, jeżeli są wymagane.

Z obowiązku posiadania wizy przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich UE zwolnieni są obywatele państw wymienionych w załączniku II rozporządzenia Rady WE nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniałycie kraje trzecie, których obywatele są obowiązani posiadać wizę przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku. (Dz. Urz. UE L 81 z 21.3.2001). Obywatele wymienionych w tym rozporządzeniu państw są zwolnieni z obowiązku posiadania wizy, jeśli wjeżdżają do Polski na okres do trzech miesięcy.

Wizy wydaje się jako:

- wizy Schengen;
- wizy krajowe.

Organem właściwym do wydawania wiz jest **konsul**.

Cudzoziemiec ubiegający się o wydanie wizy **składa na formularzu wniosek**, który zawiera:

- 1) dane osobowe cudzoziemca oraz dane objętych wnioskiem dzieci i innych osób wpisa-

- nych do dokumentu podróży cudzoziemca, w zakresie niezbędnym do wydania wizy;
- 2) dane dotyczące dokumentu podróży cudzoziemca;
- 3) informację o podróżach i pobytach zagranicznych w okresie ostatnich 5 lat;
- 4) wskazanie i uzasadnienie celu pobytu.

Do wniosku dołącza się **fotografie** osób objętych wnioskiem **oraz dokumenty** potwierdzające:

- 1) okoliczności podane we wniosku,
- 2) pokrycie przez **ubezpieczyciela kosztów leczenia** na terytorium państw obszaru Schengen - w przypadku wniosku o wydanie **wizy jednolitej pobytowej**,
- 3) posiadanie **ubezpieczenia zdrowotnego** w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub pokrycie przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP przez okres zamierzonego pobytu na tym terytorium - w przypadku wniosku o wydanie **wizy krajowej**.

Wizy w celu wykonywania pracy uprawniają do pobytu na terytorium RP oraz wykonywania pracy, pod warunkiem uzyskania **zezwolenia na pracę**, jeżeli jest wymagane (patrz: rozdział 2).

2/ ZEZWOLENIE NA ZAMIESZKANIE NA CZAS OZNACZONY

Zezwolenie to jest jedną z form legalizacji pobytu na terenie Polski. O udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można ubiegać się, jeżeli zachodzą okoliczności uzasadniające zamieszkiwanie na terytorium RP przez **okres dłuższy niż 3 miesiące**, czyli (zgodnie z art. 53 ust. 1 u.o.c.) okolicznościami takimi są m.in.:

- uzyskanie zezwolenia na pracę albo pisemnego oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia cudzoziemcowi wykonywania pracy, jeżeli zezwolenie na pracę nie jest wymagane,
- prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie przepisów obowiązujących w RP, korzystnej dla gospodarki narodowej, a w szczególności przyczyniającej się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia nowych miejsc pracy,

- związek małżeński z polskim obywatelem,
- zamiar przybycia jako członek rodziny cudzoziemca na terytorium Polski lub przebywanie na tym terytorium w celu połączenia z rodziną,
- pobyt na terytorium RP małoletniego dziecka cudzoziemca, urodzonego na tym terytorium i pozostającego bez opieki,
- pobyt na terytorium RP na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z zawarciem małżeństwa z obywatelem polskim, w przypadku owdowienia lub rozwodu, gdy przemawia za tym szczególnie ważny interes cudzoziemca,
- bycie małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, urodzonym na terytorium RP;
- bycie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady UE z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi, jeżeli cudzoziemiec:
 - przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi,
 - zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie czynów zabronionych związanych z handlem ludźmi;
- przybywanie lub pobyt na terytorium Polski w celu podjęcia lub kontynuacji stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich na tym terytorium, także w przypadku podjęcia studiów na terytorium innego państwa członkowskiego UE, które to studia mają być kontynuowane lub uzupełniane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 1 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony **można** udzielić cudzoziemcowi, który:

- zamierza na terytorium Polski podjąć lub kontynuować naukę lub szkolenie zawodowe;
- ze względu na więzi o charakterze rodzinnym zamierza dołączyć do obywatela polskiego lub obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zamieszkującego na terytorium RP lub zamierza z nim przebywać;

- jest duchownym, członkiem zakonu lub osobą pełniącą funkcję religijną w kościołach i związkach wyznaniowych, których status jest uregulowany umową międzynarodową, przepisami ustaw o stosunku państwa do kościoła lub innego związku wyznaniowego lub które działają na podstawie wpisu do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych i jego pobyt na terytorium RP jest związany z pełnioną funkcją lub przygotowaniem do jej pełnienia;
- wykaże, że zachodzą okoliczności inne niż w/w lub określone we wspomnianym art. 53 ust. 1 u.o.c.

Zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić, jeżeli w/w okoliczności uzasadniają zamieszkiwanie cudzoziemca na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 2 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić cudzoziemcowi, który **przebywa na terytorium RP nielegalnie**, jeżeli:

- przepisy prawa polskiego wymagają od cudzoziemca osobistego stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej;
- wyjątkowa sytuacja osobista wymaga obecności cudzoziemca na terytorium Polski;
- wymaga tego interes Rzeczypospolitej Polskiej;
- organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi stwierdza, że cudzoziemiec jest prawdopodobnie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

Zezwolenia udziela się w tym przypadku na okres **nie dłuższy niż 3 miesiące**.

Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielane jest każdorazowo na okres niezbędny do realizacji celu pobytu na terytorium Polski, **nie dłuższy niż 2 lata**. W przypadku, gdy okolicznością ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony jest podjęcie lub kontynuacja studiów, nauki lub szkolenia zawodowego lub też wykonywanie badań naukowych, zezwolenie udzielane jest na okres nieprzekraczający **1 roku**.

3/ ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ

Zgodnie z art. 64 ust. 1 u.o.c., **zewolenia na osiedlenie się udziela się** na wniosek cudzoziemcowi, który:

- jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na osiedlenie się, urodzonym na terytorium RP;
- pozostaje w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim co najmniej 3 lata przed złożeniem wniosku i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP co najmniej przez 2 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony;
- bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP przez okres nie krótszy niż 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany lub przez okres 5 lat w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego władzą rodzicielską.

Pobyt na terytorium Polski uważa się za **nieprzerwany**, gdy żadna z przerw w nim **nie była dłuższa niż 6 miesięcy i nie przekroczyła łącznie 10 miesięcy**, chyba że przerwa była spowodowana:

- wykonywaniem obowiązków zawodowych lub świadczeniem pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium RP;
- towarzyszeniem małżonkowi wykonującemu obowiązki zawodowe lub świadczącemu pracę w warunkach, o których mowa w poprzednim punkcie;
- leczeniem cudzoziemca.

Zezwolenia na osiedlenie się udziela się na czas **nieoznaczony**.

4/ ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO WE

Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE udziela się na wniosek cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium RP, bezpośrednio przed złożeniem wniosku, legalnie i nieprzerwanie, co najmniej przez 5 lat, który posiada:

- stabilne i regularne źródło dochodu wystarczające do pokrycia kosztów utrzymania

siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;

- ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP.

UWAGA!

Pobyt na terytorium Polski bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium RP i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat. Dane cudzoziemca, wobec którego została wydana decyzja o wydaleniu z terytorium Polski przekazywane są ponadto do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) dla celu odmowy wjazdu na całe terytorium państw obszaru Schengen we wskazanym wyżej terminie.

Do państw obszaru Schengen należą:

Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Włochy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Węgry, a także Norwegia, Islandia, Szwajcaria (ostatnie 3 kraje to państwa obszaru Schengen nie należące do UE). Przypominamy, że Zjednoczone Królestwo oraz Irlandia są państwami członkowskimi UE, które nie należą do państw obszaru Schengen. Do państw tego obszaru nie należą jeszcze jak do tej pory trzy nowe państwa członkowskie UE: Cypr, Bułgaria oraz Rumunia.

7 ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Wnioski w sprawach uregulowanych w ustawie o cudzoziemcach sporządza się w języku polskim. Wyjątkiem jest wniosek o wydanie wizy przez konsula, który może być sporządzony w języku obcym, wskazanym przez konsula. Dokumenty sporządzone w języku obcym, służące za dowód

w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o cudzoziemcach, powinny być składane wraz z ich tłumaczeniem na język polski, dokonanym przez tłumacza przysięgłego.

Wzory formularzy wniosków dostępne są na stronach internetowych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (www.udsc.gov.pl) oraz we właściwych urzędach - w Wydziałach Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Urzędów Wojewódzkich, a za granicą - w konsulatach.

W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej prowadzący postępowanie o każdej, również czasowej, zmianie swego adresu, a w przypadku wyjazdu za granicę wskazać adres dla doręczeń w kraju. W przypadku zaniedbania w/w obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny doręczenia. Zaniedbanie obowiązku powiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania może mieć poważne konsekwencje, np.:

- pozostawienie wniosku bez rozpoznania,
- decyzja właściwego organu może stać się niepodważalna, jeżeli z powodu braku powiadomienia o zmianie adresu nie zostanie dotrzymany termin wniesienia odwołania od decyzji organu I instancji lub wniesienia skargi na decyzję organu II instancji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Należy pamiętać, że z chwilą złożenia do wojewody wniosku o udzielenie wymienionych w ustawie form legalizacji pobytu powstaje obowiązek uiszczenia **opłaty skarbowej** (*ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225 poz. 1635 z późn. zmianami)*).

Cudzoziemiec składający wniosek lub pełnomocnik zobowiązany jest załączyć dowód zapłaty należnej opłaty skarbowej. W razie nie uiszczenia należności wraz ze złożeniem wniosku, organ prowadzący postępowanie wyznaczy termin do wniesienia tej należności. Jeżeli w wyznaczonym terminie należność nie zostanie uiszczona wniosek podlega zwrotowi.

Opłacie skarbowej podlega m. in.:

- dokonanie wpisu zaproszenia dotyczącego cudzoziemca do ewidencji zaproszeń (stawka opłaty - 27 zł);

- udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (stawka opłaty - 340 zł);
- udzielenie zezwolenia na osiedlenie się (stawka opłaty - 640 zł);
- udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE (stawka opłaty - 640 zł);
- przedłużenie wizy Schengen (stawka opłaty - równowartość 30 euro);
- przedłużenie wizy krajowej – (stawka opłaty – 406 zł.);
- wydanie zaświadczenia (stawka opłaty - 17 zł);
- złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa albo jego odpisu, wypisu lub kopii (stawka opłaty - 17 zł);
- poświadczenie własnoręczności podpisu (stawka opłaty - 9 zł).

Szczegółowy wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia znajduje się w [załączniku do ustawy o opłacie skarbowej](#).

Uiszczanie opłat konsularnych pobieranych przez konsuli oraz ich wysokość uregulowana jest w odmienny sposób, a informacje w tym zakresie można uzyskać w Konsulacie lub Wydziale Konsularnym Ambasady RP mającej siedzibę w danym kraju oraz w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Ubiegając się o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE cudzoziemiec jest zobowiązany złożyć:

- wypełniony formularz wniosku o udzielenie zezwolenia,
- 4 kolorowe fotografie o wymiarach 4,5 cm x 3,5 cm,
- dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia,
- potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej lub dowód uiszczenia opłaty konsularnej,
- zaświadczenie potwierdzające wykonanie obowiązku meldunkowego (w przypadku składania wniosku u wojewody).

Wniosek o zezwolenie na osiedlenie się lub pobyt rezydenta długoterminowego WE należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu w czasie legalnego pobytu w

Polsce. Natomiast wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu na **co najmniej 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie**. W przypadku niemożności wydania decyzji przez wojewodę w powyższym terminie, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza na okres do zakończenia postępowania w pierwszej instancji.

Jeżeli wniosek został złożony na mniej niż 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie, a postępowanie nie zostanie zakończone przed upływem ważności posiadanego zezwolenia na pobyt, cudzoziemiec jest obowiązany do opuszczenia terytorium Polski i oczekiwania na decyzję za granicą.

Decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Jeżeli wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony był składany za granicą, decyzja wojewody doręczona zostanie cudzoziemcowi za pośrednictwem konsula. W przypadku doręczenia decyzji zezwalającej na zamieszkanie na czas

oznaczony, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza wjazdowa uprawniająca do wjazdu na terytorium RP w związku z uzyskaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony.

Cudzoziemiec niezadowolony z wydanej przez wojewodę decyzji, ma **prawo do wniesienia odwołania** do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Jeśli rozstrzygnięcie sprawy przez Szefa Urzędu również jest negatywne, cudzoziemiec może złożyć skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z siedzibą w Warszawie. Termin do złożenia skargi wynosi 30 dni od dnia otrzymania decyzji Szefa Urzędu.

Dokumentem potwierdzającym uzyskanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE jest **karta pobytu**. Karta pobytu zostanie wydana przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce zamierzonego pobytu. Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości 50 zł. Cudzoziemiec jest obowiązany odebrać osobiście kartę pobytu, a w przypadku małoletniego poniżej 13 roku życia - odbioru dokonuje jego przedstawiciel ustawowy lub kurator.

WYKONYWANIE PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM POLSKI

ROZDZIAŁ 2

1 PODSTAWY PRAWNE

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców regulowane jest przez następujące akty prawne:

- 1) ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008, Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), dalej: u.p.z.i.r.p.;
- 2) ustawa z 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 128, poz. 1175 z późn. zm.), dalej: u.o.c.;
- 3) ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. 1998 Nr 21, poz. 94 z późn. zm.),
- 4) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej;
- 5) wojewódzkie kryteria wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców.

2 PODSTAWOWA TERMINOLOGIA I NAJWAŻNIEJSZE ZASADY

Zgodnie z u.o.c. **cudzoziemiec** to osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego. Przez wykonywanie pracy przez cudzoziemca należy rozumieć zatrudnienie, wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji w zarządkach osób prawnych, które uzyskały wpis do rejestru przedsiębiorców na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym lub są spółkami kapitałowymi w organizacji. Zatrudnienie oznacza z kolei wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą, natomiast inna praca zarobkowa to wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych.

Najbardziej powszechnymi podstawami wykonywania pracy przez cudzoziemców w Rzeczypospolitej Polskiej mogą być:

- umowa o pracę: na okres próbny, na czas określony, na czas wykonania określonej pracy;
- umowa zlecenia;
- umowa o dzieło;
- umowa agencyjna.

3 ZMIANY WPROWADZONE NOWELIZACJĄ W 2009 R.

Do czasu nowelizacji wydanie zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemca przebiegało w dwóch

etapach. W pierwszej kolejności pracodawca otrzymywał przyrzeczenie zezwolenia, które stanowiło podstawę do ubiegania się przez cudzoziemca o dokumenty legalizujące jego pobyt na terytorium RP w związku z wykonywaniem pracy. Następnie, już po uzyskaniu tych dokumentów, wydawane było dla cudzoziemca zezwolenie na wykonywanie pracy.

Obecnie zniesiono dwuetapowość poprzez likwidację instytucji przyrzeczenia zezwolenia, stąd też od razu wydawane jest zezwolenie. Ponadto przed nowelizacją przepisy nie określały terminów, na jakie mogło być wydawane zezwolenie, więc wojewoda udzielał zezwolenia na czas ważności wizy. W obowiązującym stanie prawnym wojewoda może wydać zezwolenie maksymalnie na 3 lata.

Nadal jednak podstawową zasadą jest obowiązek posiadania zezwolenia na wykonywanie pracy przez cudzoziemca w Polsce.

Zezwolenie na pracę jest wymagane, jeżeli cudzoziemiec:

- a/ wykonuje pracę na terytorium RP na podstawie umowy z podmiotem, którego siedziba lub miejsce zamieszkania albo oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium RP;
- b/ w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie osoby prawnej wpisanej do rejestru przedsiębiorców lub będącej spółką kapitałową w organizacji przebywa na terytorium RP przez okres przekraczający łącznie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy;
- c/ przy wykonywaniu pracy na terytorium RP w związku z delegacją od pracodawcy zagranicznego.

Od tej zasady istnieje jednak szereg wyjątków przewidzianych przez obowiązujące przepisy .

4 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ PRZEZ CUDZOZIEMCA

Z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę zgodnie z art. 87 u.p.z.i.r.p. zwolnione są między innymi następujące kategorie cudzoziemców:

- posiadający zezwolenie na osiedlenie się w RP;
- posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich w RP;
- posiadający zgodę na pobyt tolerowany w RP;
- korzystający z ochrony czasowej w RP;
- posiadający w RP zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 10,11,13 i 16-18 u.o.c.;
- będący małżonkiem obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w powyższych punktach, posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego;
- będący obywatelem państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej;
- będący obywatelem państwa niebędącego stroną umowy o EOG, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi;
- będący członkiem rodziny cudzoziemca, o którym mowa w dwóch powyższych punktach, lub będzie zstępnym małżonka tego cudzoziemca, w wieku do 21 lat lub pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka lub będący wstępnym tego cudzoziemca lub jego małżonka, pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka;
- posiadający ważną Kartę Polaka;
- uprawniony do przebywania i wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego UE lub państwa EOG nienależącego do UE lub Konfederacji Szwajcarskiej, który jest zatrudniony przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium tego państwa oraz czasowo delegowany przez tego pracodawcę w celu świadczenia usług na terytorium RP;
- posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 7 lub 14 u.o.c.;
- w stosunku do którego umowy międzynarodowe lub odrębne przepisy dopuszczają wykonywanie pracy bez konieczności posiadania zezwolenia.

Odrębnymi przepisami w tym zakresie jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywa-

nia pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz.U. Nr 156, poz. 1116 z późn. zm.). Na podstawie tego aktu wykonawczego zezwolenia na pracę nie muszą posiadać m.in. cudzoziemcy:

- będący studentami studiów dziennych odbywanych w RP – w miesiącach: lipiec, sierpień, wrzesień;
- będący absolwentami polskich szkół ponadgimnazjalnych lub stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktorskich na polskich uczelniach;
- wykonujący pracę jako pracownicy naukowci w podmiotach, o których mowa w przepisach o jednostkach badawczo-rozwojowych (np. uczelnie wyższe);
- wykonujący pracę na rzecz posłów Parlamentu Europejskiego w związku z pełnioną funkcją;
- będący nauczycielami języków obcych, którzy wykonują pracę w przedszkolach, szkołach lub placówkach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty lub Ochotniczych Hufcach Pracy;
- wykonujący indywidualnie lub w zespołach, trwające do 30 dni w roku kalendarzowym usługi artystyczne, obejmujące działania aktorów, reżyserów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, aktorów cyrkowych, tancerzy lub mimów;
- wygłaszający, do 30 dni w roku kalendarzowym, okazjonalne wykłady, referaty lub prezentacje o szczególnej wartości naukowej lub artystycznej, jeżeli zachowują miejsce stałego pobytu za granicą;
- będący obywatelami państw graniczących z RP oraz państw, z którymi RP współpracuje w zakresie migracji zarobkowych w ramach partnerstwa na rzecz mobilności, ustanowionego między tymi państwami a UE, którzy wykonują pracę w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, na podstawie oświadczenia podmiotu o zamiarze powierzenia im wykonywania pracy, zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę składającego oświadczenie.

Brak obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę nie oznacza braku konieczności uzyskania odpowiedniego dokumentu legalizującego pobyt na terytorium RP (przede wszystkim wizy, jeśli

cudzoziemiec przebywa poza terytorium RP). W takiej sytuacji cudzoziemiec składający wniosek o wydanie wizy w celu wykonywania pracy załącza pisemne oświadczenie pracodawcy o zamiarze powierzenia wykonywania pracy (art. 29 u.o.c.). Następnie, po wjeździe na terytorium RP, powinien złożyć wniosek o wydanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Jednakże zezwolenia takiego udziela się w związku z wykonywaniem pracy przez cudzoziemca, jeżeli okoliczność będąca podstawą ubiegania się o to zezwolenie uzasadnia jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące. W przypadku natomiast, gdy cudzoziemiec potrzebuje zezwolenia na pracę i przebywa poza terytorium RP, do wniosku o wydanie wizy załącza zezwolenie na pracę, które powinien przesłać mu przyszły pracodawca po uzyskaniu go od właściwego wojewody zgodnie z procedurą opisaną poniżej.

5 PROCEDURA UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ I JEGO TREŚĆ

Stroną postępowania o wydanie zezwolenia na pracę i jego przedłużenie jest podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi (dalej: pracodawca) i to on może złożyć wniosek do wojewody, zazwyczaj właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania pracodawcy. Pracodawca musi dokonać jednorazowej wpłaty przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia lub jego przedłużenie, która obecnie wynosi od 50 do 200 zł. za wydanie zezwolenia i od 25 do 100 zł. za przedłużenie zezwolenia. Wysokość opłaty uzależniona jest od okresu, na jaki pracodawca chce zatrudnić cudzoziemca. W przypadku okresu nieprzekraczającego trzech miesięcy opłata wynosi 50 zł., a okresu przekraczającego trzy miesiące – 100 zł. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę na czas określony, nie dłuższy niż 3 lata.

Zezwolenie na pracę:

- wydawane jest dla określonego cudzoziemca;
- określa pracodawcę;
- określa stanowisko lub rodzaj pracy wykonywanej przez cudzoziemca;
- zawiera okres ważności zezwolenia;
- wydawane jest w trzech egzemplarzach, z których dwa otrzymuje pracodawca.

Zgodnie z art. 88c u.p.z.i.r.p. przy wydawaniu zezwolenia na pracę w przypadku, o którym mowa w części 3 pkt a, wojewoda sprawdza istnienie łącznie dwóch przesłanek:

- 1/ czy wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem nie będzie niższa od wynagrodzenia pracowników wykonujących pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku oraz
- 2/ czy z informacji uzyskanej od starosty właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przyszłego pracodawcy wynika brak możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy.

W sytuacji złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej, wojewoda uwzględni wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy lub przewidywanego okresu wykonywania zobowiązań wynikających z umowy. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę bez uwzględniania warunków, o których mowa powyżej, w przypadku cudzoziemca:

- który w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na pracę ukończył szkołę lub uczelnię wyższą z siedzibą na terytorium RP albo innego państwa EOG lub Szwajcarii, lub
- który przez 3 lata poprzedzające złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na zamieszkanie przebywał legalnie na terytorium RP, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 110 u.o.c.

6 ODMOWA WYDANIA ZEZWOLENIA

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje katalog zamknięty przesłanek odmowy wydania zezwolenia. Wojewoda wydaje decyzję o odmowie wydania zezwolenia m.in. w sytuacji, gdy:

- pracodawca w toku postępowania złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje albo dołą-

czył do niego dokumenty zawierające takie dane bądź zeznał nieprawdę lub zataił prawdę, albo w celu użycia jako autentyczny podobni lub przerobił dokument albo takiego dokumentu jako autentycznego używał;

- nie spełnił wymogów określonych w art.88 c i 88 d u.p.z.i.r.p.;
- nie dopełnił obowiązków wynikających z art. 88h ust.4 lub art.88i ust.1 i 2 u.p.z.i.r.p.;
- wnioskuje o wydanie zezwolenia w stosunku do cudzoziemca, który nie spełnia wymagań kwalifikacyjnych i innych warunków w przypadku zamiaru powierzenia wykonywania pracy w zawodzie regulowanym;
- dane osoby, której dotyczy wniosek, zostały umieszczone w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Powyższych przesłanek (za wyjątkiem ostatniej) nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przestępki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

7 UCHYLENIE ZEZWOLENIA I WYGAŚNIĘCIE OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA PRACY

Ustawa przewiduje zamknięty katalog okoliczności, w których wydane już zezwolenie na pracę zostanie uchylone lub wygaśnie obowiązek świadczenia czynności lub pracy.

Wojewoda obligatoryjnie uchyla zezwolenie m.in. w następujących przypadkach:

- gdy uległy zmianie okoliczności lub dowody, odnoszące się do wydanej decyzji (z wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),
- gdy ustała przyczyna, dla której zostało udzielone zezwolenie na pracę,
- gdy cudzoziemiec przestał spełniać wymagania, o których mowa w art. 88d u.p.z.i.r.p.,
- gdy cudzoziemiec przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące (za wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),

- gdy otrzyma informację, że dane cudzoziemca znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Zobowiązanie do wykonywania czynności wynikających z umowy cywilnoprawnej lub obowiązek świadczenia pracy na terytorium RP wygasają z mocy prawa, w przypadku gdy cudzoziemiec przestał spełniać warunki określone w art. 87 u.p.z.i.r.p. (patrz: pkt 4), czyli dotyczące posiadania tytułu pobytowego lub zezwolenia. W razie zaistnienia takiej sytuacji strony zachowują prawo do odszkodowania, jeżeli odmowa lub uchylenie zezwolenia na pracę było wynikiem niezachowania należytej staranności, o ile treść umowy lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

8 ZACHOWANIE WAŻNOŚCI WYDANEGO ZEZWOLENIA

Ustawodawca określił w art. 88 i u.p.z.i.r.p. pewne sytuacje, w których pomimo zmiany okoliczności faktycznych i prawnych dotyczących wykonywania pracy przez cudzoziemca wydane zezwolenie zachowuje swą ważność, przy czym zastosował podział na obligatoryjne i fakultatywne przesłanki zachowania ważności zezwolenia.

Zezwolenie na pracę zachowuje ważność w przypadku:

- 1/ gdy pracodawca zamierza powierzyć cudzoziemcowi na okresy łącznie nieprzekraczające 30 dni w roku kalendarzowym wykonywanie pracy o innym charakterze lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę,
- 2/ zmiany siedziby lub miejsca zamieszkania, nazwy lub formy prawnej działania pracodawcy, a także przejęcia pracodawcy lub jego części przez innego pracodawcę,
- 3/ przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę,
- 4/ zmiany osoby reprezentującej pracodawcę zagranicznego delegującego cudzoziemca do pracy na terenie RP

- **pod warunkiem** niezwłocznego powiadomienia przez pracodawcę o dokonanej zmianie w formie pisemnej wojewody, który wydał zezwolenie oraz dalszego spełniania wymagań, które były konieczne do wydania zezwolenia.

Ponadto zezwolenie może zachować ważność (faktualność), w przypadku gdy:

- 1/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą powierzającym mu wykonywanie pracy na terytorium RP, nie podjął wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę,
 - 2/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą, przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące
- jeżeli przyczyna opóźnienia lub przerwy w wykonywaniu pracy jest uzasadniona, a pracodawca niezwłocznie powiadomił w formie pisemnej o tych sytuacjach wojewodę, który wydał zezwolenie.

9 OBOWIĄZKI PRACODAWCY WOBEC CUDZOZIEMCA, KTÓRY MUSI POSIADAĆ ZEZWOLENIE

Ustawodawca nałożył na pracodawcę następujące obowiązki:

- uwzględnienie w umowie z cudzoziemcem warunków, przede wszystkim dotyczących wynagrodzenia, zawartych we wniosku o wydanie zezwolenia,
- zawarcie z cudzoziemcem umowy w formie pisemnej oraz przedstawienie cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy jej tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca,
- przekazanie cudzoziemcowi 1 egzemplarza wydanego zezwolenia na pracę,
- informowanie cudzoziemca o działaniach podejmowanych w związku z postępowaniem o udzielenie lub przedłużenie zezwolenia na pracę, decyzjach o wydaniu, odmowie lub uchyleniu zezwolenia,
- zachowanie należytej staranności w postępowaniach o zezwolenie i przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca,
- niezwłoczne poinformowanie organu wydającego zezwolenie w przypadku niepodjęcia przez cudzoziemca wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od daty rozpoczęcia ważności zezwolenia na pracę lub zakończenia wykonywania pracy przez cudzoziemca wcześniej niż 3 miesiące przed upływem ważności zezwolenia na pracę.

Ponadto, po podpisaniu umowy zarówno z cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pracę, jak i z cudzoziemcem, który takiego zezwolenia posiadać nie musi, pracodawca powinien wykonywać obowiązki i respektować uprawnienia pracownicze wynikające z Kodeksu pracy (w przypadku gdy podstawą zatrudnienia jest umowa o pracę). Są to m.in. obowiązek terminowego wypłacania wynagrodzenia w należytym wysokości, ewidencjonowania czasu pracy, w tym godzin nadliczbowych i zapłaty za te nadgodziny, respektowania wymiaru odpoczynku dobowego i tygodniowego dla pracownika, udzielanie urlopu wypoczynkowego w przysługującej wysokości, zapewniania odpowiednich warunków pracy, w tym reagowania na wszelkie przejawy dyskryminacji czy mobbingu ze strony innych pracowników.

10 KONSEKWENCJE NIELEGALNEGO WYKONYWANIA PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca oznacza wykonywanie pracy bez zezwolenia na pracę (z wyjątkiem sytuacji, gdy takiego zezwolenia nie trzeba posiadać – patrz: pkt 4) lub na innych warunkach czy innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę, niezgodnie z deklarowanym celem pobytu oraz bez zawarcia wymaganych umów o pracę lub umów cywilnoprawnych. Konsekwencje nielegalnego zatrudniania cudzoziemców dotyczą zarówno podmiotu, który nielegalnie zatrudnia, jak i samego cudzoziemca. Należy podkreślić, iż nowelizacja, o której mowa w pkt 2, zliberalizowała te konsekwencje.

Ustawa o p.z.i.r.p. w art. 120 określa wykroczenia związane z nielegalnym wykonywaniem pracy i sankcje za ich popełnienie. Przewidzianą sankcją we wszystkich przypadkach jest kara grzywny, choć jej wysokość jest zróżnicowana w zależności od wykroczenia. Wykroczenia mogą być popełnione zarówno przez pracodawcę, jak i cudzoziemca. Podstawowymi są te przewidziane w dwóch pierwszych ustępach wymienionego artykułu. I tak, kto powierza cudzoziemcowi nielegalne wykonywanie pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 3 000 zł., natomiast cudzoziemiec nielegalnie wykonujący pracę podlega karze grzywny nie niższej niż 1 000 zł.

Ponadto nielegalne zatrudnianie cudzoziemców przez pracodawcę może mieć wpływ na chęć legalnego zatrudnienia cudzoziemca. Jeśli bowiem pracodawca zostanie prawomocnym wyrokiem sądu uznany za winnego jednego z wykroczeń określonych w art. 120 ust. 3-5 u.p.z.i.r.p. lub w ciągu 2 lat od uznania za winnego popełnienia czynu powierzenia cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy zostanie ponownie uznany za winnego podobnego wykroczenia, to wojewoda wyda decyzję odmowną odnośnie wniosku tegoż pracodawcy o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, którego będzie chciał zatrudnić legalnie.

Ponadto wojewoda wyda też taką decyzję, jeśli pracodawca jest osobą fizyczną:

- a/** karaną za popełnienie czynu z art. 218-221 k.k. albo
- b/** karaną za popełnienie w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę czynu z art. 270-275 k.k. lub jest podmiotem zarządzanym bądź kontrolowanym przez taką osobę.

Należy jednak pamiętać, iż konsekwencji nielegalnego zatrudniania cudzoziemców wymienio-

nych w tym akapicie, nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przestępki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

Najbardziej restrykcyjne konsekwencje nielegalnego zatrudnienia wynikają dla cudzoziemca z rozdziału 8 u.o.c. W przypadku bowiem, gdy cudzoziemiec wykonywał pracę niezgodnie z przepisami u.p.z.i.r.p. (a więc np. bez wymaganego zezwolenia), zostaje wydana wobec niego decyzja o wydaleniu z terytorium RP. Jednakże koszty wydalenia w takiej sytuacji ponosi pracodawca lub osoba, która powierzyła cudzoziemcowi wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji. Decyzji takiej nie wydaje się jednak cudzoziemcowi, który posiada zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE. Pomimo, iż nie potrzebuje on zezwolenia na pracę, jego zatrudnienie może mieć charakter niezgodny z prawem, np. bez zawarcia wymaganej przez prawo umowy (tzw. praca „na czarno”).

ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ PRZEZ
CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

ROZDZIAŁ 3

1 OGÓLNE INFORMACJE

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej w Polsce reguluje Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 173, poz. 1807), która dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców, dalej u.s.d.g.

Wraz z integracją Polski z Unią Europejską rynek polski został otwarty dla przedsiębiorców unijnych, którzy mogą podejmować i prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Co do pozostałych cudzoziemców ustawa precyzuje pewne ograniczenia, odwołuje się również do zasady wzajemności i umów międzynarodowych.

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych w u.s.d.g.

2 DEFINICJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z przepisami u.s.d.g. **działalnością gospodarczą** jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Przepisów u.s.d.g. nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Przedsiębiorcą w rozumieniu u.s.d.g. jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 103 u.s.d.g. państwo stwarza, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji, korzystne warunki dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności poprzez inicjowanie zmian prawnych sprzyjających ich rozwojowi, wspieranie instytucji umożliwiających finansowanie działalności gospodarczej na dogodnych warunkach w ramach realizowanych programów rządowych, ułatwianie dostępu do informacji, szkoleń oraz doradztwa, wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz przedsiębiorców.

3 ZASADY PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Artykuł 13 u.s.d.g. wprowadza podział cudzoziemców na osoby zagraniczne z państw członkowskich UE oraz państw członkowskich EFTA - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, obywateli innych państw niż wymienione powyżej, którzy otrzymali zezwolenie na osiedlenie się na terytorium RP, zgodę na pobyt tolerowany, status uchodźcy nadany w RP lub korzystają z ochrony czasowej na jej terytorium oraz osoby zagraniczne nie wymienione w ust. 1 i 2.

Definicja osoby zagranicznej została zawarta w art. 5 u.s.d.g. i oznacza osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania za granicą, nie posiadającą obywatelstwa polskiego, osobę prawną z siedzibą za granicą oraz jednostkę organizacyjną nie będącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, z siedzibą za granicą.

Osoby zagraniczne wymienione w art. 13 ust. 1 i 2 u.s.d.g. mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium RP na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pozostałe osoby (art. 13 ust. 3) mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie: spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

4 ZASADY POBYTU NA TERYTORIUM RP OBYWATELI UE I POZOSTAŁYCH CUDZOZIEMCÓW W ZWIĄZKU Z WYKONYWANĄ DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ

Kwestie dotyczące pobytu na terytorium RP obywateli Państw Członkowskich UE reguluje ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, (Dz. U. z dnia 11 sierpnia 2006 r.). Co do zasady obywatelowi UE i członkowi jego rodziny przysługuje prawo pobytu na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące między innymi w sytuacji, gdy jest pracownikiem lub osobą pracującą na własny rachunek na terytorium RP. Po upływie 5 lat nieprzerwanego pobytu obywatel UE i członek jego rodziny nabywa prawo stałego pobytu.

Przed upływem 5 lat prawo stałego pobytu może uzyskać m.in. pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która w chwili zakończenia wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek osiągnęła wiek emerytalny lub która zakończyła wykonywanie pracy w celu przejścia na wcześniejszą emeryturę, jeżeli przez okres 12 miesięcy wykonywała pracę lub inną działalność zarobkową we własnym imieniu i na własny rachunek na terytorium RP i przebywała w Polsce nieprzerwanie przez okres dłuższy niż 3 lata; pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która zaprzestała wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek z powodu trwałej niezdolności do pracy, jeżeli przebywała na terytorium dłużej niż 2 lata.

Obywatelowi UE, który nabył prawo stałego pobytu wydaje się dokument potwierdzający prawo stałego pobytu, natomiast członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE wydawana jest karta pobytu członka rodziny obywatela UE.

W odniesieniu do pozostałych cudzoziemców – zasady i warunki wjazdu na terytorium RP, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z terytorium RP określa Ustawa o cu-

dzoziemcach. Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium RP, jeśli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, jeśli postanowienia umów międzynarodowych wiążących Polskę tak stanowią. W przypadku wykazania przez cudzoziemca okoliczności uzasadniających jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące (m.in. prowadzenie działalności gospodarczej) może uzyskać on zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Zezwolenia udziela się na okres od 2 lat z możliwością przedłużenia, każdorazowo nie dłużej niż do 10 lat. W przypadku gdy cudzoziemiec wykaże istnienie trwałych więzi rodzinnych lub ekonomicznych z Polską, iż ma zapewnione w Polsce mieszkanie oraz, że przebywał w Polsce co najmniej 5 lat na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony – może uzyskać zezwolenie na osiedlenie się.

Cudzoziemcy, którzy nie są obywatelami UE mogą wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele Polski, jeśli posiadają: zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone:

- w celu połączenia z rodziną,
- cudzoziemcowi, który w innym kraju UE uzyskał zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE oraz jego małżonkowi, zgodę na ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany, status uchodźcy, korzysta w RP z ochrony czasowej.

Cudzoziemcy, którzy nie posiadają jednego z powołanych wymienionych powyżej mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji.

Cudzoziemcy, którzy mogą prowadzić działalność gospodarczą w Polsce, na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, muszą zarejestrować prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. **Rejestracji dokonuje się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca.**

Opłata za wpis do ewidencji działalności gospodarczej wynosi 100 zł. Za zmianę wpisu trzeba zapłacić 50 zł. Wniosek o wpis do ewidencji działalności gospodarczej musi zawierać: dane cudzoziemca (imię i nazwisko oraz numer PESEL jeśli cudzoziemiec go posiada), miejsce zamieszkania oraz miejsce wykonywania działalności gospodarczej jeśli jest ono inne niż miejsce zamieszkania, wskazanie rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności Gospodarczej (PKD) oraz datę rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej powinno być doręczone cudzoziemcowi nie później niż w ciągu 14 dni od dnia zgłoszenia.

Od decyzji odmownej cudzoziemiec może złożyć odwołanie do Wojewody, a następnie **skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego**.

Do wniosku należy dołączyć:

- 1) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny działa na podstawie aktu założycielskiego, umowy lub statutu - odpis tego dokumentu;
- 2) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru - odpis z tego rejestru;
- 3) oświadczenie przedsiębiorcy zagranicznego o ustanowieniu przedstawicielstwa na terytorium RP;
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny przedsiębiorcy zagranicznego do lokalu (nieruchomości), w którym działalność będzie wykonywana.

Wspomniane dokumenty, sporządzone w języku obcym, należy przedstawić wraz z **uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski**. Rejestr przedstawicielstw jest jawny.

Przedsiębiorca zagraniczny, który utworzył przedstawicielstwo, jest obowiązany:

- Używać do oznaczenia przedstawicielstwa oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „przedstawicielstwo w Polsce”;
- Prowadzić dla przedstawicielstwa oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości;

- Zgłaszać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie danych objętych wnioskiem o wpis do rejestru, oraz o rozpoczęciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego i jej ukończeniu, a także o utracie przez przedsiębiorcę zagranicznego prawa wykonywania działalności gospodarczej lub rozporządzania swoim majątkiem - w terminie 14 dni od dnia wystąpienia tych zdarzeń.

5 ODDZIAŁY PRZEDSIĘBIORCY ZAGRANICZNEGO

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą **wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego**, a rozpoczęcie działalności w ramach oddziału następuje **po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców KRS**.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego, a ponadto powinien:

- używać do oznaczenia oddziału oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „oddział w Polsce”, prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości, zgłaszać Ministrowi Gospodarki (w terminie 14 dni od zaistnienia danych okoliczności) wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie okoliczności uzasadniających wydanie decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach oddziału (na przykład, gdy oddział rażąco narusza polskie prawo, nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego lub przedsiębiorca utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej), a także wówczas, gdy działalność przedsiębiorcy zagranicznego zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa, ochronie tajemnicy państwowej czy innemu ważnemu interesowi publicznemu.

Do likwidacji oddziału przedsiębiorcy zagranicznego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgłoszenie oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS następuje na formularzu wniosku rejestrowego KRS-W10, do którego należy załączyć urzędowe formularze konieczne do zgłoszenia odpowiedniej formy prawnej przedsiębiorcy. Będą to - w każdym przypadku - druki: **KRS-WK** z danymi osób uprawnionych do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (także osób wchodzących w skład organu nadzoru, jeśli taki jest przewidziany) oraz **KRS-WM** opisujący przedmiot działalności oddziału. Oprócz obowiązkowych informacji wynikających z przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przedsiębiorca zagraniczny jest obowiązany:

- podać imię i nazwisko oraz adres na terytorium Polski osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (na formularzu **KRS-WJ**)
- dołączyć poświadczony notarialnie wzór podpisu tej osoby,
- złożyć odpis aktu założycielskiego, umowy lub statutu, na podstawie, którego działa przedsiębiorca zagraniczny oraz uwierzytelnione tłumaczenie na język polski takiego dokumentu.

Jeżeli przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru, do akt rejestrowych oddziału należy także złożyć odpis z tego rejestru wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

W przypadku, gdy przedsiębiorca zagraniczny utworzył na terytorium RP **więcej niż jeden oddział**, złożenie wymaganych wyżej dokumentów (ale nie urzędowych formularzy) może nastąpić w aktach jednego z oddziałów. W takim przypadku w aktach rejestrowych pozostałych oddziałów należy wskazać oddział, w którego aktach dokumenty zostały złożone, oznaczyć sąd, w którym te akta się znajdują i numer oddziału w rejestrze. Do zgłoszenia należy jednocześnie dołączyć dowód uiszczenia wpisu sądowego (w kwocie 1 000 zł) oraz opłaty za ogłoszenie wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (500 zł).

Cudzoziemiec rozpoczynający działalność gospodarczą musi uzyskać numer REGON oraz NIP.

NIP czyli **Numer Identyfikacji Podatkowej** jest numerem nadawanym wszystkim podatnikom. Numer nadaje naczelnik urzędu skarbowego. Cudzoziemcy, którzy nie posiadają numeru NIP muszą złożyć wniosek o jego nadanie. Jeśli cudzoziemiec posiada już numer NIP musi złożyć wniosek o jego aktualizację, w związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Numer **REGON** jest numerem identyfikacyjnym nadawanym podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Numer REGON nadawany jest do celów statystycznych. Wniosek o nadanie numerów REGON i NIP lub aktualizację numeru NIP składa się do gminy razem z wnioskiem o wpis do ewidencji. Za przyjęcie wniosku o nadanie numerów REGON i NIP nie pobiera się opłat.

Osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą musi dokonać zgłoszenia do **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** w celu zarejestrowania zakładanej firmy jako płatnika składek ubezpieczenia społecznego. Osoby prowadzące działalność gospodarczą muszą płacić **składki na ubezpieczenie społeczne**. Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej cudzoziemiec musi dokonać zgłoszenia w urzędzie skarbowym. Przedsiębiorca musi rozliczać się z uzyskiwanych dochodów i płacić podatki, w szczególność podatek VAT. Wykonywanie działalności gospodarczej bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wpisu do rejestru działalności gospodarczej lub wymaganego zezwolenia jest wykroczeniem i **podlega karze ograniczenia wolności lub grzywnie**.

Cudzoziemcy, którzy nie mogą wykonywać działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, mogą prowadzić działalność gospodarczą w formie spółki komandytowej, komandytowo – akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej. Cudzoziemcy mogą być współnikami w spółce i zasiadać w zarządzie lub radzie nadzorczej spółki. Cudzoziemiec, chcący założyć spółkę lub być współnikiem musi posiadać zezwolenie na pobyt na terytorium Polski, zazwyczaj będzie to zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Generalną zasadą jest, że cudzoziemcy ci muszą posiadać zezwolenie na pracę na terytorium RP. Wojewoda wydaje decyzję o udzieleniu zezwolenia na pracę bez względu na sytuację na lokalnym rynku pracy cudzoziemcom, którzy są właścicielami lub współwłaścicielami firm lub cudzoziemcom pełniącym funkcję w zarządach osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, pod warunkiem, że zatrudniają, co najmniej 50 pracowników i działalność firmy przyczynia się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzenia korzystnych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy.

6 INNE POWINNOŚCI PRZEDSIĘBIORCÓW

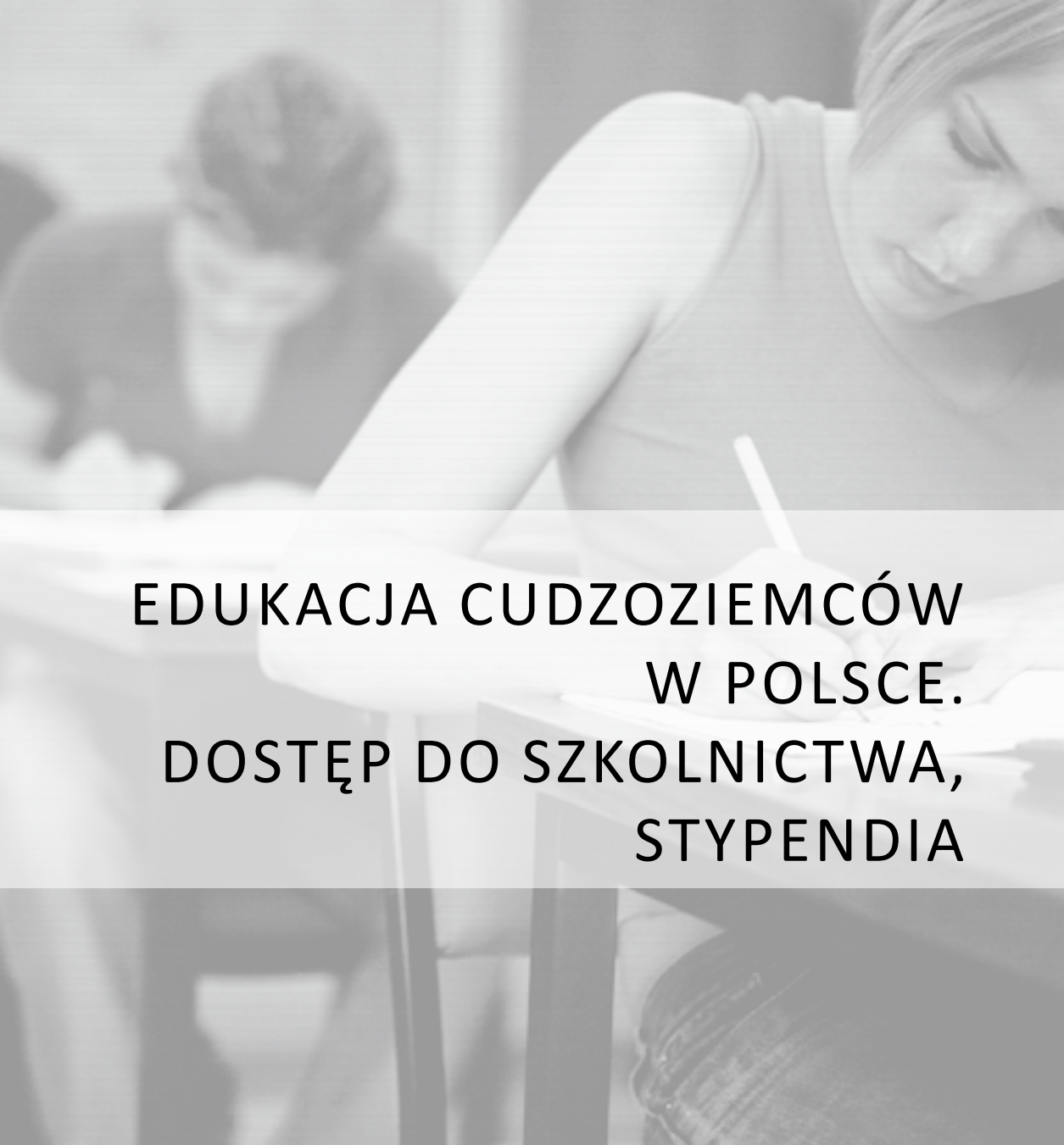
Podstawową zasadą warunkującą rzetelne wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę jest uczciwa konkurencja, poszanowanie dobrych obyczajów oraz słuszných interesów konsumentów. Ponadto przedsiębiorca obowiązany jest spełniać określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej,

w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej.

Jeżeli przepisy szczególne nakładają obowiązek posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przy wykonywaniu określonego rodzaju działalności gospodarczej, przedsiębiorca jest zobowiązany zapewnić, aby czynności w ramach działalności gospodarczej były wykonywane bezpośrednio przez osobę legitymującą się posiadaniem takich uprawnień zawodowych.

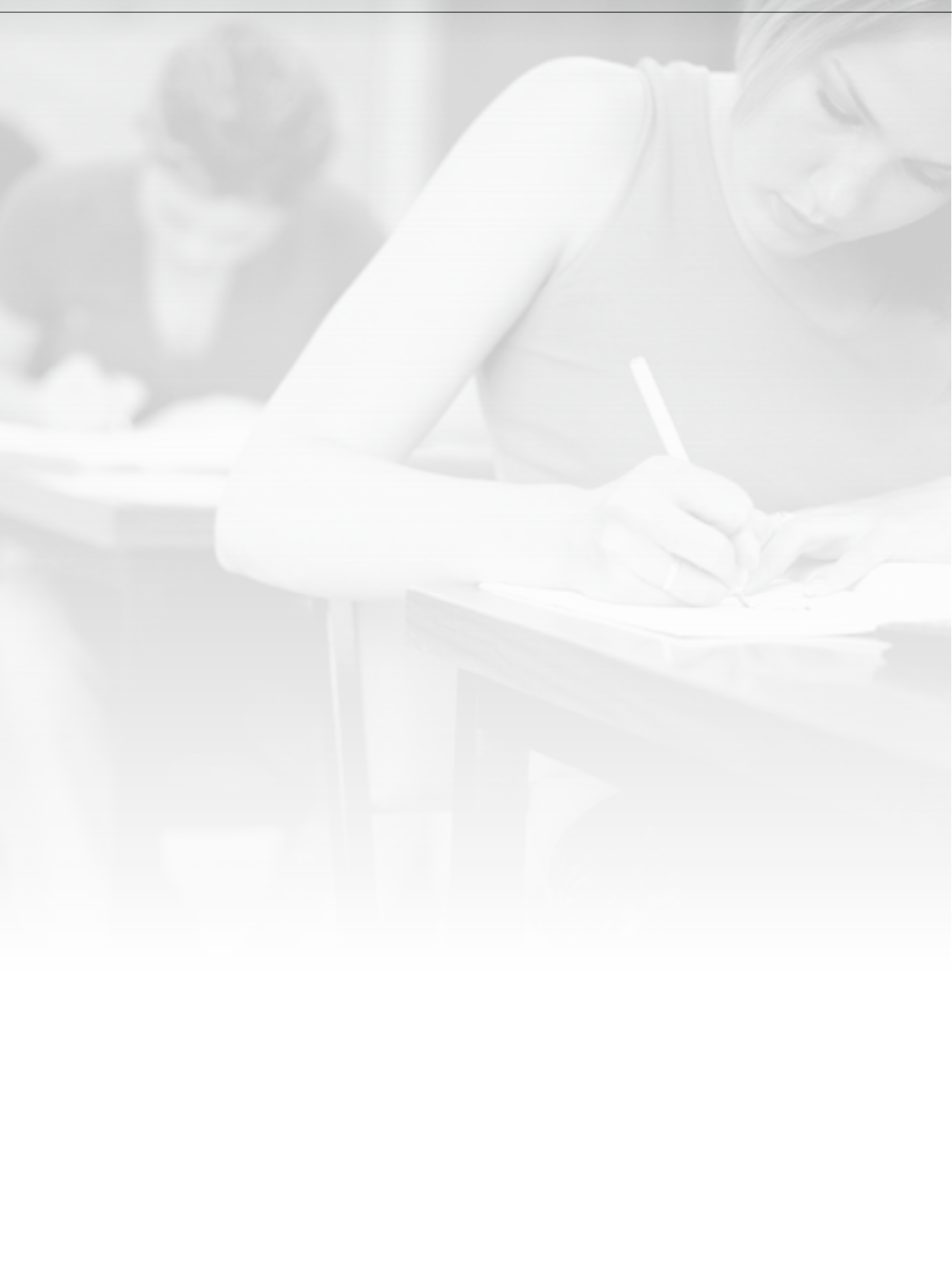
Kolejnym obowiązkiem, który ustawodawca nałożył na przedsiębiorcę jest konieczność zamieszczenia na towarze, jego opakowaniu, etykiecie, instrukcji informacji w języku polskim zawierającej następujące dane: firmę przedsiębiorcy i jego adres, nazwę towaru, inne oznaczenia i informacje wymagane na podstawie odrębnych przepisów.

Obowiązkiem przedsiębiorcy jest również wykonanie pieczętki firmowej, która będzie zawierać nazwę przedsiębiorstwa, adres zakładu głównego, NIP, REGON i nr rachunku bankowego.

EDUKACJA CUDZOZIEMCÓW
W POLSCE.
DOSTĘP DO SZKOLNICTWA,
STYPENDIA

ROZDZIAŁ 4

1 AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE EDUKACJI CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

- 1/ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991 r., nr 95, poz. 425 ze zm.),
- 2/ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365 ze zm.)
- 3/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek (Dz. U. z 2001 r., nr 131, poz. 1458)
- 4/ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych (Dz. U. z 2006 r., nr 190, poz. 1406).

2 OBOWIĄZEK SZKOLNY

Zgodnie z art. 15 ustawy o systemie oświaty - **obowiązek szkolny oznacza obowiązek uczęszczania do placówki edukacyjnej i pobierania nauki.**

Obowiązkiem tym objęte są wszystkie osoby, które nie ukończyły 18 lat, a jednocześnie dotyczy on nauki w szkole podstawowej oraz na poziomie gimnazjum. Oznacza to, że osoba, która ma ukończone 18 lat, nie podlega już obowiązkowi szkolnemu, nawet jeśli nie ukończyła jeszcze gimnazjum. Podobnie, osoba, która ukończyła naukę w gimnazjum, nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nawet jeśli nie ma jeszcze 18 lat. Obowiązkiem szkolnym są objęci obywatele polscy oraz cudzoziemcy przebywający w Polsce.

3 PLACÓWKI, W KTÓRYCH MOGĄ UCZYĆ SIĘ CUDZOZIEMCY

Cudzoziemcy przebywający na terytorium Polski mogą kształcić się w placówkach publicznych, czyli placówkach przedszkolnych, szkołach podstawowych i szkołach gimnazjalnych, szkołach ponadgimnazjalnych, szkołach artystycznych, szkołach wyższych.

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą publicznych placówek. **Nauka w placówkach prywatnych jest dostępna dla cudzoziemców, w zależności od zasad przyjętych przez daną szkołę**, najczęściej na zasadach takich jak przewidziane dla obywateli polskich. O szczegółowe informacje należy zwrócić się do wybranej szkoły, w której cudzoziemiec planuje podjąć naukę. Niektóre szkoły prywatne przewidują ulgi w opłatach dla cudzoziemców, mających szczególną sytuację.

4 PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek z polskich publicznych placówek przedszkolnych dzieci będące cudzoziemcami korzystają z w/w instytucji na dokładnie takich samych zasadach, jak dzieci będące obywatelami polskimi. Mają takie same prawa i obowiązki i jednocześnie podlegają takim samym wymogom (np. co do dostępności miejsc w danym przedszkolu).

Korzystanie z prywatnych placówek przedszkolnych (których nie prowadzi państwo) zależy od spełnienia warunków obowiązujących w danym przedszkolu, które nie ma obowiązku przyjmować wszystkich chętnych.

5 SZKOŁA PODSTAWOWA I GIMNAZJALNA

Ze względu na to, że nauka w szkole podstawowej i gimnazjalnej objęta jest obowiązkiem szkolnym, który dotyczy także cudzoziemców, cudzoziemcy mogą korzystać z nauki w tych szkołach na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki i opieki w publicznych przedszkolach. Prawo to dotyczy wszystkich cudzoziemców niezależnie od ich statusu prawnego czy podstawy pobytu na terytorium Polski. Dziecko każdego cudzoziemca może uczęszczać do przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum.

Dotyczy to także dzieci cudzoziemców, którzy przebywają w Polsce nielegalnie (art. 94 a ustawy o systemie oświaty). Oznacza to, że cudzo-

ziemiec, który nie ukończył 18 lat i nie odbył do końca nauki w gimnazjum, może uczęszczać do polskiej szkoły podstawowej i do gimnazjum. Ma takie same prawa jak obywatele polscy. Jeśli jednak szkoła przewiduje określone obowiązki dla obywateli polskich, dotyczą one także cudzoziemców na takich samych zasadach.

Różnicowanie sytuacji obywateli polskich i cudzoziemców w zakresie edukacji w polskiej szkole podstawowej i gimnazjalnej jest niedopuszczalne i niezgodne z prawem.

6 SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Inaczej jest w sytuacji, w której cudzoziemcy chcą podjąć naukę w szkole ponadgimnazjalnej, bowiem w tej szkole nauka nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nie wszyscy cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki na takich samych zasadach jak obywatele polscy. **Z nauki w szkole ponadgimnazjalnej, na takich samych zasadach jak obywatele polscy, mogą natomiast korzystać:**

- pracownicy migrujący, którzy są obywatelami któregoś z państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, pod warunkiem, że są lub byli zatrudnieni w Polsce;
- członkowie rodzin pracowników migrujących wymienionych w poprzednim punkcie, pod warunkiem, że zamieszkują w Polsce;
- osoby pochodzenia polskiego;
- osoby, które posiadają zezwolenie na osiedlenie się w Polsce;
- osoby, które mają prawo do nauki w polskich szkołach ponadgimnazjalnych zagwarantowane w umowie międzynarodowej, której stroną jest Polska;
- osoby, które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany w Polsce;
- osoby, które posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, wydane w Polsce;
- osoby, które mają zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w Polsce, wydane w związku z tym, że:
 - są członkami rodziny cudzoziemca, który ma w Polsce status uchodźcy, zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE albo mieszka w Polsce od co najmniej 2 lat na

podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (przy czym aktualne zezwolenie musi być wydane na okres co najmniej roku) i przebywają w Polsce lub chcą przyjechać do Polski, żeby się z tą osobą połączyć;

- posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, którego udzieliło inne niż Polska państwo członkowskie UE, a ich zamieszkanie w Polsce wynika z wykonywania pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, studiów lub szkoleń zawodowych, ew. z innych względów lub są członkiem rodziny takiej osoby i zamieszkiwały z nią w innym kraju UE;
- dzieci osób, które ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce.

7 WARUNKI, JAKIE MUSI SPEŁNIĆ CUDZOZIEMIEC, ABY MÓGŁ PODJĄĆ NAUKĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

Podjęcie przez cudzoziemca nauki w szkole ponadgimnazjalnej w Polsce uwarunkowane jest spełnieniem następujących warunków określonych w w/w rozporządzeniu oraz ustawie o systemie oświaty:

- wystarczająca znajomość języka polskiego;
- świadectwo ukończenia szkoły podstawowej lub szkoły odpowiadającej polskiej szkole podstawowej, jeśli uczył się za granicą;
- jeśli nauka ma odbywać się w wyższych klasach, konieczne jest przedstawienie dokumentów umożliwiających zakwalifikowanie do odpowiedniej klasy (świadectw, zaświadczeń itp.);
- zaświadczenie lekarskie, że cudzoziemiec nie ma przeciwwskazań zdrowotnych do uczęszczania do danej szkoły.

Jeśli cudzoziemiec nie jest w stanie przedstawić wymaganych dokumentów, istnieje możliwość przeprowadzenia odrębnego sprawdzianu lub egzaminu. Jeśli do danej szkoły organizowany jest ogólny egzamin wstępny dla wszystkich kandydatów, cudzoziemiec podlega takiemu samemu egzaminowi, jak inne osoby chcące podjąć naukę w tej szkole.

8 ODPLATNOŚĆ ZA EDUKACJĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

Pozostali cudzoziemcy, tj. nie wymienieni powyżej, mogą podjąć naukę na zasadzie odpłatności, chyba że dany cudzoziemiec uzyskał stypendium. Opłata wynosi (zgodnie z rozporządzeniem - §3 ust. 1):

- w szkołach ponadgimnazjalnych – równowartość 1 200 EUR
- w szkołach policealnych i pomaturalnych oraz w zakładach kształcenia nauczycieli – równowartość 1 500 EUR;

W pierwszym roku nauki opłaty powiększa się o równowartość 200 EUR.

Opłatę wnosi się w złotych polskich, wg kursu Narodowego Banku Polskiego z dnia wpłaty z góry, przed rozpoczęciem roku szkolnego, jeśli okres nauki trwa krócej niż cały rok szkolny, opłatę wnosi się w odpowiedniej części.

Jeśli sytuacja materialna cudzoziemca nie pozwala mu na wniesienie opłaty za naukę, organ prowadzący szkołę (gmina, powiat) może – na wniosek cudzoziemca, jego rodziców lub opiekunów – obniżyć opłatę lub zwolnić z niej całkowicie - §4 ust. 2 rozporządzenia.

Naukę w szkole ponadgimnazjalnej może podjąć cudzoziemiec, który udokumentuje ukończenie nauki na poziomie gimnazjalnym w Polsce lub za granicą – analogicznie jak w przypadku podejmowania nauki w gimnazjum.

Stypendium można uzyskać od ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub od samej szkoły, jej dyrektora lub jednostki, która ją prowadzi (gmina, powiat) – art. 94 a ustawy o systemie oświaty:

- 1/ dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, dotychczasowych szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych oraz placówek - do wysokości stanowiącej dwukrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów,
- 2/ dla uczniów szkół policealnych i szkół pomaturalnych, artystycznych szkół policealnych i szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli - do wysokości sta-

nowiącej trzykrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1.

Stypendium może być obniżone, jeśli cudzoziemiec :

- ma złe wyniki w nauce lub
- złą ocenę z zachowania.

Stypendium może być także wstrzymane, gdy:

- cudzoziemiec uzyskał je na podstawie nieprawdziwych informacji;
- nie otrzymał promocji do kolejnej klasy;
- dłużej niż miesiąc przebywa poza Polską.

Stypendium nie jest wypłacane także w okresie wakacji letnich, z wyjątkiem studentów spoza Europy, którzy mogą otrzymywać stypendium również podczas wakacji (§ 9 rozporządzenia).

9 STUDIA WYŻSZE W POLSCE

Cudzoziemcy mogą podejmować w Polsce studia pierwszego stopnia (3 letnie studia licencjackie), studia drugiego stopnia (2 letnie studia magisterskie uzupełniające), studia jednolite (5 letnie studia magisterskie), studia podyplomowe oraz studia doktoranckie. Mogą także brać udział w stażach habilitacyjnych, stażach naukowych i szkoleniach specjalizacyjnych, a także medycznych stażach zawodowych. Studenci cudzoziemcy mogą również odbywać w Polsce studenckie praktyki zawodowe.

10 WARUNKI PODJĘCIA NAUKI W SZKOLE WYŻSZEJ W POLSCE

Koniecznym wymogiem do podjęcia przez cudzoziemca studiów w Polsce zgodnie z art. 43 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jest:

- posiadanie wizy, karty pobytu albo innego dokumentu uprawniającego do pobytu w Polsce,
- poświadczenie odpowiedniego stanu zdrowia i braku przeciwwskazań do studiowania na danym kierunku (poszczególne kierunki studiów np. techniczne, medyczne mogą wymagać dodatkowych zaświadczeń co do stanu zdrowia),
- posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego – polisy ubezpieczeniowej na wypadek choroby lub wypadku albo Europejskiej Karty

Ubezpieczenia Zdrowotnego, ewentualnie przystąpienie do NFZ.

Osoby podejmujące studia pierwszego lub drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe i doktoranckie zobowiązane są do ukończenia rocznego kursu języka polskiego przygotowującego do podjęcia studiów (kursy takie organizowane są w wyznaczonych jednostkach a osoby odbywające kurs mają takie same uprawnienia jak studiujący). Zobowiązanie to nie dotyczy jednak:

- osób, które posiadają oficjalny certyfikat znajomości języka polskiego,
- osób, które uzyskają potwierdzenie uczelni, że znają język polski w stopniu wystarczającym do podjęcia studiów.

W przypadku, gdy studia mają być prowadzone w języku obcym (innym niż polski, np. francuskim), konieczne jest przedstawienie dokumentu potwierdzającego znajomość tego języka – oficjalnego certyfikatu językowego, ewentualnie świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej, w której zajęcia prowadzone były w danym języku obcym.

W zależności od wybranego typu studiów, cudzoziemiec musi przedłożyć świadectwo ukończenia szkoły wyższej lub odbycia studiów, które uprawnia do podjęcia określonego typu studiów. Zasadą jest, że do podjęcia kolejnego etapu studiów (np. studiów drugiego stopnia – magisterskich uzupełniających) konieczne jest albo ukończenie poprzedniego etapu studiów w Polsce (np. studiów pierwszego stopnia – licencjackich) albo przedstawienie dokumentu potwierdzającego, że ukończyło się za granicą etap studiów, który uprawnia do podjęcia nauki na szczeblu odpowiadającym studiom, które planuje się podjąć w Polsce.

Świadectwem takim jest: dla podjęcia studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – polskie świadectwo dojrzałości lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą, który w danym kraju uprawnia do podjęcia studiów na uczelni wyższej, dla podjęcia studiów drugiego stopnia – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą,

uprawniający w danym kraju do podjęcia studiów drugiego stopnia, dla podjęcia studiów podyplomowych – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo będący jego odpowiednikiem dokument ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich za granicą, dla podjęcia studiów doktoranckich – dyplom ukończenia w Polsce studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo uzyskany za granicą dyplom ukończenia studiów będący odpowiednikiem polskiego dyplomu ukończenia studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, dla odbycia stażu habilitacyjnego – uzyskanie w Polsce stopnia doktora lub uzyskanie stopnia doktora za granicą uznanego za równorzędny uzyskaniu tego stopnia w Polsce.

Wszystkie wymienione wyżej świadectwa uzyskane za granicą muszą być zalegalizowane w Polsce lub **opatrzone apostille** – specjalnym potwierdzeniem ich prawdziwości i charakteru. Dokumenty takie mogą być też nostryfikowane w Polsce – oficjalnie uznane za równorzędne polskim dokumentom.

Zagraniczne dokumenty o wykształceniu uznawane są w Polsce na mocy umów międzynarodowych o uznawalności wykształcenia bądź na drodze **nostryfikacji**. Uznawanie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w UE wynika z odrębnych przepisów wspólnotowych i orzecznictwa ETS.

Nostryfikacji podlegają dokumenty pochodzące z krajów, z którymi Polska nie posiada umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów o wykształceniu, oraz dokumenty z krajów, z którymi Polska zawarła w/w umowy, a które nie są objęte umową. Dotyczy to np. dyplomów z danego kraju wydanych w okresie, kiedy umowa przestała obowiązywać bądź też dokumentów, które nie są wymienione w danej umowie.

11 NIEZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Zgodnie z art. 94 a ust. 4 ustawy o systemie oświaty warunkiem uczęszczania do polskiej szkoły jest znajomość języka polskiego. Zajęcia w szkole odbywają się tylko w języku polskim. Cudzoziemiec,

aby uczęszczać do szkoły musi znać język polski na poziomie, który pozwoli mu na uczestnictwo w zajęciach. Cudzoziemcy podlegający obowiązkowi szkolnemu (czyli do ukończenia 18 lat), którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym, aby móc uczęszczać do szkoły, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego.

Dodatkowa nauka języka polskiego organizowana jest przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca. Lekcje odbywają się w szkole i są bezpłatne. Jeżeli do udziału w zajęciach zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców gmina powinna zorganizować kurs przygotowawczy. Jeżeli cudzoziemców jest mniej niż 15 organizowane są dodatkowe lekcje języka polskiego.

Nauka języka polskiego odbywa się w trakcie roku szkolnego. Cudzoziemiec może brać udział w kursie języka polskiego, ale tylko raz. Kursy języka polskiego powinny pozwolić cudzoziemcowi na udział w zajęciach edukacyjnych w szkole. Zajęcia powinny trwać co najmniej 2 godziny lekcyjne tygodniowo, czyli nie mniej niż 90 minut.

Prawo do uczęszczania na bezpłatne, dodatkowe lekcje języka polskiego mają cudzoziemcy, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, czyli nie ukończyli 18 lat. Sposób organizacji dodatkowej nauki języka polskiego określa rozporządzenie.

12 NAUKA JĘZYKA I KULTURY CUDZOZIEMCÓW W SZKOLE

W Polsce nie są prowadzone szkoły, do których mogą uczęszczać tylko cudzoziemcy. Każda szkoła publiczna musi być dostępna tak samo dla obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Zgodnie z prawem polskim osoby prywatne lub prawne mogą założyć szkołę, której celem będzie integracja cudzoziemców ze społeczeństwem polskim. Szkoła ta musi jednak uzyskać prawa szkoły publicznej. Prawo uczęszczania do takiej szkoły musi być jednakowe dla obywateli polskich i cudzoziemców.

Placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju pochodzenia cudzoziemców działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości może organizować dla cudzoziemców, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, naukę języka i kultury kraju ich pochodzenia. Zajęcia mogą być organizowane w szkole, w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego szkołę. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne. Zajęcia mogą być organizowane, jeśli do udziału w nich zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu.

**NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI
POŁOŻONYCH W POLSCE
PRZEZ CUDZOZIEMCÓW**

ROZDZIAŁ 5

1 PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 2004 r., nr 167, poz.1758 ze zm.), dalej: u.n.n.c.
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2003 r., nr 64, poz. 592),
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2006 r.,nr 225, poz. 1635 ze zm.),
- Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:
 - a/ z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych informacji oraz rodzaju dokumentów, jakie jest obowiązany przedstawić cudzoziemiec ubiegający się o wydanie zezwolenia na nabycie nieruchomości (Dz.U. z 2004 r., nr 94, poz. 925 ze zm.);
 - b/ z dnia 29 sierpnia 2005 r. w sprawie wykazu gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa położonych w strefie nadgranicznej oraz tablicy określającej zasięg tej strefy (Dz.U. z 2005 r., nr188, poz.1580).

2 NAJWAŻNIEJSZE POJĘCIA I ZASADY

Cudzoziemcem w rozumieniu przepisów u.n.n.c. jest:

- a/ osoba fizyczna nieposiadająca obywatelstwa polskiego,
- b/ osoba prawna posiadająca siedzibę za granicą,
- c/ nieposiadająca osobowości prawnej spółka osób wymienionych w pkt a lub b, mająca siedzibę za granicą, utworzona zgodnie z ustawodawstwem państw obcych,
- d/ osoba prawna i spółka handlowa nieposiadająca osobowości prawnej mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez osoby lub spółki wymienione w pkt a, b i c.

Na potrzeby niniejszego opracowania zostaną przedstawione poniżej zasady dotyczące nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, o których mowa w pkt a, choć w większości są one tożsame dla wszystkich wyżej wymienionych kategorii objętych terminem „cudzoziemiec”.

Nabycie nieruchomości oznacza z kolei nabycie prawa własności nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, na podstawie każdego zdarzenia prawnego.

Najczęściej spotykanymi zdarzeniami prawnymi są: kupno - sprzedaż, zamiana, darowizna, dziedziczenie, zapis, zasiedzenie.

Generalną zasadą jest, iż nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wymaga zezwolenia. Od tej zasady istnieją wyjątki, przedstawione w części 5 tego rozdziału.

Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom u.n.n.c. jest nieważne.

W razie nabycia nieruchomości w ten sposób, o nieważności nabycia orzeka sąd także na żądanie, właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego ds. wewnętrznych.

Nabycie nieruchomości rolnych przez cudzoziemców następuje dodatkowo (poza wymogami z u.n.n.c. opisanymi w niniejszym rozdziale), z zachowaniem przepisów ustawy wymienionej w części 1 pkt 2. Chodzi tu przede wszystkim o **prawo pierwokupu** takich nieruchomości przysługujące podmiotom wskazanym w tejże ustawie.

Bardzo ważną zasadą w polskim systemie prawnym jest wymóg zawierania umów zobowiązujących do przeniesienia własności nieruchomości (np. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny) w formie aktu notarialnego. W tym celu strony zawierające umowę muszą udać się do notariusza. W przeciwnym wypadku umowa zawarta w innej formie jest nieważna i na jej podstawie nie następuje „przejęcie” własności.

3 PROCEDURA FORMALNA ZWIĄZANA Z UZYSKANIEM ZEZWOLENIA

Zezwolenie jest wydawane przez ministra właściwego ds. wewnętrznych (dalej: Minister), w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek złożony przez cudzoziemca. Nie ma gotowego wzoru czy formularza, ale wniosek taki zgodnie z u.n.n.c. powinien zawierać:

- oznaczenie wnioskodawcy i jego statusu prawnego,
- oznaczenie nabywanej nieruchomości,
- oznaczenie zbywcy,
- określenie formy prawnej nabycia nieruchomości,
- informację o celu i możliwości nabycia nieruchomości.

Ponadto do wniosku tego cudzoziemiec obowiązany jest dołączyć dokumenty potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku oraz okoliczności potwierdzające więzi cudzoziemca z RP, a także wszelkie inne dokumenty umożliwiające ustalenie prawdziwości nabycia nieruchomości. Od wniosku takiego należy również uiścić opłatę, która zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej wynosi 1570 zł.

Rozporządzenie, o którym mowa w części 1 pkt 4a, wskazuje szczegółowo na dokumenty, jakie trzeba załączyć do wniosku. Są to przede wszystkim:

odnośnie statusu prawnego cudzoziemca:

- odpis lub kopia dokumentu potwierdzającego tożsamość ze wskazaniem obywatelstwa, miejsca urodzenia oraz adresu zamieszkania, a jeżeli cudzoziemiec prowadzi działalność gospodarczą - także wyciąg z odpowiedniego rejestru czy ewidencji,

odnośnie nabywanej nieruchomości:

- odpis księgi wieczystej lub zaświadczenie ze zbioru dokumentów,
- wypis z rejestru gruntów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej,
- wykaz zmian gruntowych lub decyzja zatwierdzająca podział bądź scalenie nieruchomości (tylko gdy nabywana nieruchomość powstała w wyniku scalenia lub podziału),
- wypis z aktualnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – dokument wystawiony przez właściwy organ poświadczający brak planu lub decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego albo decyzję o warunkach zabudowy,
- oświadczenie zbywcy wyrażające wolę zbycia nieruchomości na rzecz cudzoziemca.

Cudzoziemiec zamierzający nabyć nieruchomość może ubiegać się również o przyzreczenie wydania zezwolenia („promesa”), przy czym do takiego wniosku stosuje się odpowiednio wyżej podane wymogi formalne odnośnie wniosku. Promesa taka jest ważna 1 rok od dnia wydania i w okresie jej ważności nie można odmówić wydania zezwolenia, chyba że uległ zmianie stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Postępowanie w sprawie wydania zezwolenia umarza się:

- 1/ gdy wystąpi o to cudzoziemiec, na którego wniosek je wszczęto;
- 2/ gdy właściciel lub wieczysty użytkownik nieruchomości oświadczy, że nie zamierza jej zbyć na rzecz cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie.

Minister może w zezwoleniu określić dla cudzoziemca zamierzającego nabyć nieruchomość specjalne warunki, od których spełnienia będzie uzależniona możliwość jej nabycia.

Wydane zezwolenie w szczególności powinno określać:

- a/ osobę nabywcy i zbywcy,
- b/ przedmiot nabycia,
- c/ specjalne warunki, o których mowa powyżej.

Zezwolenie jest ważne 2 lata od dnia wydania.

4 PRZESŁANKI WYDANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Minister wydaje zezwolenie, jeśli zostanie spełniony szereg następujących przesłanek:

- 1/ Minister Obrony Narodowej nie wniesie sprzeciwu, a w przypadku nabycia nieruchomości rolnych sprzeciwu nie wniesie także minister właściwy ds. rozwoju wsi;
- 2/ nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także nie sprzeciwiają się temu względy polityki społecznej i zdrowia społeczeństwa;
- 3/ cudzoziemiec wykaże, że zachodzą okoliczności potwierdzające jego więzi z RP.

Przepisy u.n.n.c. w art. 1a ust. 2 zawierają przykładowe okoliczności potwierdzające te więzi, takie jak:

- posiadanie polskiej narodowości lub polskiego pochodzenia;
- zawarcie związku małżeńskiego z obywatelem RP;
- posiadanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (z wyłączeniem zezwolenia udzielonego na podstawie art. 53 a ust. 2 u.o.c.), zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich;
- członkostwo w organie zarządzającym przedsiębiorców wymienionych w części 2 pkt d niniejszego rozdziału;
- wykonywanie na terytorium RP działalności gospodarczej lub rolniczej, zgodnie z przepisami prawa polskiego.

Minister przed wydaniem decyzji w sprawie zezwolenia może także:

- żądać przedstawienia dowodów i informacji niezbędnych do rozpatrzenia wniosku oraz do dokonania sprawdzenia, o którym mowa w poniższym punkcie;
- dokonać, także przy pomocy właściwych organów administracji rządowej, sprawdzenia czy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także czy będzie ono zgodne z interesem państwa.

Zgodnie z art. 1a ust. 5 u.n.n.c. powierzchnia nieruchomości nabytych przez cudzoziemca w celu zaspokojenia potrzeb życiowych nie może przekroczyć 0,5 ha, zaś w przypadku nabycia nieruchomości w związku z wykonywaną działalnością gospodarczą lub rolniczą powinna być uzasadniona rzeczywistymi potrzebami wynikającymi z charakteru wykonywanej działalności.

5 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Zgodnie z art. 8 u.n.n.c. nie wymaga uzyskania zezwolenia:

- nabycie samodzielnego lokalu mieszkalnego w rozumieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali;

- nabycie samodzielnego lokalu użytkowego o przeznaczeniu garażowym lub udziału w takim lokalu, jeżeli jest to związane z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych nabywcy lub właściciela nieruchomości lub samodzielnego lokalu mieszkalnego;
- nabycie nieruchomości przez cudzoziemca zamieszkującego w RP co najmniej 5 lat od udzielenia mu zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich;
- nabycie przez cudzoziemca, będącego małżonkiem obywatela polskiego i zamieszkującego w RP co najmniej 2 lata od udzielenia mu zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, nieruchomości, które w wyniku nabycia stanowią będą wspólność ustawową małżonków;
- nabycie przez cudzoziemca nieruchomości, jeżeli w dniu nabycia jest uprawniony do dziedziczenia ustawowego po zbywcy nieruchomości, a zbywca nieruchomości jest jej właścicielem lub wieczystym użytkownikiem co najmniej 5 lat.

UWAGA! Zwolnień, o których mowa powyżej nie stosuje się do nieruchomości położonych w strefie nadgranicznej oraz gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej 1 ha.

6 NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI W DRODZE DZIEDZICZENIA

Jednym ze zdarzeń prawnych, na podstawie którego można nabyć nieruchomość jest dziedziczenie. W polskim systemie prawnym możliwe jest dziedziczenie ustawowe i testamentowe. W zależności od rodzaju dziedziczenia różnicuje się tryb nabycia przez cudzoziemca nieruchomości wchodzącej w skład spadku po zmarłym. Dziedziczenie ustawowe polega na tym, iż ustawa – kodeks cywilny wymienia kategorie osób, które dziedziczą po zmarłym i kolejność w jakiej dziedziczą w sytuacji, gdy zmarły nie zostawił testamentu bądź żadna z osób powołanych w testamencie nie chce lub nie może być spadkobiercą bądź gdy testament zostanie unieważniony.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 u.n.n.c. jej przepisów nie stosuje się do nabycia nieruchomości w drodze

dziedziczenia przez osoby uprawnione do dziedziczenia ustawowego. Natomiast gdyby prawo ojcyste spadkodawcy nie przewidywało dziedziczenia ustawowego, w tym zakresie stosuje się prawo polskie.

Natomiast jeżeli cudzoziemiec, który nabył wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, nie uzyska zezwolenia Ministra na podstawie wniosku złożonego w ciągu 2 lat od dnia otwarcia spadku, prawo własności nie-

ruchomości lub prawo użytkowania wieczystego nabywają osoby, które byłyby powołane do spadku z ustawy. Spadek z kolei otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.

Powyższe oznacza, iż cudzoziemiec nabywający wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, jeśli jest jednocześnie osobą uprawnioną do dziedziczenia ustawowego po zmarłym, nie musi uzyskać zezwolenia Ministra na nabycie tej nieruchomości.

REPATRIACJA

ROZDZIAŁ 6

1 PODSTAWY PRAWNE

Repatriacja stała się istotną kwestią oraz przedmiotem wielu działań politycznych w Polsce, szczególnie po roku 1990. Ustrój polityczny RP stał się bardziej przyjazny i otwarty dla osób pochodzenia polskiego, które wskutek przesiedleń zostały poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Ważnym krokiem ze strony polskiego rządu wobec osób polskiego pochodzenia, które nie zostały przesiedlone w ramach pierwszej (1944-1946) lub drugiej (1955-1959) repatriacji, bądź w inny sposób nie skorzystały z okazji powrotu do Polski było uchwalenie **ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. nr 53, poz. 532 ze zm.)**. Ustawa ta nie definiuje wprost przedmiotowego pojęcia. Pojawia się więc podstawowe pytanie, czym właściwie jest repatriacja? Etymologii tego słowa należy szukać w języku łacińskim, gdzie łacińskie słowo *repatriare* - oznacza powrót do ojczyzny. Repatriację możemy zdefiniować, jako powrót do ojczyzny osób pochodzenia polskiego.

2 REPATRIANT

Artykuł 1 pkt 2 ustawy o repatriacji zawiera normę definicyjną odnoszącą się do pojęcia repatrianta. **Repatriantem jest osoba polskiego pochodzenia, która przybyła do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej, w celu repatriacji z zamiarem osiedlenia się na stałe.**

Repatriacja jest jedynym sposobem nabycia obywatelstwa z mocy prawa, uprawnia do tego przekroczenie granicy na podstawie wizy krajowej w celu repatriacji.

3 OSOBA POLSKIEGO POCHODZENIA

Osobą polskiego pochodzenia, w rozumieniu ustawy, jest osoba, która oświadcza, że jest **polskiej narodowości**, a ponadto **jeden z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków z obu stron było narodowości polskiej**. Osoba, która chce nabyć obywatelstwo w drodze repatriacji musi wykazać swój związek z polskością, przede wszystkim przez znajomość języka polskiego i kultury polskiej „przez pielęgnowanie polskiej mowy, polskich tradycji i zwyczajów”.

Według art. 5 ust. 2 ustawy o repatriacji, za osobę polskiego pochodzenia uznaje się również osobę **deklarującą narodowość polską, która posiadała w przeszłości obywatelstwo polskie lub co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków posiadało obywatelstwo polskie** oraz wykaże swój związek z polskością.

Decyzje w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia wydaje **konsul**. Od tej decyzji przysuguje odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4 PROCEDURA REPATRIACYJNA

Nabycie obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji wymaga uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji oraz przyjazdu osoby zainteresowanej do Rzeczypospolitej Polski z zamiarem osiedlenia się na stałe.

W drodze repatriacji obywatelstwo nabywa także osoba małoletnia pozostająca pod władzą rodzicielską repatrianta. Jeżeli repatriantem jest tylko jeden z rodziców, dziecko może nabyć obywatelstwo po uzyskaniu zgody drugiego z rodziców. Oświadczenie rodzica o wyrażeniu zgody na uzyskanie obywatelstwa przez małoletniego powinno być złożone przed konsulem. Nabycie obywatelstwa przez małoletniego, który ukończył 16 lat może się dokonać tylko za jego zgodą.

Wiza krajowa w celu repatriacji może być wydana osobie polskiego pochodzenia, bądź dziecku tej osoby, która przed dniem wejścia w życie zamieszkiwała na terytorium:

Republiki Armenii,
Republiki Azerbejdżańskiej,
Republiki Gruzji,
Republiki Kazachstanu,
Republiki Kirgyskiej,
Republiki Tadżykistanu,
Republiki Turkmenistanu,
Republiki Uzbekistanu,
albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej.

Wizę krajową w celu repatriacji wydaje **konsul** właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o jej wydanie, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Minister właściwy do spraw wewnętrznych

może wystąpić do Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu oraz Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie informacji o cudzoziemcu, mających znaczenie dla przeprowadzenia postępowania. Termin do przekazania informacji wynosi **30 dni**, ale w szczególnie uzasadnionych przypadkach może być przedłużony do **3 miesięcy**.

W celu uzyskania wizy krajowej należy przedstawić dowód potwierdzający posiadanie lub zapewnienie lokalu mieszkalnego i źródeł utrzymania w Rzeczypospolitej Polskiej. Takim dowodem jest uchwała rady gminy, zawierająca zobowiązanie do zapewnienia warunków osiedlenia się przez okres co najmniej 12 miesięcy, bądź uchwała rady powiatu, zobowiązująca starostę do zapewnienia miejsca domu pomocy społecznej na terenie powiatu (wskazanie lokalu mieszkalnego, formę udostępnienia tego lokalu oraz wskazanie źródeł utrzymania). W przypadku kiedy repatriantem ma być wstępny, zstępny lub rodzeństwo osoby zamieszkującej w Polsce, dowodem jest także oświadczenie złożone przez tą osobę, zobowiązujące do zapewnienia warunków do osiedlenia się przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy (art. 12 u. r.).

Osoba nie posiadająca zapewnionego w Polsce lokalu mieszkalnego i utrzymania, a jednocześnie spełniająca pozostałe warunki uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji, może domagać się wydania **decyzji o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej w celu repatriacji**. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może uchylić decyzję, jeśli zaistnieje jedna z przesłanek przewidziana art. 11 ust. 2 i 3 ustawy o repatriacji.

Wzór formularza wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji określa **rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie wiz dla cudzoziemców**.

Wniosek taki powinien zawierać w szczególności dane dotyczące wnioskodawcy, jego małżonka, jeżeli jest osobą polskiego pochodzenia oraz małoletnich dzieci, jeżeli pozostają pod władzą rodzicielską wnioskodawcy i zamierzają się osiedlić

wspólnie z wnioskodawcą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

5 POZYCJA PRAWNA MAŁŻONKA WNIOSKODAWCY

Małżonkowi wnioskodawcy, który nie jest osobą polskiego pochodzenia w rozumieniu ustawy oraz jego małoletniemu dziecku zamierzającemu osiedlić się wspólnie z wnioskodawcą na terytorium RP udzielane jest zezwolenie na osiedlenie się. Wniosek o zezwolenie na osiedlenie się wskazanych osób powinien być dołączony do wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji.

Udzielenie lub odmowa udzielenia zezwolenia na osiedlenie się jest wydawane w formie **decyzji administracyjnej przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców** za pośrednictwem właściwego konsula. Zezwolenia na osiedlenie się udziela się na czas nieoznaczony. Dokumentem stwierdzającym tożsamość cudzoziemca jest karta pobytu. Karta pobytu wydana cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na osiedlenie się jest ważna 10 lat.

6 UZNANIE ZA REPATRIANTA

Odmianą konstrukcją prawną jest uznanie za repatrianta. Za repatrianta może być uznana osoba, spełniająca następujące warunki (art. 16 ust. 1 u. r.):

- jest polskiego pochodzenia;
- przed dniem wejścia w życie ustawy zamieszkiwała na stałe na terytorium:
 - Republiki Armenii
 - Republiki Azerbejdżańskiej
 - Republiki Gruzji
 - Republiki Kazachstanu
 - Republiki Kirgyskiej
 - Republiki Tadżykistanu
 - Republiki Turkmenistanu
 - Republiki Uzbekistanu
 albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej;
- brak jest w stosunku do niej okoliczności wyłączających wydanie wizy krajowej w celu repatriacji, o których stanowi art. 8 ustawy;
- przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, udzielonego

w związku z pobieraniem nauki w szkole wyższej na podstawie przepisów o podejmowaniu i odbywaniu studiów przez osoby niebędące obywatelami polskimi;

- złoży wniosek do wojewody w terminie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej.

Decyzję o uznaniu za repatrianta wydaje **wojewoda właściwy ze względu na zamierzone miejsce osiedlenia się wnioskodawcy**. Postępowanie w sprawie o uznanie za repatrianta wszczyna się na wniosek osoby zainteresowanej. Wzór wniosku określony jest w **rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2001 r. Do wniosku osoba ubiegająca się o uznanie za repatrianta powinna dołączyć fotografię o wymiarach 5 cm x 4 cm, a także:**

- decyzję konsula o uznaniu za osobę polskiego pochodzenia;
- poświadczoną urzędowo kopię ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo;
- skrócony odpis aktu urodzenia;
- skrócony odpis aktu małżeństwa lub inny dokument określający stan cywilny;
- życiorys.

W sytuacji, kiedy osoba zainteresowana nie posiada decyzji konsula o uznaniu za osobę polskiego pochodzenia, powinna dołączyć do wniosku wszelkie dokumenty potwierdzające polskie pochodzenie (m.in. dokumenty wydane przez polskie władze państwowe lub kościelne oraz przez władze byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich). Decyzję w tej sprawie podejmuje **konsul właściwy ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania na stałe osoby za granicą, po uprzednim przekazaniu mu dokumentów przez wojewodę**.

Ponadto osoba, która przed wejściem w życie ustawy zamieszkiwała na terytorium jednego z krajów wymienionych w art. 9 ustawy o repatriacji dołącza do wniosku dodatkowo:

- poświadczoną urzędowo kopię karty czasowego pobytu;
- zaświadczenie, że pobierała naukę w szkole wyższej jako stypendysta strony polskiej, oraz odpis dyplomu;

- zaświadczenie potwierdzające fakt stałego zamieszkiwania przed dniem wejścia w życie ustawy na terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgyskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu, albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej;
- dokument wydany przez właściwy organ, poświadczający brak przeszkód nabycia obywatelstwa polskiego, wymagany przepisami umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, w przedmiocie zapobiegania powstawaniu przypadków podwójnego obywatelstwa.

Jeśli wniosek o uznanie za repatrianta obejmuje osobę niepełnoletnią, należy dołączyć odpis skrócony aktu urodzenia niepełnoletniego. W przypadku, gdy o uznanie za repatrianta ubiega się tylko jeden z rodziców, do wniosku, który obejmuje niepełnoletniego, należy dołączyć pisemne oświadczenie drugiego z rodziców o wyrażeniu zgody na nabycie przez niepełnoletniego obywatelstwa polskiego lub wyrok sądu pozbawiający władzy rodzicielskiej drugiego z rodziców. Niepełnoletni, który ukończył 16 rok życia składa pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na nabycie obywatelstwa polskiego.

Do postępowania mającego na celu nabycie obywatelstwa w drodze repatriacji oraz w zakresie postępowania o uzyskanie wizy krajowej w celu repatriacji stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

7 POMOC DLA REPATRIANTÓW

Ustawa o repatriacji w rozdziale szóstym określa formy pomocy, jaką może otrzymać repatriant oraz przybywająca z nim do Rzeczypospolitej Polskiej najbliższa rodzina. Można wyróżnić trzy rodzaje pomocy, jaka jest świadczona przez państwo polskie.

Pomoc finansowa, przejawiająca się między innymi w częściowym pokryciu kosztów podróży, kosztów związanych z podjęciem nauki przez małoletniego, podlegającego obowiązkowi szkolnemu czy kosztów zagospodarowania i bieżącego

utrzymania. Ponadto repatriantowi, który przybył do Rzeczypospolitej Polskiej z terenów azjatyckich byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i poniósł koszty związane z adaptacją lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udziela się pomocy ze środków budżetu państwa na częściowe pokrycie poniesionych kosztów (art. 17 ust. 2 u. r.).

Pokrycie kosztów uczestnictwa w kursie nauki języka polskiego, może zostać zapewnione osobie, której wydano decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej w celu repatriacji, a także członkom jej najbliższej rodziny. Pomoc może być udzielona również poprzez zapewnienie uczestniczenia w bezpłatnych kursach języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim. Ma to istotne znaczenie z punktu widzenia aktywizacji zawodowej tych osób. Ułatwia zapoznanie się z przysługującymi im prawami czy zasadami funkcjonowania w nowym środowisku.

Aktywizacja zawodowa repatriantów, przejawia się poprzez:

- zwrot części kosztów poniesionych przez repatrianta na podnoszenie kwalifikacji zawodowych;

- zwrot części kosztów poniesionych przez pracodawcę na:
 - utworzenie stanowiska pracy
 - przeszkolenie repatrianta
 - wynagrodzenie, nagrody i składki na ubezpieczenia społeczne.

Zapewnienie aktywizacji zawodowej repatriantów spoczywa na staroście właściwym ze względu na miejsce zamieszkania repatrianta. Każda z wymienionych form aktywizacji zawodowej może być zastosowana tylko jeden raz.

Zwrot części kosztów poniesionych przez repatrianta na podnoszenie kwalifikacji zawodowych jak i zwrot części kosztów poniesionych przez pracodawcę na przeszkolenie repatrianta, wynagrodzenie, nagrody i składki na ubezpieczenie społeczne oraz utworzenie stanowiska pracy następuje na podstawie umów zawartych odpowiednio między starostą a repatriantem oraz starostą i pracodawcą.

Aktywizacja zawodowa w rozumieniu ustawy o repatriacji może być przeprowadzona w okresie **5 lat** od dnia nabycia obywatelstwa polskiego przez repatrianta.

Права и обязанности граждан третьих государств в Польше

И н ф о р м а т о р

Monika Gwiazda, Dagmara Jachacz,
Joanna Oleszkowicz, Beata Podstawka,
Tomasz Sieniow (red.)

Lublin 2010

СОДЕРЖАНИЕ

Вступительное слово - dr Tomasz Sieniow 5

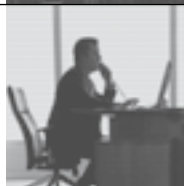
Раздел 1
Правила въезда и пребывания иностранцев
на территории РП – Joanna Oleszkowicz 57

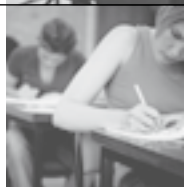
Раздел 2
Выполнение работы иностранцами
на территории Польши – Dagmara Jachacz 67

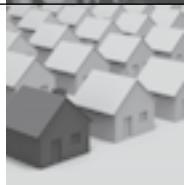
Раздел 3
Организация хозяйственной деятельности
иностранцами в Польше – Monika Gwiazda 75

Раздел 4
Просвещение иностранцев в Польше.
Доступ к образованию, стипендии – Monika Gwiazda 83

Rozdział 5:
Приобретение иностранцами недвижимости
расположенных в Польше – Dagmara Jachacz 91

Раздел 6
Репатриация (Возвращение на историческую родину)
– Beata Podstawka 97

Адреса 103

ПРАВИЛА ВЪЕЗДА И ПРЕБЫВАНИЯ ИНОСТРАНЦЕВ НА ТЕРРИТОРИИ РП

РАЗДЕЛ 1

1 ОСНОВНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

В соответствии со ст. 2 З.о.и., **иностранцем** является каждый, кто не имеет польского гражданства. Иностранца, будущего гражданином двух или больше государств, трактуется как гражданина того государства, документ путешествия которого был основанием для въезда на территорию РП.

Иностранец может пересечь границу, а также находиться на территории РП при наличии у него важного документа путешествия, а также визы, если правила закона не предвидят иначе (что особенно касается иностранцев, въезжающих в Польшу в рамках безвизового передвижения, а также иностранцев, имеющих разрешение на проживание на обозначенное время, разрешение на поселение или разрешение на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ, удостоверяющих свою личность картой пребывания).

Иностранец обязан покинуть территорию РП:

- перед истечением срока пребывания, обозначенного в визе, а также перед истечением срока действительности визы, за исключением случаев, когда получил продление визы или разрешение на проживание на обозначенное время, разрешение на поселение или на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ на территории РП,
- перед истечением срока, предусмотренного международным договором или в распоряжении, упраздняющем визовый режим, за исключением случаев, когда получил разрешение на проживание на обозначенное время – иностранец, пребывающий на территории РП на основании договора о полном или частичном упразднении визового режима или на основании одностороннего упразднения визового режима,
- по истечении срока пребывания, на который въехал на территорию РП, не позже чем по истечении 3 месяцев со дня вступления в силу денонсации договора или восстановления визового режима, или со дня объявления об этом факте в форме, предусмотренной правом – иностранец, пребывающий на территории РП на основании безвизового передвижения.

2 ФИНАНСОВЫЕ СРЕДСТВА

В соответствии с распоряжением министра МВДиА от 22 декабря 2008 г. по делу количества средств содержания, которые должен иметь в наличии иностранец, въезжающий на территорию Республики Польша, а также документов, которые подтверждают наличие этих средств (з.в. от 2008 г. номер 235, поз. 1611), как правило:

- иностранец, въезжающий на территорию РП **на период пребывания, не превышающий 3 дней**, должен иметь в наличии финансовые средства на покрытие издержек расквартирования, пропитания, проезда и выезда с территории Республики Польша, в количестве не меньше 300 злотых или эквивалент этой суммы в иностранных валютах;
- иностранец, въезжающий на территорию Республики Польша **на период пребывания больше 3 дней**, должен иметь в наличии финансовые средства на покрытие в/у издержек в количестве не меньше 100 злотых на каждый день пребывания или эквивалент этой суммы в иностранных валютах.

Документами, которые могут подтвердить наличие у иностранца финансовых средств, необходимых на покрытие издержек расквартирования, пропитания, проезда и выезда из Польши, являются:

- дорожный чек или кредитная карта;
- справка о наличии платёжных средств в банке или кооперативной сберегательно-кредитной кассе, местонахождение которых на территории РП, в количестве не меньшем чем в/у, подтверждённая печатью и подписью уполномоченного работника этого банка или кооперативной сберегательно-кредитной кассы, выписанная не позже, чем за месяц до пересечения границы;
- оригинал приглашения, (описано ниже).

От обязанности предъявления финансовых средств, о которых речь выше, освобождены иностранцы, пересекающие границу на основании:

- международных договоров и соглашений, которые предвидят освобождение иностранца от обязанности иметь в наличии эти средства или обязанности покрыть из-

держки его пребывания польскими государственными органами или публичными учреждениями,

- договоров о малом граничном движении или договоров, которые определяют условия пересечения границы в переходах на туристических путях, пересекающих границу,
- въездной визы,
- визы на временное пребывание с целью выполнения работы,
- визы на временное пребывание с целью пользования временной охраной,
- визы на временное пребывание с целью участия в производстве по делу о предоставлении права убежища,
- карты пребывания;

а также иностранцы, пересекающие границу в связи с несением благотворительной помощи и участники спасательных акций.

3 ПРИГЛАШЕНИЕ

Приглашение, как документ, могущий подтвердить наличие у иностранца средств, необходимых к покрытию издержек пребывания на территории Польши, может выписать:

- 1) гражданин Польши, проживающий на территории РП, а также гражданин государства-члена Европейского Союза, государства-члена Европейской ассоциации свободной торговли (ЕАСТ) – Норвегии, Исландии, Лихтенштейна, а также член его семьи, проживающий на территории Республики Польша и имеющий право на пребывание или право на постоянное пребывание на этой территории;
- 2) иностранец, пребывающий непосредственно перед выпиской приглашения легально и непрерывно в течении срока не меньше 5 лет на территории РП или имеющий разрешение на поселение или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС;
- 3) юридическое лицо или организационная единица, не имеющая статуса юридического лица, имеющая местонахождение на территории РП.

В приглашении помещается:

- 1) данные приглашающего:
 - а) имя (имена), фамилия, дата и место рождения, гражданство, адрес проживания,

профессия, вид, серия и номер документа подтверждающего личность или

- б) фирму или название, статистический номер REGON, а также местонахождение юридического лица или организационной единицы, не имеющей статуса юридического лица;
- 2) имя (имена), фамилия, дата и место рождения, пол, гражданство, адрес проживания, серию и номер документа по которому путешествует приглашаемый иностранец, а также степень родства с приглашающим;
- 3) имя (имена), фамилия, дата рождения и пол супруга, а также детей приглашаемого иностранца, если являются приглашаемыми (на которых вместе с приглашаемым будет распространяться один документ приглашения);
- 4) обязательство, взятое на себя приглашающим к покрытию издержек, связанных с пребыванием и выездом приглашаемого иностранца, в том числе издержек возможного лечения, а также издержек выдворения с территории Республики Польша;
- 5) определение времени, на которое приглашающий приглашает иностранца (посредством указания начальной и конечной даты).

Приглашение в учёт приглашений вписывает, учитывая местожительство или местонахождение приглашающего, надлежащий воевода, или в случае надобности выносит решение об отказе вписывания или об упразднении приглашения.

Приглашение вступает в силу с момента внесения его, по заявлению приглашающего, в учёт приглашений.

4 КОНТРОЛЬ ЗАКОННОСТИ ПРЕБЫВАНИЯ, ТРУДОВОЙ ЗАНЯТОСТИ, А ТАКЖЕ НАЛИЧИЯ ФИНАНСОВЫХ СРЕДСТВ

Во время пребывания на территории РП иностранец подлежит контролю легальности пребывания и должен – по требованию соответствующих органов – предъявить документы и разрешения, дающие ему право к пребыванию и трудовой занятости на территории Польши, а также предъявить финансовые средства,

необходимые к покрытию издержек пребывания, проезда и выезда с территории Республики Польша или документы, дающие возможность получения таких финансовых средств.

Пребывание на территории РП без требуемой визы, разрешения на проживание на обозначенное время или без разрешения на поселение, или без разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, а также выполнение работы либо организация хозяйственной деятельности незаконным образом влечет за собой риск для иностранца быть выдворенным из территории РП и невозможность повторного приезда на срок от 3 до 5 лет.

5 ПРОПИСНАЯ ОБЯЗАННОСТЬ

После прибытия на территорию РП иностранец обязан прописаться на временное пребывание в Управлении города (гмины) по адресу, где пребывает, не позже чем перед истечением четвертых суток, считая от момента пересечения границы. Предъявление подтверждения об исполнении прописной обязанности требуется в ходе процедур, связанных с легализацией пребывания иностранца, если он пребывает на территории Польши.

6 ВИЗЫ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ, А ТАКЖЕ ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ НА ТЕРРИТОРИИ РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬША

1/ ВИЗЫ

Согласно закону об иностранцах, иностранец может пересечь границу и пребывать на территории РП при наличии у него:

- 1) действительного документа для путешествия,
- 2) действительной визы или иного действительного документа, дающего право к въезду и пребыванию на этой территории, если требуются.

От обязанности иметь визу при пересечении внешних границ государств-членов ЕС осво-

бождены граждане государств, названных в приложении II распоряжения Совета ЕС номер 539/2001 от 15 марта 2001 г., где называются *третьи страны, граждане которых обязаны иметь визу при пересечении внешних границ государств-членов, а также те, граждане которых освобождены от этой обязанности.* (Упр.в. L 81 от 21.3.2001). Граждане названных в этом распоряжении государств освобождены от обязанности иметь визу, если въезжают в Польшу сроком до трёх месяцев.

Визы выдаются как:

- виза Шенгенская
- визы внутренние.

Компетентным органом в выдаче виз является **консул**.

Иностранец, хлопочущий о выдаче визы, **подаёт на бланке заявку**, в которой содержатся:

- 1) личные данные иностранца, а также данные детей, которых касается заявка, и иных лиц, вписанных в документ для путешествия иностранца, в пределах, необходимых к выдаче визы;
- 2) данные, касающиеся документа для путешествия иностранца;
- 3) информацию о путешествиях и заграничных пребываниях за последние 5 лет;
- 4) указание и обоснование цели пребывания.

К заявке прилагаются **фотографии** лиц, которых она касается, а **также документы**, подтверждающие:

- 1) обстоятельства, поданные в заявке,
- 2) покрытие **страховщиком издержек лечения** на территории государств Шенгенской зоны – в случае заявки о выдаче **единой визы для временного пребывания**,
- 3) наличие **оздоровительного страхования** в понимании правил об услугах оздоровительной опеки, финансируемой из публичных средств, или покрытие страховщиком издержек лечения на территории РП в период намеренного пребывания на этой территории – в случае заявки о выдаче **визы внутренней**.

Визы с целью выполнения работы дают право к пребыванию на территории РП, а также к вы-

полнению работы, при условии получения **разрешения на работу**, если оно требуется (смотри: раздел 2).

2/ РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРОЖИВАНИЕ НА ОБОЗНАЧЕННОЕ ВРЕМЯ

Разрешение это является одной из форм легализации пребывания на территории Польши. О признании разрешения на проживание на обозначенное время можно хлопотать, если возникают обстоятельства, обосновывающие проживание на территории РП на срок **не меньше 3 месяцев**, т.е. (в соответствии со ст. 53 абз. 1 3.о.и.) такими обстоятельствами являются:

- получение разрешения на работу или письменного заявления работодателя о намерении поручить иностранцу выполнение работы, если разрешение на работу не требуется,
- ведение хозяйственной деятельности на основании правил, действующих в РП, выгодной для народного хозяйства, а в особенности способствующей росту инвестиций, трансферта технологии, внедрения выгодных инноваций или созданию новых рабочих мест,
- заключение брака с гражданином Польши,
- намерение прибыть как член семьи иностранца на территорию РП или пребывание на этой территории для соединения с семьей,
- пребывание на территории РП малолетнего ребёнка иностранца, рожденного на этой территории и остающегося без опеки,
- пребывание на территории РП на основании разрешения на проживание на обозначенное время, признанного в связи с заключением брака с гражданином Польши, в случае овдовения или развода, когда к этому склоняет особо важный интерес иностранца,
- несовершеннолетие ребёнка иностранца, имеющего разрешение на проживание на обозначенное время, рождённого на территории РП;
- быть жертвой торговли людьми в понимании Общего Решения Совета от 19 июля 2002 г. по делу борьбы с торговлей людьми, если иностранец:

- пребывает на территории Республики Польша,
- начал сотрудничество с органом, компетентным в ведении производства по делу борьбы с торговлей людьми,
- сорвал контакты с лицами, подозреваемыми в совершении запрещенных деяний, связанных с торговлей людьми;
- прибытие или пребывание на территории РП с целью начала или продолжения стационарной учёбы в ВУЗе, или стационарной докторантской учёбы на этой территории, называемых учёбой, также в случае начала учёбы на территории иного государства-члена ЕС, которая будет продолжаться или дополняться на территории Республики Польша.

Более того, в соответствии со ст. 53а абз. 1 3.о.и., разрешение на проживание на обозначенное время **можно** признать иностранцу, который:

- намеревается на территории РП начать или продолжать:
 - науку или профессиональное обучение;
- ввиду связей семейного характера намеревается присоединиться к гражданину Польши или гражданину государства-члена Европейского Союза, государства-члена Европейской ассоциации свободной торговли (ЕАСТ), проживающего на территории РП, или намеревается с ним пребывать;
- является духовным, членом ордена или лицом, исполняющим религиозную функцию в костёлах и вероисповедательных союзах, статус которых урегулирован международным договором, правилами законов об отношении государства к костёлу или иному вероисповедательному союзу, или которые действуют на основании записи в реестр костёлов и иных вероисповедательных союзов, и его пребывание на территории РП связано с исполняемой функцией или подготовкой к её исполнению;
- покажет, что имеют место иные обстоятельства чем в/у или определённые в упомянутой ст. 53 абз. 1 3.о.и.

Разрешение на проживание на обозначенное время можно признать, если в/у обстоятельства обосновывают проживание иностранца

на территории РП на протяжении более 3 месяцев.

Кроме того, в соответствии со ст. 53а абз. 2 З.о.и., разрешение на проживание на обозначенное время можно признать иностранцу, который **пребывает на территории РП нелегально**, если:

- правила польского права требуют от иностранца личной явки перед польским органом публичной власти;
- исключительная личная ситуация требует присутствия иностранца на территории РП;
- этого требуют интересы Республики Польша;
- орган соответствующий к проведению производства по делу борьбы с торговлей людьми констатирует, что иностранец, правдоподобно, является жертвой торговли людьми в понимании общего решения Совета от 19 июля 2002 г. по делу борьбы с торговлей людьми

Разрешение признается в этом случае на период **не более 3 месяцев**.

Разрешение на проживание на обозначенное время признается каждый раз на период, необходимый к реализации цели пребывания на территории РП, **не более 2 лет**. В случае, когда обстоятельством ходатайствования о разрешении на проживание на обозначенное время является начало или продолжение учёбы в ВУЗе, науки или профессионального обучения, или тоже ведение научных исследований, разрешение признается на период, не превышающий **1 год**.

3/ РАЗРЕШЕНИЕ НА ПОСЕЛЕНИЕ

В соответствии со ст. 64 абз. 1 З.о.и., **разрешение на поселение предоставляется** по заявке иностранца, который:

- является малолетним ребёнком иностранца, имеющего разрешение на поселение, рождённым на территории РП;
- состоит в браке, заключенном с гражданином Польши не меньше 3 лет перед подачей заявки и непосредственно перед подачей заявки непрерывно пребывал на территории РП не меньше 2 лет на осно-

вании разрешения на проживание на обозначенное время;

- непосредственно перед подачей заявки пребывал непрерывно на территории РП в период не меньше 10 лет на основании согласия на толерантное пребывание (признанного на основании ст. 97 абз. 1 пкт 1 или 1а, или абз. 2 закона от 13 июня 2003 г. о признании иностранцам охраны на территории Республики Польша) или в период 5 лет в связи с получением статуса беженца либо дополнительной охраны;
- является ребёнком гражданина Польши и остается под его родительской властью.

Пребывание на территории РП считается **непрерывным**, если ни один из перерывов в нём **не длился более 6 месяцев и не превысил в сумме 10 месяцев**, за исключением случаев, когда был вызван:

- выполнением профессиональных обязанностей или свидетельствованием работы вне территории Республики Польша, на основании договора, заключенного с работодателем, местонахождение которого находится на территории Республики Польша;
- соуправление супругу, выполняющему профессиональные обязанности или свидетельствующему работу в условиях, о которых речь в предыдущем пункте;
- лечением иностранца.

Разрешение на поселение признается на **неограниченное** время.

4/ РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРЕБЫВАНИЕ ДОЛГОСРОЧНОГО РЕЗИДЕНТА ЕС

Разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС признается по заявке иностранца, пребывающего на территории Республики Польша, непосредственно перед подачей заявки, легально и непрерывно не меньше 5 лет, который имеет:

- устойчивый и регулярный источник дохода достаточный к покрытию издержек содержания себя и членов семьи, которые находятся на его содержании;
- полис страхования здоровья в понимании правил о всеобщем страховании здоровья

или подтверждение покрытия страховщиком издержек лечения на территории РП.

ВНИМАНИЕ!

Пребывание на территории Республики Польша без требуемой визы, разрешения на проживание на обозначенное время или разрешения на поселение, или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, а также выполнение работы либо организация хозяйственной деятельности против действующих правил подвергает иностранца на выдворение из территории РП и невозможность повторного приезда на протяжении от 3 до 5 лет. Данные иностранца, по отношению к которому было вынесено решение о выдворении с территории Польши, передаются кроме этого в Шенгенскую информационную систему (SIS) с целью отказа на въезд на всю территорию государств Шенгенского пространства на протяжении в/в периода времени.

К государствам Шенгенского пространства принадлежат:

Австрия, Бельгия, Дания, Финляндия, Франция, Греция, Испания, Люксембург, Нидерланды, Германия, Португалия, Швеция, Италия, Эстония, Литва, Латвия, Мальта, Польша, Чехия, Словакия, Словения, Венгрия, а также Норвегия, Исландия, Швейцария (последние 3 государства – это государства Шенгенского пространства не принадлежащие к ЕС). Напоминаем, что Великобритания, а также Ирландия – это государства-члены ЕС, которые не принадлежат к государствам Шенгенского пространства. К государствам этого пространства не принадлежат также ещё Кипр, Болгария, а также Румыния.

7 ВОПРОСЫ, КАСАЮЩИЕСЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Заявки по делам, урегулированным в законе об иностранцах готовятся на польском языке. Исключение – это заявка о выдаче визы консулом, которая может быть составлена на иностранном языке, указанном консулом. Документы, составленные на иностранном языке,

являющиеся доказательством в производстве, проводимом на основании закона от 13 июня 2003 г. об иностранцах, должны подаваться вместе с их переводом на польский язык, сделанным присяжным переводчиком.

Образцы бланков заявок доступны на интернетных сайтах Управления по делам иностранцев (www.udsc.gov.pl), а также в соответствующих воеводских управлениях – в Отделах по гражданским делам и делам иностранцев, а также за границей в консульствах.

В ходе производства стороны, а также их представители и уполномоченные лица обязаны известить орган публичной администрации, ведущий производство, о каждой, даже временной, смене своего адреса, а в случае выезда за границу указать адрес для вручений в стране.

В случае упущения при исполнении в/у обязанности вручение документа под ранее указанным адресом несет за собой юридическое следствие вручения. Упущение при исполнении обязанности уведомления о смене места жительства может иметь серьезные последствия, например:

- оставление заявки без рассмотрения,
- решение соответствующего органа может стать непроверяемым, если по причине неуведомления о смене адреса не будет соблюден срок на внесение обжалования решения органа I инстанции или внесения жалобы на решение органа II инстанции в Административный суд.

Следует помнить, что от момента подачи к воеводе заявки о признании названных в законе форм легализации пребывания возникает обязанность внесения **казначейской** оплаты (**закон от 16 ноября 2006 г. об казначейской оплате (з.в. номер 225 поз. 1635 с поздн. изм.)**).

Иностранец, подающий заявку или доверенность, обязан приложить подтверждение о внесении положенной казначейской оплаты. В случае не внесения положенных оплат вместе с подачей заявки, орган, ведущий производство, назначит срок на внесение этой оплаты. В случае, если в назначенный срок оплата не будет внесена, заявка подлежит возврату.

Казначейской оплате подлежат:

- совершение записи приглашения касающегося иностранца в учёт приглашений (ставка оплаты – 27 зл.);
- признание разрешения на проживание на обозначенное время (ставка оплаты – 340 зл.);
- признание разрешения на поселение (ставка оплаты – 640 зл.);
- признание разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС (ставка оплаты – 640 зл.);
- продление шенгенской визы (ставка 30 евро);
- продление внутренней визы – (ставка платы – 406 злотых);
- выдача справки (ставка оплаты – 17 зл.);
- подача документа, свидетельствующего наделяние полномочиями или его дубликата, выписки или копии (ставка оплаты – 17 зл.);
- освидетельствование собственноручности подписи (ставка оплаты – 9 зл.).

Обстоятельный список предметов казначейской оплаты, тарифы этой оплаты, а также освобождения от нее находится **в приложении к закону от 16 ноября 2006 г. о казначейской оплате.**

Вношение консульских оплат, взимаемых консулами, а также их сумма урегулирована иным способом, а информации в этой сфере можно получить в Консульстве или Консульском отделе Посольства Республики Польша, имеющего местонахождение в данной стране, а также в Министерстве иностранных дел.

Хлопоча о признании разрешения на проживание на обозначенное время, разрешения на поселение или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, иностранец обязан подать:

- заполненный бланк заявки о признании разрешения,
- 4 цветные фотографии размером 4,5 см x 3,5 см,
- документы, необходимые к подтверждению данных, содержащихся в заявке, и обстоятельстве, обосновывающих ходатайство о признании разрешения,

- подтверждение внесения казначейской оплаты или доказательство внесения консульской оплаты,
- справку, подтверждающую исполнение прописной обязанности (в случае подачи заявки у воеводы).

Заявление о разрешении на поселение или побит долгосрочного резидента Европейского сообщества следует подать воеводе, соответствующему по месту побита во время легального побита в Польше. Зато заявление о предоставлении разрешения на жительство на определенное время следует подать воеводе, соответствующему по месту побита **по крайней мере 45 дней перед истечением периода побита на основании визы или периода, предоставленного предыдущим разрешением. В случае невозможности выдачи воеводой решения в вышеуказанный срок, иностранцу будет выдана виза на период до завершения разбирательства в суде первой инстанции.**

Если заявка была подана в срок меньше 45 дней перед истечением периода пребывания на основании визы или периода, на который было признано предыдущее разрешение, а производство не будет окончено перед истечением действительности уже признанного разрешения на пребывание, иностранец обязан покинуть территорию РП и ожидания на решение за границей.

Решение о предоставлении или отказе от предоставления разрешения выдает воевода, соответствующий по месту побита иностранца. Если заявка о признании разрешения на проживание на обозначенное время была подана за границей, решение воеводы будет вручено иностранцу посредством консула. В случае вручения решения, разрешающего на проживание на обозначенное время, иностранцу будет выдана виза на въезд, дающая право к въезду на территорию РП в связи с получением разрешения на проживание на обозначенное время.

Иностранец, неудовлетворенный выданным воеводой решением, имеет право **к внесению обжалования** к заведующему Управлением по делам иностранцев в Варшаве в срок 14 дней со дня получения решения. Если решение дела

заведующим Управлением является также негативным, иностранец может подать жалобу в Воеводский Административный суд с местонахождением в Варшаве. Срок к подаче жалобы составляет 30 дней со дня получения решения заведующего Управлением.

Документом, подтверждающим получение разрешения на проживание на обозначенное время, разрешение на поселение или разрешения

на пребывание долгосрочного резидента ЕС, является **карта пребывания**. Карта пребывания будет выдана воеводой, соответствующим ввиду места преднамеренного пребывания. За её выдачу взимается оплата в сумме 50 зл. Иностранец обязан получить карту пребывания лично, а в случае малолетнего, не окончившего 13 года жизни – карту получает его законный представитель или попечитель.

A grayscale background image of a construction site. In the foreground, several workers wearing hard hats and safety vests are visible, some standing and others working. In the background, a large crane is lifting a heavy, rectangular concrete or metal component. The scene is filled with the structural elements of a building under construction, including scaffolding and rebar.

ВЫПОЛНЕНИЕ РАБОТЫ ИНОСТРАНЦАМИ НА ТЕРРИТОРИИ ПОЛЬШИ

РАЗДЕЛ 2

1 ЮРИДИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ

Выполнение работ иностранцами регулируется следующими юридическими актами:

- 1) Закон от 20 апреля 2004 г. о популяризации трудоустройства и учреждения рынка труда (Дн. З. от 2008, номер 69, поз. 415 с позд. из.), далее з.п.т.у.р.т.,
- 2) закон от 13 июня 2003 г. об иностранцах (З.в. номер 128, поз. 1175 с поздн. изм.), дальше: з.о.и.
- 3) закон от 26 июня 1974 г. – Кодекс труда (цельный текст. З.в. 1998 номер 21, поз. 94 с поздн. изм.),
- 4) исполнительные распоряжения Министра Труда и Общественной Политики,
- 5) воеводские критерии выдачи разрешений на работу иностранцев.

2 ОСНОВНАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ И ГЛАВНЫЕ ПРИНЦИПЫ

Согласно З.п.з.и.р.т. иностранец – это лицо, не имеющее польского гражданства. Под выполнением работы иностранцем следует понимать трудоустройство, выполнение иной оплачиваемой работы или исполнение функции в правлениях юридических лиц, которые получили запись в реестр предпринимателей на основании правил о Краевом Судебном Реестре, или являются капитальными обществами в организации. Под трудоустройством подразумевается, в свою очередь, выполнение работы на основании трудовых отношений, служебных отношений, а также трудового соглашения о надомничестве, в то время, иная оплачиваемая работа – это выполнение работы или свидетельствование услуг на основании агентского договора, договора поручения, договора подряда или в период членства в сельскохозяйственном производственном кооперативе, кооперативе сельскохозяйственных кружков или кооперативов сельскохозяйственных услуг.

Наиболее распространенными основаниями для выполнения работ иностранцами в Республике Польша (далее: РП) могут быть:

- трудовое соглашение: на пробный период, на определенное время, на время выполнения определённой работы;

- договор поручение;
- договор подряда;
- агентский договор.

3 ИЗМЕНЕНИЯ ЗАКОНА ПУТЁМ ВНЕСЕНИЯ НОВЕЛЛЫ В 2009 Г.

До момента изменения закона путем внесения новеллы выдача разрешения на трудоустройство иностранца происходила в двух этапах. В первую очередь, работодатель одерживал обещание разрешения, которое являлось основанием к ходатайствованию иностранцем о документы, легализующие его пребывание на территории РП в связи с выполнением работы. Затем, уже после получения этих документов, выдавалось для иностранца разрешение на выполнение работы.

Теперь двухэтапность снесена, благодаря ликвидации института обещания разрешения, поэтому теперь разрешение выдается сразу. Кроме того, перед изменением закона путем внесения новеллы в правилах не определялся срок, на какой могло быть выдано разрешение, поэтому воевода выдавал разрешения на время действительности визы. В действующем юридическом состоянии воевода может выдать разрешение максимум на 3 года.

Однако, по-прежнему основным принципом остается обязанность владеть разрешением на выполнение работы иностранцем в Польше. Разрешение на работу требуется, если иностранец: **а/** выполняет работу на территории РП на основании договора с субъектом, местонахождение которого либо местожительство или отдел, завод или другая форма организованной деятельности находится на территории РП; **б/** в связи с исполнением функций в правлении юридического лица, вписанного в реестр предпринимателей или являющегося капитальным обществом в организации пребывает на территории РП в период, превышающий в сумме 6 месяцев в течение очередных 12 месяцев; **в/** во время выполнения работы на территории РП в связи с командировкой от заграничного работодателя.

Из этого принципа существует, однако, ряд исключений, предусмотренных действующим законодательством.

4 ИСКЛЮЧЕНИЯ ИЗ ПРИНЦИПА НЕОБХОДИМОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ РАЗРЕШЕНИЯ НА РАБОТУ ИНОСТРАНЦЕМ

От обязанности иметь разрешение на работу, в соответствии со ст. 87 З.п.з.и.р.т., освобождены, между прочим, следующие категории иностранцев:

- имеющие разрешение на поселение в РП,
- имеющие разрешение на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ в РП,
- имеющие согласие на толерантное пребывание в РП,
- пользующиеся временной охраной в РП,
- имеющие в РП разрешение на проживание на определенное время, признанное в связи с обстоятельством, о котором речь в ст. 53 абз. 1 пункт 10, 11, 13 и 16-18 з.о.и.
- являющийся супругом гражданина Польши или иностранца, о котором речь в вышеуказанных пунктах, имеющий разрешение на проживание на определенное время на территории РП признанное в связи с заключением брака
- являющийся гражданином государства Европейской экономической зоны (ЕЭЗ), которое не принадлежит к Европейскому Союзу,
- являющийся гражданином государства, которое не является стороной договора об ЕЭЗ, который может пользоваться свободой перемещения лиц на основании договора заключенного этим государством с Европейским Сообществом и его государствами членами,
- являющимся членом семьи иностранца, о котором речь в двух вышеуказанных пунктах, или есть родственником супруга этого иностранца по нисходящей линии, в возрасте до 21 года или находящимся на содержании этого иностранца или его супруга или родственником по восходящей линии этого иностранца или его супруга, находящимся на содержании этого иностранца или его супруга,
- имеющим действительную Карту поляка,
- имеющий право к пребыванию и выполнению работы на территории государства – члена ЕС или государства ЕЭЗ, не принадлежащего к ЕС, или Швейцарской Конфедерации, который занят работодателем, имеющим местонахождение на территории этого государства, а также временно откомандированный этим работодателем с целью свидетельствования услуг на территории РП,
- имеющий разрешение на проживание на обозначенное время на территории РП, признанное на основании ст. 53 абз. 1 пкт 7 или 14 з.о.и.,
- в отношении которого международные договоры или особые правила допускают выполнение работы без необходимости приобретения разрешения.

Особыми правилами в этой сфере является Распоряжение Министра Труда и Общественной Политики от дня 30 августа 2006 г. по делу выполнения работы иностранцами без необходимости получения разрешения на работу (З.в. номер 156, поз. 1116 с поздн. изм.). На основании этого исполнительного акта в разрешении на работу не нуждаются, между прочим, иностранцы:

- являющиеся студентами высших учебных заведений (ВУЗ) дневной формы в РП – в месяцах: июль, август, сентябрь,
- являющиеся выпускниками польских ponadgimnazialnych школ или стационарной формы учёбы в ВУЗ или стационарной докторантской учёбы в польских ВУЗах,
- выполняющие работу в характере научных работников в субъектах, о которых речь в правилах о исследовательско-развивающихся единицах (например, высшие учебные заведения),
- выполняющие работу в пользу депутатов Европейского Парламента в связи с исполняемой функцией,
- являющиеся учителями иностранных языков, которые заняты в детсадах, школах или представительствах, о которых речь в правилах о системе просвещения, или Добровольческих Отрядах Труда,
- выполняющие индивидуально или в группах и продолжающиеся до 30 дней в ка-

лендарном году артистические услуги, охватывающие действия актёров, режиссёров, лиц, занимающихся речитативом, дирижёров, инструменталистов, вокалистов, цирковых актёров, танцоров или мимов,

- читающий окказионально, до 30 дней в календарном году, лекции, рефераты или презентации, имеющие особенную научную или художественную ценность, если сохраняют место постоянного пребывания за границей,
- являющиеся гражданами государств смежных с РП, а также государств, с которыми РП сотрудничает в сфере экономической миграции в рамках партнёрства в пользу мобильности, учреждённого между этими государствами и ЕС, которые заняты в период, не превышающий 6 месяцев в течение очередных 12 месяцев, на основании заявления субъекта о намерении поручения им выполнения работы, зарегистрированного в соответствующем повятовом управлении труда, принимая во внимание местожительство или местонахождение подающего заявление.

Отсутствие необходимости в получении разрешения на работу не значит отсутствие необходимости в получении соответствующего документа, легализующего пребывание на территории РП (прежде всего визы, если иностранец пребывает вне территории РП).

В такой ситуации иностранец, подающий заявку на выдачу визы с целью выполнения работы, прилагает письменное заявление работодателя о намерении поручения выполнения работы (ст. 29 з.о.и.).

Затем, после въезда на территорию РП, должен подать заявку о выдаче разрешения на проживание на обозначенное время. Однако разрешение такое признается в связи с выполнением работы иностранцем, если обстоятельство, являющееся основанием ходатайствования об этом разрешении, обосновывает его проживание на территории РП на протяжении свыше 3 месяцев.

В случае же, когда иностранец нуждается в разрешении на работу и находится вне территории РП, к заявке о выдаче визы прилагает разрешение на работу, которое должен переслать ему будущий работодатель после получения его

от соответствующего воеводы в соответствии с процедурой, описанной ниже.

5 ПРОЦЕДУРА ПОЛУЧЕНИЯ РАЗРЕШЕНИЯ НА РАБОТУ И ЕГО СОДЕРЖАНИЕ

Стороной производства о выдаче разрешения на работу и его продлении является субъект, поручающий выполнение работы иностранцу (далее: работодатель), и это он может подать заявку к воеводе, обычно к надлежащему ввиду местонахождения или местожительства работодателя.

Работодатель будет вынужден сделать разовую оплату при подаче заявки о выдаче разрешения или его продлении, которая на данный момент составляет от 50 до 200 зл. за выдачу разрешения и от 25 до 100 зл. за продление разрешения. Сумма оплаты зависит от периода, на какой работодатель хочет принять на работу иностранца.

В случае периода, не превышающего трёх месяцев, оплата выносит 50 зл., а периода превышающего три месяца – 100 зл. Воевода выдаёт разрешение на работу на определенное время, не более 3 лет.

Разрешение на работу:

- выдается для определённого иностранца;
- идентифицирует работодателя;
- идентифицирует должность или род работы, выполняемой иностранцем;
- заключает срок действия разрешения;
- выдается в трёх экземплярах, два из которых получает работодатель.

В соответствии со ст. 88с 3.п.з.и.п.т. при выдаче разрешения на работу в случае, о котором речь в отделе III пункт а, воевода проверяет существование в совокупности двух предпосылок:

- 1/ не будет ли сумма вознаграждения, которая будет определена в договоре с иностранцем, ниже вознаграждения работников, выполняющих работу сравнимого рода или на сравнимой должности, а также
- 2/ не вытекает ли из информации, полученной от надлежащего старосты ввиду местонахождения или местожительства будущего работодателя, невозможность удовлетворения кадровых потребностей работо-

дателя на основании реестров безработных и ищущих работы или об отрицательном результате набора, организованного для работодателя.

В ситуации подачи заявки о выдаче разрешения на работу для иностранца в неполном размере рабочего времени или на основании гражданского юридического договора, воевода учитывает сумму вознаграждения, которая будет определена в договоре с иностранцем пропорционально к размеру рабочего времени или ожидаемого периода выполнения обязательств, вытекающих из договора. Воевода выдаёт разрешение на работу не принимая во внимание условий, о которых речь выше, в случае иностранца:

- который в период 3 лет, предшествующих подаче заявки о выдаче разрешения на работу, закончил школу или высшее учебное заведение с местонахождением на территории РП или иного государства ЕЭЗ или Швейцарии, или
- который в период 3 лет, предшествующих подаче заявки о выдаче разрешения на проживание, пребывал легально на территории РП, за исключением случаев, определённых в ст. 110 з.о.и.

6 ОТКАЗ В ВЫДАЧЕ РАЗРЕШЕНИЯ

Закон о популяризации занятости и институтах рынка труда предвидит закрытый каталог предпосылок отказа в выдаче разрешения. Воевода выносит решение об отказе в выдаче разрешения, между прочим, в ситуации, когда:

- работодатель в ходе производства подал заявку, содержащую неправдивые личные данные или фальшивые информации, или приложил к ней документы, содержащие такие данные, либо дал ложные показания или затаил правду, или с целью употребления в качестве подлинного, подделал или переделал документ, или такой документ в качестве подлинного употреблял;
- не исполнил требований, определённых в ст.88 с и 88 d 3.п.з.и.р.т.;
- не исполнил обязанностей, вытекающих из ст. 88h аб.4 или ст.88i аб.1i 2 3.п.з.и.р.т.;
- ходатайствует о выдаче разрешения относительно иностранца, который не удовлетворяет отборочных требований и иных

условий, в случае намерения поручить выполнение работы в регулируемой профессии;

- данные лица, которого касается заявка, занесены в список иностранцев, которых пребывание на территории РП является нежелательным.

Вышеуказанных предпосылок (за исключением последней) не соблюдается в случае подачи заявки о продлении разрешения на работу для иностранца, который не является лицом, ответственным или совместно ответственным за действия либо бездействия, являющиеся предпосылками отказа в выдаче разрешения на работу.

7 ОТМЕНА РАЗРЕШЕНИЯ И ОКОНЧАНИЕ СРОКА ОБЯЗАННОСТИ ВЫПОЛНЯТЬ РАБОТУ

Закон предвидит закрытый каталог обстоятельств, при которых выданное уже разрешение на работу будет отменено или закончится срок обязанности выполнять работу.

Воевода в обязательном порядке отменяет разрешение, между прочим, в следующих случаях:

- когда наступила смена обстоятельств или доказательств, относящихся к выданному решению (за исключением ситуации, где разрешение сохранит действительность – смотри: пункт 8),
- когда исчерпалась причина, по которой было выдано разрешение на работу,
- когда иностранец перестал соответствовать требованиям, о которых речь в ст. 88d 3.п.з.и.р.т.,
- когда иностранец перервал выполнение работы на период свыше 3 месяцев (за исключением ситуации, где разрешение сохранит действительность – смотри: пункт 8),
- когда получит информацию, что данные иностранца находятся в списке иностранцев, пребывание которых на территории РП является нежелательным.

Обязательство к выполнению деяний, вытекающих с гражданского договора, или обязанность выполнять работу на территории РП прекращаются в силу закона, в случае, когда иностранец перестал соответствовать услови-

ям, определённым в ст. 87 З.п.з.и.р.т. (смотри: пункт 4), т.е. касающиеся владения документом для пребывания или разрешения. В случае возникновения такой ситуации стороны сохраняют право к возмещению ущерба, если отказ или отмена разрешения на работу было результатом несоблюдения надлежащей тщательности, поскольку содержание договора или особые правила не предвидят иного.

8 СОХРАНЕНИЕ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ ВЫДАННОГО РАЗРЕШЕНИЯ

Законодатель назвал в ст. 88i З.п.з.и.р.т. определенные ситуации, где, несмотря на смену фактических и юридических обстоятельств, касающихся выполнения работы иностранцем, выданное разрешение сохраняет свою действительность, причём применил деление на обязательные и факультативные предпосылки сохранения действительности разрешения.

Разрешение на работу сохраняет действительность в случае:

- 1/ когда работодатель намеревается поручить иностранцу на периоды, не превышающие в сумме 30 дней в календарном году, выполнение работы иного характера или на иной должности, чем определено в разрешении на работу,
- 2/ смены местонахождения или местожительства, названия или юридической формы действия работодателя, а также перенятие на себя работодателя или его части другим работодателем,
- 3/ перехода предприятия или его части к другому работодателю,
- 4/ смены лица, представляющего иностранного работодателя, который командировал иностранца на работу на территории РП

– **при условии** срочного уведомления работодателем о совершенной смене в письменной форме воеводы, который выдал разрешение, а также дальнейшего выполнения требований, которые были необходимы к выдаче разрешения.

Кроме того, разрешение может сохранить действительность (факультативность), в случае когда:

- 1/ иностранец, в согласовании с работодателем,веряющим ему выполнение работы

на территории РП, не начал выполнения работы в период 3 месяцев от начальной даты действия разрешения на работу,

- 2/ иностранец, в согласовании с работодателем, перервал выполнения работы на период, превышающий 3 месяца

– если причина опоздания или перерыва в выполнении работы обоснована, а работодатель незамедлительно известил в письменной форме об этих ситуациях воеводу, который выдал разрешение.

9 ОБЯЗАННОСТИ РАБОТОДАТЕЛЯ ПО ОТНОШЕНИЮ К ИНОСТРАНЦУ, КОТОРЫЙ ДОЛЖЕН ИМЕТЬ РАЗРЕШЕНИЕ

Законодатель возложил на работодателя следующие обязательства:

- учет в договоре с иностранцем условий, прежде всего касающихся вознаграждения, содержащихся в заявке о выдаче разрешения,
- заключение с иностранцем договора в письменной форме, а также представления иностранцу перед подписанием договора его перевода на язык, понятный для иностранца,
- передача иностранцу 1 экземпляра выданного разрешения на работу,
- информирование иностранца о действиях, предпринимаемых в связи с производством о выдаче либо продлении разрешения на работу, решениях о выдаче, отказе или отмене разрешения,
- сохранение надлежащей тщательности в производствах о разрешении и продлении разрешения на работу иностранца,
- незамедлительное сообщение органу выдающему разрешение в случае не поднятия иностранцем выполнения работы в период 3 месяцев от даты начала действительности разрешения на работу или окончания выполнения работы иностранцем раньше, чем 3 месяца перед истечением срока действительности разрешения на работу.

Кроме того, после подписания договора равно с иностранцем, владеющим разрешением на работу, как и с иностранцем, который такого разрешения иметь не обязан, работодатель должен исполнять обязанности и соблюдать

трудовые права, вытекающие из Кодекса труда (в случае, когда основанием занятости является трудовой договор). Это, между прочим, обязанность выплачивать заработную плату в установленных сроки в причитающемся размере, вести учет времени работы, в том сверхурочных часов и оплаты за эти сверхурочные часы, соблюдать размер суточного и недельного отдыха для работника, предоставлять отпуска в надлежащем количестве, обеспечивать соответствующие условия труда, в том реагировать на всякое проявление дискриминации или моббинга со стороны других работников.

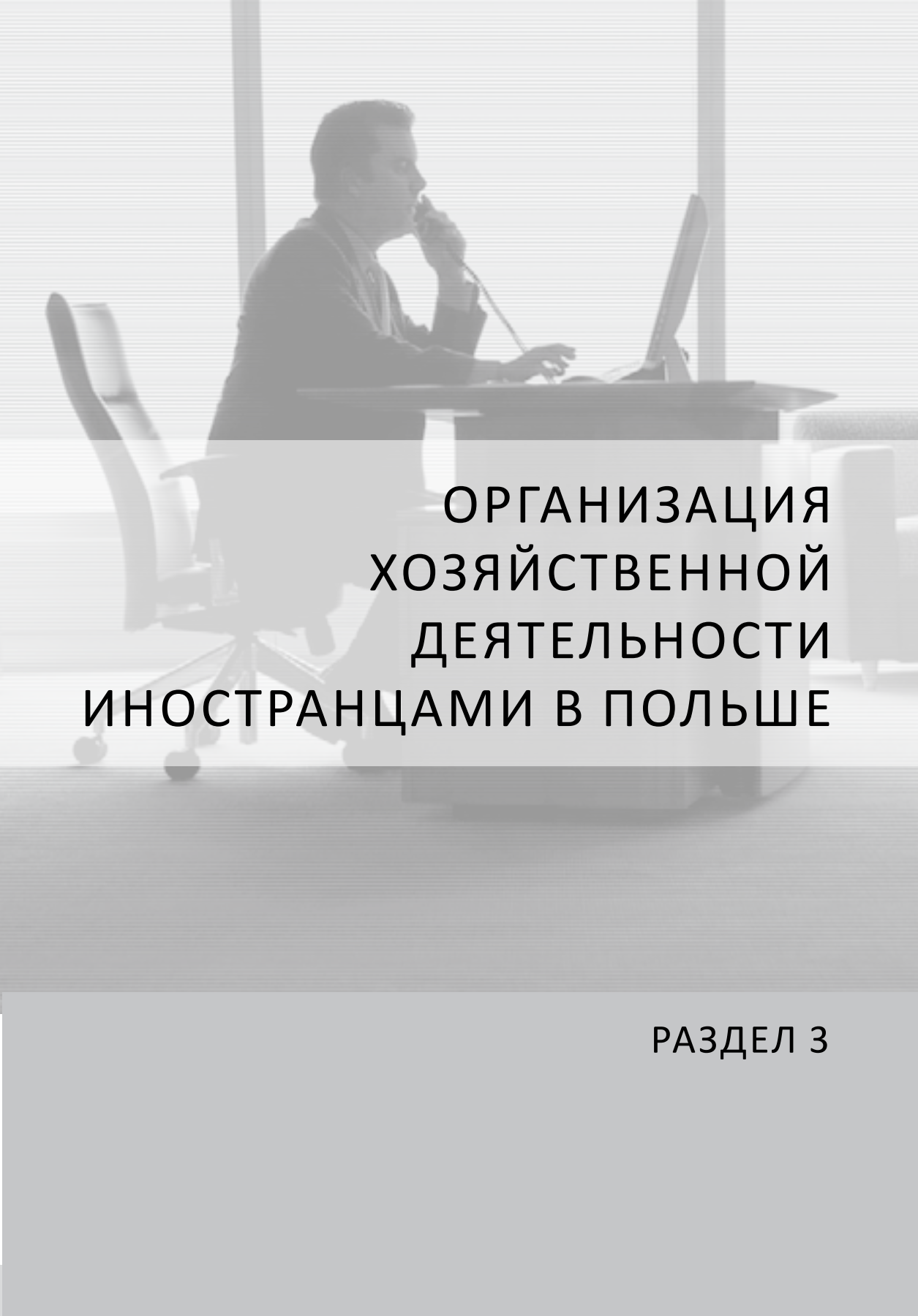
10 ПОСЛЕДСТВИЯ НЕЛЕГАЛЬНОЙ ТРУДОВОЙ ЗАНЯТОСТИ ИНОСТРАНЦЕВ

Нелегальное выполнение работы иностранцем значит выполнение работы без разрешения на работу (за исключением ситуации, когда такого разрешения не надо иметь – смотри: пункт 4) или на иных условиях, либо иной должности, нежели определённые в разрешении на работу, несогласно с декларированной целью пребывания, а также без заключения требуемых договоров труда или гражданских договоров. Последствия нелегальной трудовой занятости иностранцев касаются равно субъекта, который незаконно даёт работу, как и самого иностранца. Следует подчеркнуть, что изменения закона путём внесения новеллы, о которой речь в пункте 2, либерализирует эти последствия.

Закон о популяризации занятости и институтах рынка труда в ст. 120 идентифицирует проступки, связанные с нелегальной трудовой занятостью, и санкции за их совершение. Предусмотренной санкцией во всех случаях есть пеня, хотя её сумма дифференцируется в зависимости от проступка. Проступки могут быть совершёнными равно работодателем, как и иностранцем. Основными являются те предусмотренные в двух первых абзацах названной статьи. И так, кто ввергает иностранцу нелегальное выполнение работы, подлежит денежному штрафу не меньше, чем 3 000 зл., а иностранец, нелегально выполняющий работу, подлежит штрафу не меньше, чем 1 000 зл.

Кроме того, нелегальная трудовая занятость иностранцев работодателем может иметь влияние на желание легальной занятости иностранца. Если работодатель будет признан правомочным приговором суда виновным в одном из проступков, определённых в ст. 120 абз. 3-5 З.п.з.и.р.т., или в течении 2 лет от признания виновным в совершении проступка в виде поручения иностранцу нелегального выполнения работы, будет вновь признан виновным в совершении похожего проступка, то воевода выдаст отрицательное решение, касающееся заявки того же работодателя о выдаче разрешения на работу для иностранца, которого захочет принять на работу легально. Кроме того, воевода, между прочим, тоже выдаст такое решение, если работодатель является физическим лицом: **а/** наказанным за совершение поступка по ст. 218-221 у. к. или **б/** наказанным за совершение деяния в связи с производством о выдаче разрешения на работу по ст. 270-275 у.к. или является субъектом, который управляется либо контролируется таким лицом. Нужно, однако, помнить, что последствия нелегального трудоустройства иностранцев, названные в этом абзаце, не применяются в случае подачи заявки о продлении разрешения на работу для иностранца, который не является лицом ответственным или несущим свою долю ответственности за действия либо бездействия, являющиеся предпосылками к отказу в выдаче разрешения на работу.

Наиболее ограничительные последствия нелегальной занятости вытекают для иностранца из главы 8 з.о.и. В случае, когда иностранец выполнял работу с нарушением правил З.п.з.и.р.т. (например, без требуемого разрешения), по отношению к нему выдается решение об удалении с территории РП. Однако издержки удаления в такой ситуации несёт работодатель или лицо, которое поручило иностранцу выполнение иной оплачиваемой работы или исполнение функций. Однако, такого решения такого не выдается иностранцу, который имеет разрешение на поселение или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС. Несмотря на то, что он не нуждается в разрешении на работу, то может быть нелегально занятым, например, без требуемого законом заключения договора (так называемая работа „по чёрному”).

ОРГАНИЗАЦИЯ
ХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ИНОСТРАНЦАМИ В ПОЛЬШЕ

РАЗДЕЛ 3

1 ОБЩИЕ ИНФОРМАЦИИ

Организация, осуществление и прекращение хозяйственной деятельности в Польше регулируется Законом от 2 июля 2004 года о свободе хозяйственной деятельности (далее: З.с.х.д.) (З.в. номер 173, поз. 1807), который касается равно польских граждан, как и иностранцев.

С моментом вступления Польши в Европейский Союз польский рынок стал открытым для предпринимателей ЕС, которые могут организовать и осуществлять хозяйственную деятельность на таких же основаниях как польские граждане. Что касается остальных иностранцев, закон уточняет определенные ограничения, обращается также к принципу взаимности и международных договоров.

Организация, осуществление и прекращение хозяйственной деятельности разрешено для каждого на равных правах, с соблюдением условий определенных в З.с.х.д.

2 ДЕФИНИЦИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Согласно З.с.х.д. **хозяйственной деятельностью** является заработная производственная деятельность, строительная, торговая, обслуживающая, а также поиск, распознавание и добыча ископаемых из месторождений, а также деятельность профессиональная, осуществляемая организованным и непрерывным образом.

Правила З.с.х.д. не касаются производственной деятельности в сельском хозяйстве в сфере сельскохозяйственного выращивания, а также разведения и выращивания животных, садоводства, овощеводства, лесоводства и внутреннего рыбоводства, а также найма земледельцами комнат, продажи домашнего питания и свидетельствования в сельских хозяйствах иных услуг, связанных с пребыванием туристов.

Предпринимателем в понимании З.с.х.д. является физическое лицо, юридическое лицо и организационная единица, не являющаяся юридическим лицом, которой особый закон

признает правоспособность – осуществляющая от собственного имени хозяйственную деятельность. Предпринимателями признаётся также соучастников гражданского общества в сфере осуществляемой ими хозяйственной деятельности.

В соответствии со ст. 103 З.с.х.д. государство создает, с соблюдением основ равенства и конкуренции, выгодные условия для функционирования и развития микропредпринимателей, малых и средних предпринимателей, в особенности посредством инициирования законодательных изменений, содействующих их развитию, поддержание учреждений, дающих возможность финансирования хозяйственной деятельности на выгодных условиях в рамках реализованных правительственных программ, облегчение доступа к информации, обучением, а также консалтинга, поддержки учреждений и организаций, действующих в пользу предпринимателей.

3 ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНОСТРАНЦЕВ

Статья 13 З.с.х.д. вводит деление иностранцев на заграничные лица из государств членов ЕС, а также государств членов ЕАСТ – сторон договора о Европейской экономической зоне, граждан иных государств, чем названные выше, которые получили вид на жительство на территории РП, согласие на толерантное пребывание, статус беженца, признанный в РП, или пользуются временной охраной на её территории, а также заграничные лица не названные в абз. 1 и 2.

Дефиниция заграничного лица выяснена в ст. 5 З.с.х.д. и обозначает физическое лицо имеющее место жительства за границей, не имеющее польского гражданства, юридическое лицо с местонахождением за границей, а также организационную единицу, не являющуюся юридическим лицом, владеющей правоспособностью, с местонахождением за границей.

Заграничные лица, названные в ст. 13 абз. 1 и 2 З.с.х.д., могут организовать и осуществлять хозяйственную деятельность на территории РП на

таких же основаниях, как польские граждане, а остальные лица (ст. 13 абз. 3) владеют правом организации и осуществления хозяйственной деятельности исключительно в форме: коммандитного товарищества, коммандитно-акционерного, общества с ограниченной ответственностью и акционерного, а также к вступлению к таким товариществам и обществам и вступления либо приобретения их долей или акций, при условии, что международные договоры не предвидят иначе.

4 ОСНОВЫ ПРЕБЫВАНИЯ НА ТЕРРИТОРИИ РП ГРАЖДАН ГОСУДАРСТВ ЧЛЕНОВ В СВЯЗИ С ОСУЩЕСТВЛЯЕМОЙ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ОСТАЛЬНЫХ ИНОСТРАНЦЕВ

Вопросы, касающиеся пребывания на территории РП граждан стран-членов Европейского союза регулирует закон от 14 июня 2006 г. о въезде на территорию Республики Польша, пребывании, а также выезде из этой территории граждан стран-членов Европейского союза и членов их семьи, (Дн. 3. от 11 августа 2006 г.).

Относительно принципов гражданину ЕС и члену его семьи принадлежит право пребывания на территории РП больше чем на 3 месяца, между прочим в случае, если является он работником или лицом, работающим за свой счет на территории РП. После истечения 5 лет непрерывного пребывания, гражданин ЕС и член его семьи приобретает право постоянного пребывания.

Перед истечением 5 лет право постоянного пребывания может приобрести работник или лицо, работающее за свой счет, которое в момент окончания работы или другой заработной деятельности на свое имя и за свой счет достигла пенсионного возраста или закончила работу с целью перехода на раннюю пенсию, если на протяжении 12 месяцев работала или занималась другой заработной деятельностью на свое имя и за свой счет на территории РП и непрерывно пребывала в Польше больше чем 3 года; работник или лицо, работающее за свой счет,

которое перестало работать или заниматься другой заработной деятельностью на свое имя и за свой счет из-за постоянной неспособности к работе, если пребывала на территории больше чем 2 года; работник или лицо, работающее за свой счет, которое после 3 лет непрерывного пребывания и работы или другой заработной деятельности на свое имя и за свой счет работает или занимается другой заработной деятельностью в другой стране-члене все время пребывая на территории РП, куда возвращается по крайней мере раз в неделю.

Гражданину ЕС, который приобрел право постоянного пребывания выдается документ, подтверждающий право постоянного пребывания, зато члену семьи, не являющимся гражданином ЕС выдается карта пребывания члена семьи гражданина ЕС.

Что касается остальных иностранцев – основания и условия въезда на территорию РП, проезд через эту территорию, пребывания на ней и выезда с территории РП определяет Закон об иностранцах. Иностранец может пересечь границу, а также пребывать на территории РП, при наличии у него важного документа путешествия, а также визы, если решения международных договоров, которых Польша является стороной, так постановляют. В случае представления иностранцем обстоятельств, обосновывающих его проживание на территории РП на протяжении периода превышающего 3 месяца (в частности, осуществление хозяйственной деятельности), он может получить разрешение на жительство на определенное время.

Разрешение признается на период от 2 лет с возможностью продления, каждый раз не дольше, чем 10 лет. В случае, когда иностранец укажет на существование устойчивых семейных или экономических связей с Польшей, обеспечен в Польше жильем и находился в Польше не меньше 5 лет на основании виз или разрешения на проживание на обозначенное время – может получить вид на жительство. Иностранцы, которые не являются гражданами ЕС, могут осуществлять хозяйственную деятельность в Польше на таких же основаниях, как граждане Польши, при

наличии у них: вида на жительство, разрешения на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ, разрешения на проживание на обозначенное время признанные:

- с целью соединения с семьей,
- иностранцу, который в другой стране ЕС получил разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, а также его супругу, согласие на дополнительную охрану или толерантное пребывание, статус беженца, пользуется в РП временной охраной.

Иностранцы, которые не имеют одного из разрешений упомянутых выше, имеют право организовать и осуществлять хозяйственную деятельность исключительно в форме командитного и командитно-акционерного товарищества, а также общества с ограниченной ответственностью и акционерного, а также приступать к таким товариществам и обществам, овладевать или приобретать их доли или акции.

Иностранцы, которые могут осуществлять хозяйственную деятельность в Польше на таких же основаниях как граждане Польши, обязаны зарегистрировать осуществляемую ими хозяйственную деятельность. Регистрация производится в соответствующей с местожительством иностранца гмине.

Оплата за запись в учёт хозяйственной деятельности составляет 100 зл. За изменения записи оплата составляет 50 зл. Заявление о записи в учёт хозяйственной деятельности должно содержать: данные иностранца (имя и фамилия, а также номер PESEL, если иностранец имеет его в наличии), место жительства, а также место осуществления хозяйственной деятельности, если оно иное, чем местожительство, указание рода осуществляемой хозяйственной деятельности в соответствии с Польской Классификацией Хозяйственной Деятельности (ПКД), а также дату начала хозяйственной деятельности.

Справка о записи в учёт хозяйственной деятельности должна быть вручена иностранцу не позже, чем в течение 14 дней со дня заявления.

От отрицательного решения иностранец может подать обжалование к Воеводе, а затем **жалобу в Воеводский Административный Суд.**

К заявлению следует приложить:

- 1) если иностранный предприниматель действует на основании учредительного акта, договора или устава – копию этого документа;
- 2) если иностранный предприниматель существует или осуществляет деятельность на основании записи в реестр – копию с этого реестра;
- 3) заявление иностранного предпринимателя об установлении представительства на территории РП;
- 4) документ, подтверждающий юридическое основание иностранного предпринимателя к помещению (недвижимости), где будет осуществляться деятельность.

Упомянутые документы, составленные на иностранном языке, следует приложить вместе с **удостоверенным переводом на польский язык.** Реестр представительства имеет явный характер.

Иностранный предприниматель, который образовал представительство, обязан:

- употреблять к обозначению представительства оригинальное название иностранного предпринимателя вместе с переведённым на польский язык названием правовой формы предпринимателя, а также добавлением выражения „представительство в Польше”;
- вести для представительства отдельную бухгалтерию на польском языке в соответствии с правилами о бухгалтерии;
- представлять надлежащему министру по делам экономики всяческие изменения фактических и юридических обстоятельств в сфере данных, обозначенных в заявлении о записи в реестр, а также о начале ликвидации иностранного предпринимателя и её окончании, а также о потере иностранным предпринимателем права осуществления хозяйственной деятельности или распоряжения своим имуществом – в срок 14 дней со дня выступления этих случаев.

5 ОТДЕЛЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯ

Иностранный предприниматель, создающий отдел, может осуществлять хозяйственную деятельность **исключительно в сфере предмета деятельности иностранного предпринимателя**, а начало деятельности в рамках отдела наступает после **получения записи отдела в реестр предпринимателей** – Краевой Судовой Реестр (KRS).

Иностранный предприниматель, создающий отдел, обязан установить уполномоченное лицо в отделе, которое будет представителем иностранного предпринимателя, а кроме того должен:

– употреблять к обозначению отдела оригинальное название иностранного предпринимателя вместе с переведённым на польский язык названием правовой формы предпринимателя, а также добавлением слов „отдел в Польше”, вести для отдела отдельную бухгалтерию на польском языке в соответствии с правилами о бухгалтерии, вносить Министру Экономики (в срок 14 дней от возникновения данных обстоятельств) всяческие изменения фактического и юридического состояния в сфере обстоятельств, обосновывающих вынесение решения о запрете осуществления хозяйственной деятельности иностранным предпринимателем в рамках отдела (к примеру, когда отдел допускается грубого нарушения польского права, наступило открытие ликвидации иностранного предпринимателя или предприниматель потерял право осуществления хозяйственной деятельности), а также тогда, когда деятельность иностранного предпринимателя угрожает безопасности и обороноспособности государства, охране государственной тайны или иному важному публичному интересу.

К ликвидации отдела иностранного предпринимателя применяются соответствующим образом правила Кодекса торговых обществ и товариществ о ликвидации общества с ограниченной ответственностью.

Представление отдела иностранного предпринимателя КСР производится на бланке регистрационного заявления **KRS-W10**, к которому

следует приложить служебные бланки, необходимые к представлению соответствующей правовой формы предпринимателя. Это будут – в каждом случае – бланки: **KRS-W10** с данными лиц уполномоченных быть представителем иностранного предпринимателя (также лиц входящих в состав наблюдательного органа, если такой предусмотрен) также **KRS-WM** описывающий предмет деятельности отдела. Кроме обязательных информации, вытекающих из правил закона об Краевом Судовом Реестре, иностранный предприниматель обязан:

- подать имя и фамилию, а также адрес на территории Польши лица уполномоченного в отделе быть представителем иностранного предпринимателя (на бланке **KRS-WJ**)
- приложить нотариально заверенный образец подписи этого лица,
- подать копию учредительного акта, договора или устава, на основании которого действует иностранный предприниматель, а также удостоверенный перевод на польский язык такого документа.

Если иностранный предприниматель, создающий отдел, существует или осуществляет деятельность на основании записи в реестр, к регистрационным актам отдела следует также подать копию с этого реестра вместе с удостоверенным переводом на польский язык.

В случае, когда иностранный предприниматель создал на территории РП **больше чем один отдел**, подача требуемых выше документов (но не служебных бланков) может наступить в актах одного из отделов. В таком случае в реестровых актах остальных отделов следует указать отдел, в актах которого были сложены документы, обозначить суд, где эти акты находятся, и номер отдела в реестре. К заявлению следует одновременно приложить подтверждение о произведении судовой записи (в сумме 1000 зл.), а также оплаты за публикацию записи в Судебном и Хозяйственном Мониторе (500 зл.).

Иностранец, начинающий хозяйственную деятельность, обязан получить статистический номер REGON, а также ИНН (NIP).

ИНН (NIP) т.е. **идентификационный номер налогоплательщика** является номером, который присваивается всем налогоплательщикам. Но-

мер присваивает начальник налогового управления. Иностранцы, которые не имеют номера ИНН (NIP), обязаны подать заявление о его присвоении. Если иностранец уже имеет номер ИНН (NIP), тогда обязан подать заявление только о его актуализации, в связи с началом осуществления хозяйственной деятельности.

Статистический номер REGON является идентификационным номером, который присваивается субъектам, осуществляющим хозяйственную деятельность. Номер REGON присваивается для статистических целей. Заявление о присвоении статистического номера REGON и ИНН (NIP) или актуализацию номера ИНН (NIP) следует подать в гмине вместе с заявлением о записи в учёт. Не вносится плат за приём заявления о присвоении статистического номера REGON и ИНН (NIP).

Лицо, начинающее осуществление хозяйственной деятельности, обязано произвести отметку в отделении **Фонда социального страхования** для регистрации учреждаемой фирмы как плательщика взносов социального страхования.

Лица, осуществляющие хозяйственную деятельность, будут обязаны платить взносы на социальное страхование. Перед началом осуществления хозяйственной деятельности иностранец обязан произвести **отметку в налоговом управлении**. Предприниматель обязан рассчитываться за получаемые доходы и платить налоги, в особенности налог НДС (VAT). Осуществление хозяйственной деятельности без требуемой отметки в учёте хозяйственной деятельности, записи в реестре хозяйственной деятельности или требуемого разрешения является проступком и **подлежит наказанию в виде ограничения свободы или пени**.

Иностранцы, которые не могут осуществлять хозяйственную деятельность на таких же основаниях, как граждане Польши, могут осуществлять хозяйственную деятельность в форме командитного, командитно-акционерного товарищества, общества с ограниченной ответственностью или акционерного. Иностранцы могут быть участниками в обществе и входить в состав правления или наблюдательный совет общества. Ино-

странец, который хочет основать общество или быть участником, должен иметь разрешение на пребывание на территории Польши, обычно это будет разрешение на проживание на обозначенное время.

Генеральным правилом является то, что эти иностранцы должны иметь разрешение на работу на территории РП. Воевода выдаёт решение о признании разрешения на работу, невзирая на ситуацию на локальном рынке труда, иностранцам, которые являются собственниками или совладельцами фирм, или иностранцам, исполняющим функцию в правлениях юридических лиц, осуществляющих хозяйственную деятельность, при условии, что трудоустраивают не меньше 50 работников и деятельность фирмы способствует росту инвестиций, трансферта технологий, введения выгодных инвестиций или создания новых рабочих мест.

6 ИНЫЕ ПОВИННОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ

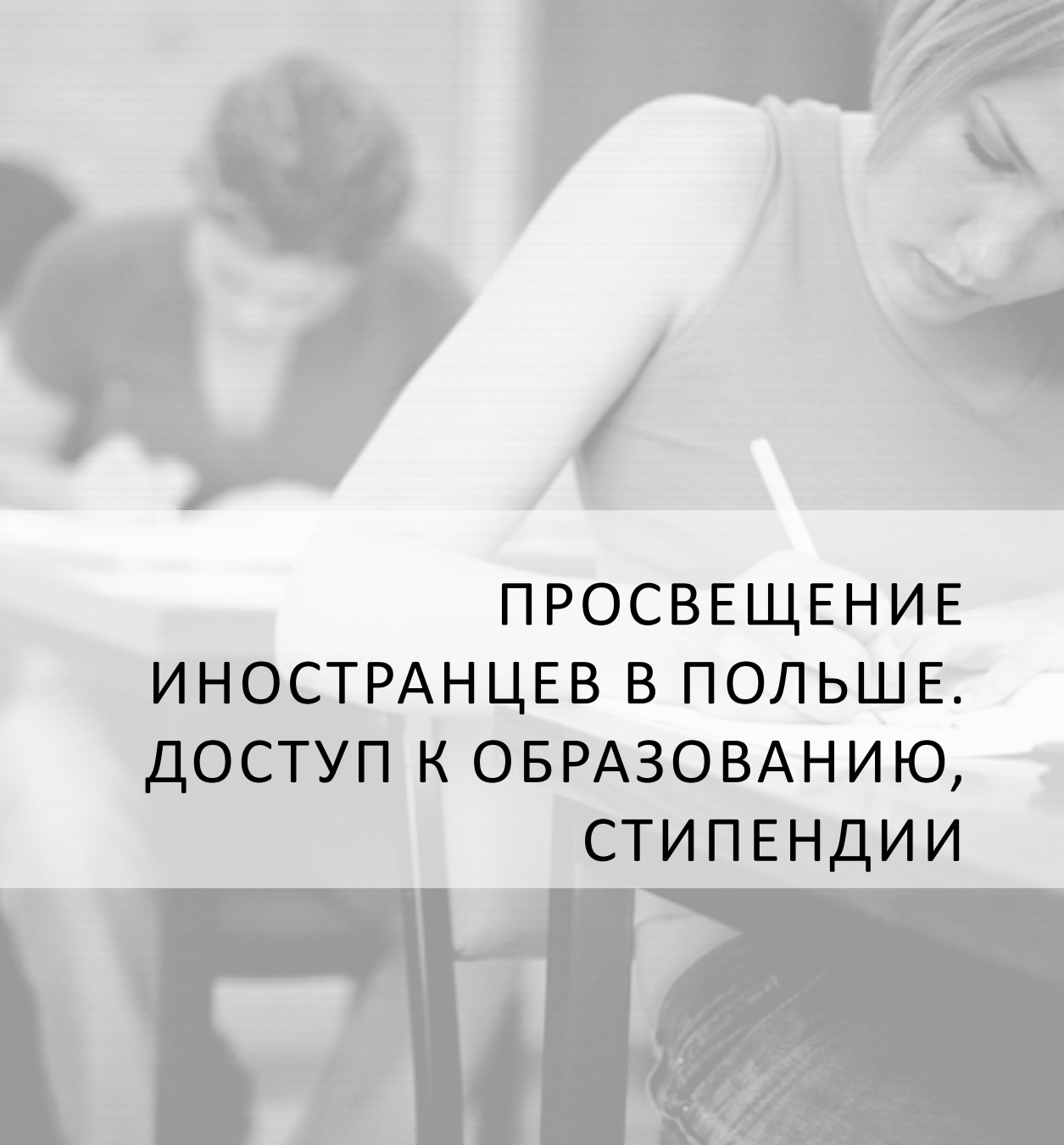
Основным правилом, предопределяющим добросовестное выполнение хозяйственной деятельности предпринимателем, является честная конкуренция, соблюдение добрых обычаев, а также правых интересов потребителей. Кроме того, предприниматель обязан выполнять определённые правилами права условия осуществления хозяйственной деятельности, в особенности, касающиеся защиты перед угрозой для жизни, человеческого здоровья и публичной морали.

Если особые правила возлагают обязанность наличия соответствующих профессиональных полномочий при осуществлении определённого рода хозяйственной деятельности, предприниматель обязан обеспечить непосредственное выполнение деяний в рамках хозяйственной деятельности лицами, удостоверяющими наличие таких профессиональных прав.

Очередной обязанностью, которой законодатель обременил предпринимателя, является необходимость помещения на товаре, его упаковке, этикетке, инструкции информации

на польском языке, содержащую следующее данные: фирму предпринимателя и его адрес, название товара, иные обозначения и информации, требуемые на основании особых правил.

Обязанностью предпринимателя является также изготовление фирменной печати, которая будет заключать название фирмы, адрес главного предприятия, ИНН (NIP), статистический номер REGON и номер банковского счёта.

**ПРОСВЕЩЕНИЕ
ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ.
ДОСТУП К ОБРАЗОВАНИЮ,
СТИПЕНДИИ**

РАЗДЕЛ 4

1 ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ АКТЫ, КАСАЮЩИЕСЯ ОБРАЗОВАНИЯ ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ

- 1/ Закон от 7 сентября 1991 г. о системе образования (З.в. от 1991 г., номер 95, поз. 425 с из.),
- 2/ Закон от 27 июля 2005 г. – Право о высших учебных заведениях (З.в. от 2005 г., номер 164 поз. 1365 с изм.)
- 3/ Распоряжение Министра Народного Образования от 4 октября 2001 г. по делу приема лиц, не являющихся польскими гражданами, в публичные детсады, школы, учреждения по обучению учителей и представительств (З.в. от 2001 г., номер 131 поз. 1458)
- 4/ Распоряжение Министра Науки и Высших учебных заведений от 12 октября 2006 г. по делу начала и прохождения иностранцами учёбы и обучений, а также их участия в научных исследованиях и работах развивающего характера (З.в. от 2006 г., номер 190 поз. 1406).

2 ОБЯЗАННОСТЬ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В соответствии со ст. 15 закона о системе образования – **обязательность школьного образования значит обязанность посещения образовательного учреждения и освоение науки.**

Обязанность эта касается всех лиц, не достигших 18 лет, а одновременно она касается науки в основной школе, а также на уровне гимназии. Похожим образом, школьная обязанность лица, которое закончило учебу в гимназии, даже если еще не достигло возраста 18 лет, уже не касается. Школьная обязанность касается польских граждан, а также иностранцев пребывающих в Польше.

3 ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ, В КОТОРЫХ МОГУТ ОБУЧАТЬСЯ ИНОСТРАНЦЫ

Иностранцы прибывающие на территории Польши могут обучаться в публичных учрежде-

ниях: дошкольных, основных школах и гимназических школах, послегимназических школах, артистических школах, высших школах.

Выяснения, содержащиеся в этом материале, касаются публичных учреждений. **Обучение в частных учреждениях доступно для иностранцев, в зависимости от принципов принятых в данной школе**, чаще всего на принципах, предусмотренных для польских граждан. За подробной информацией нужно обращаться в выбранную школу, где иностранец планирует начать обучение.

Некоторые частные школы предвидят льготы в оплатах для иностранцев, имеющих особенную ситуацию.

4 ДОШКОЛЬНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ

На основании Распоряжения Министра Народного Образования от 4 октября 2001 г. по делу приема лиц, не являющихся польскими гражданами, в публичные детсады, школы, центры обучения учителей и представительства из польских публичных дошкольных учреждений дети, являющиеся иностранцами, пользуются на таких же основаниях, как дети с польским гражданством. Имеют такие же права и обязанности и одновременно подлежат таким же требованиям (напр., что касается доступности мест в данном детсаде).

Пользование частными дошкольными учреждениями (которых не ведёт государство) зависит от исчерпания условий, обязывающих в данном детсаде, который не обязан принимать всех желающих.

5 ОСНОВНАЯ И ГИМНАЗИЧЕСКАЯ ШКОЛА

Ввиду того, что школьная обязанность распространяется на обучение в основной и гимназической школе, и касается также иностранцев, они могут обучаться в этих школах на таких же основаниях, как и граждане Польши.

Иностранцы имеют право и обязанность отдавать своих детей на учебу в публичные обра-

зовательные учреждения. Право это касается всех иностранцев независимо от их юридического статуса или основ пребывания на территории Польши. Ребёнок каждого иностранца может посещать детсад, основную школу и гимназию.

Это касается также детей иностранцев, которые пребывают в Польше нелегально – (ст. 94а закона о системе образования). Это значит, что иностранец, который не достиг 18 лет и не отбыл до конца учебы в гимназии, может посещать польскую основную школу и гимназию. Имеет такие же права, как польские граждане. Если, однако, школа предвидит определённые обязанности для польских граждан, то они также касаются и иностранцев на таких же основаниях.

Дифференцирование ситуации польских граждан и иностранцев в сфере науки в польской основной и гимназической школе является недопустимым и противоречит закону.

6 ШКОЛЫ СВЕРХГИМНАЗИЧЕСКИЕ

Иначе есть в ситуации, когда иностранцы хотят начать учебу в сверхгимназической школе, ибо в этой школе учеба не охвачена школьной обязательностью, не все иностранцы имеют право на учебу на таких же основаниях, как польские граждане. Право на учебу в школе сверхгимназической на таких же основаниях, как польские граждане, имеют:

- мигрирующие работники – граждане какого-либо государства принадлежащего к Европейской экономической зоне, при условии, что остаются на данный момент или были в прошлом занятыми в Польше,
- члены семей мигрирующих работников названных в предыдущем пункте, при условии, что проживают в Польше,
- лица польского происхождения,
- лица, которые имеют вид на жительство в Польше,
- лица, которые имеют право на учебу в польских сверхгимназических школах, гарантированное международным договором, стороной которого является Польша,

- лица, которые получили статус беженца, дополнительную охрану или толерантное пребывание в Польше,
- лица, которые имеют разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, выданный в Польше,
- лица, которые имеют разрешение на проживание на обозначенное время в Польше, выданное в связи с тем, что:
 - члены семьи иностранца, который имеет в Польше статус беженца, вид на жительство, разрешение на долгосрочное пребывание резидента ЕС или проживает в Польше не меньше 2 лет на основании разрешения на проживание на обозначенное время (причём актуальное разрешение должно быть выдано на период не меньше одного года) и пребывают в Польше или хотя бы приехать в Польшу, чтобы с этим лицом воссоединиться,
 - имеют разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, которое было признано иным, чем Польша, государством-членом ЕС, а их жительство в Польше вытекает из выполнения работы, ведения хозяйственной деятельности, учёбы или профессионального обучения, а, возможно, по другим соображениям или являются членом семьи такого лица и проживали с ней в иной стране ЕС,
- дети лиц, которые ходатайствуют о признании статуса беженца в Польше

7 УСЛОВИЯ, КАКИЕ ДОЛЖЕН ИСПОЛНИТЬ ИНОСТРАНЕЦ, ЧТОБЫ МОЧЬ НАЧАТЬ УЧЕБУ В СВЕРХГИМНАЗИЧЕСКОЙ ШКОЛЕ.

Начало учебы иностранцем в сверхгимназической школе в Польше обусловлено выполнением следующих условий, определённых в вышеупомянутом распоряжении, а также законе о системе образования:

- достаточное знание польского языка иностранцем
- свидетельство окончания основной школы или школы, соответствующей польской основной школе, если учился за границей

- если учеба должна происходить в высших классах, конечным является предъявление документов, дающих возможность квалифицировать в соответствующий класс (свидетельств, удостоверений и т. п.)
- справка от врача, что иностранцу не противопоказано по состоянию здоровья посещение данной школы.

Если иностранец не в состоянии представить требуемых документов, существует возможность проведения особой контрольной работы или экзамена. Если в данную школу организован общий вступительный экзамен для всех кандидатов, иностранец подлежит такому же экзамену, как иные лица, желающие начать учебу в этой школе.

8 ПЛАТА ЗА УЧЕБУ В СВЕРХГИМНАЗИЧЕСКОЙ ШКОЛЕ

Остальные иностранцы, т.е. не названные выше могут обучаться на платной основе, с исключением иностранцев, получивших стипендию. Оплата выносит (в соответствии с распоряжением – § 3 абз. 1).

– в сверхгимназических школах – эквивалент 1 200 Евро

– в школах полицеальных и повыпускных, а также в заведениях обучения учителей – эквивалент 1 500 Евро.

В первом году учебы оплаты увеличиваются на сумму эквивалентную 200 Евро.

Оплаты совершаются в польских золотых, по курсу Польского Национального Банка обязывающего на день оплаты вперед, перед началом учебного года, если период учебы длится меньше, чем круглый школьный год, оплату производится в соответствующей части.

Если материальная ситуация иностранца не позволяет ему внести оплату за учебу, орган ведущий школу (гмина, повят) может – по заявлению иностранца, его родителей и опекунов – снизить оплату или освободить с неё полностью – §4 абз. 2 распоряжения.

Учебу в сверхгимназической школе может начать иностранец, который подтвердит до-

кументально окончание науки на уровне гимназическом в Польше или за границей – аналогично, как в случае начала учебы в гимназии.

Стипендии можно получить от надлежащего министра по делам образования и воспитания или от самой школы, её директора или единицы, которая ее ведёт (гмина, повят) – ст. 94а закона о системе образования:

1. для учеников основных школ, гимназий, школ сверхгимназических, в прошлом сверхосновных школ, артистических школ, а также представительств – составляющей двукратность стипендии Председателя Совета Министров,
2. для учеников полицеальных и послевыпускных школ, артистических полицеальных школ и библиотечарских послевыпускных школ и аниматоров культуры, а также слушателей заведений обучения учителей – составляющую трехкратность стипендии Председателя Совета Министров, о которой речь в пункте 1.

Стипендия может быть снижена, если иностранец :

- имеет слабые успехи в науке или
- плохую оценку с поведения.

Стипендия может быть также остановлена, когда:

- иностранец получил ее на основании ложных информации;
- не получил перевода в следующий класс;
- дольше, чем месяц пребывает вне Польши.

Стипендия не выплачивается также в период летних каникул, за исключением студентов из-за Европы, которые могут получать стипендии также во время каникул (§ 9 распоряжения).

9 ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ПОЛЬШЕ

Иностранцы могут поступать в Польше в вузы на учёбу первой ступени (3 летняя учёба – лицензиат), учёба второй ступени (2 летняя учёба – магистерская дополнительная), учёба цельная (5 летняя учёба магистерская), учёба по-

следипломная, а также учеба докторантская. Могут также принимать участие в реабилитационных стажжах, научных стажжах и специализированной подготовке, а также медицинских профессиональных стажжах. Студенты иностранцы могут также проходить в Польше студенческие профессиональные практики.

10 УСЛОВИЯ ВСТУПЛЕНИЯ В ВЫСШУЮ ШКОЛУ В ПОЛЬШЕ

Необходимым условием к поступлению иностранца на учёбу в Польше согласно ст. 43 закона „Право об высших учебных заведениях“:

- ▶ наличие визы, карты пребывания или иного документа, дающего право к пребыванию в Польше,
- ▶ справка, подтверждающая соответствующее состояние здоровья и отсутствие противопоказаний к учебе по данной специальности (учёба по отдельным специальностям, напр., техническим, медицинским может быть обусловлена приложением дополнительных справок относительно состояния здоровья),
- ▶ наличие оздоровительного страхования – страхового полиса на случай потери здоровья от болезни или вследствие несчастного случая, или Европейской Карты Оздоровительного Страхования, либо приступление к Национальному Фонду Здоровья (НФЗ).

Лица, начинающие учёбу первой или второй ступени, цельную магистерскую учёбу, последипломную и докторантскую учёбу, обязаны окончить годовой курс польского языка, который приготавливает к учёбе в ВУЗ (такие курсы организуются в назначенных единицах, а лица, проходящие курс, пользуются такими же правами, как учащиеся). Обязательство это, однако, не касается:

- лиц, которые имеют официальный сертификат знания польского языка,
- лиц, которые получают подтверждение высшего образовательного учреждения о том, что владеют польским языком на уровне удовлетворительном для прохождения учёбы.

В случае, если учёба будет происходить на иностранном языке (ином, чем польский, напр., французском), необходимо представление документа, подтверждающего знание этого языка – официального языкового сертификата, либо свидетельства окончания сверхосновной школы, где занятия проводились на этом иностранном языке.

В зависимости от выбранного типа учёбы в высшем образовательном учреждении, иностранец обязан представить свидетельство окончания высшей школы или прохождения учёбы в высшем образовательном учреждении, которые дают право начать определённый тип учёбы. Правилom является, что для поступления на очередной этап высшего образования (напр., образования второй ступени – магистерского дополняющего) требуется либо окончание предыдущего этапа образования в Польше (напр., образования первой ступени – лиценциата), либо предоставление документа, подтверждающего, что поступающий окончил за границей этап образования, который даёт право поступить на учёбу на уровне соответствующем образованию, которое планирует начать в Польше.

Свидетельством таким является: для приема в ВУЗ на учёбу первой ступени или цельную магистерскую – польский аттестат зрелости или соответствующий ему документ, полученный за границей, который в данной стране даёт право к поступлению на учёбу в высшее учебное заведение, для поступления в ВУЗ на учёбу второй ступени – диплом окончания в Польше в ВУЗ учёбы первой ступени или соответствующий ему документ, полученный за границей, дающий право в данной стране на поступление на учёбу второй ступени, для поступления на последипломную учёбу – диплом окончания в Польше учёбы первой ступени, учёбы второй ступени или цельной учёбы магистерской, или соответствующий ему документ окончания учёбы первой ступени, учёбы второй ступени или цельной учёбы магистерской за границей, для поступления на учёбу докторантскую – диплом окончания в Польше учёбы второй ступени или цельной магистерской учёбы, или полученный за границей диплом окончания учёбы соответствующий польскому диплому окончания учё-

бы второй ступени или цельной учёбы магистерской, для прохождения реабилитационного стажа – получение в Польше ступени доктора или получение ступени доктора за границей признанного равносильным получению этой ступени в Польше.

Всё вышеназванные свидетельства, получённые за границей, должны быть легализованы в Польше или **сопровождаться *apostille*** – специальным подтверждением их правдивости и характера. Документы такие могут быть тоже нострификованы в Польше – официально признаны равносильными польским документам. Иностранные документы об образовании, признаются в Польше на основании международных договоров о признании образования либо путем нострификации. Признание профессиональных квалификаций, получённых в Союзе вытекает из особых правил сообщества и судебной практики СЕС.

Нострификации подлежат документы, происходящие из стран, с которыми Польша не имеет договоров о взаимном признании документов об образовании, а также документы из стран, с которыми Польша заключила вышеназванные договора, но к которым не относится договор. Это касается, напр., дипломов из данной страны, выданных в период, когда договор утратил действие, либо документов, которых не называет данный договор.

11 НЕЗНАНИЕ ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

В соответствии со ст. 94а абз. 4 закона о системе образования, условием посещения польской школы является знание польского языка. Занятия в школе происходят только на польском языке. Иностранец, чтобы посещать школу, обязан знать польский язык на уровне, который разрешит ему на участие в занятиях.

Иностранцы, подлежащие школьной обязательности (т.е. до окончания 18 лет), которые не знают польского языка или знают его на уровне недостаточном для посещения школы, имеют право к дополнительной, бесплатной наuke польского языка.

Дополнительная наука польского языка организуется соответствующей гминой ввиду местожительства иностранца. Уроки происходят в школе и являются бесплатными. Если к участию в занятиях будет представлено не меньше 15 иностранцев, гмина должна организовать подготовительный курс. Если иностранцев меньше чем 15, будут организованы дополнительные уроки польского языка.

Наука польского языка происходит во время учебного года. Иностранец может принимать участие в курсе польского языка, но только раз. Курсы польского языка должны дать возможность иностранцу на участие в образовательных занятиях в школе. Продолжительность занятий должна составлять не меньше 2 учебных часов еженедельно, т.е. не меньше чем 90 минут.

Право к посещению бесплатных, дополнительных уроков польского языка имеют иностранцы, которые подлежат школьной обязательности, т.е. не окончили 18 лет. Способ организации дополнительной науки польского языка определяет распоряжение.

12 ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАНЦЕВ В ШКОЛЕ ЯЗЫКУ И КУЛЬТУРЕ

В Польше не ведутся школы, которые могут посещать только иностранцы. Каждая публичная школа должна быть доступной как для польских граждан, так и для иностранцев. Согласно польскому законодательству частные лица, а также юридические могут быть учредителями школы, целью которой будет интеграция иностранцев с польским обществом. Школа та должна, однако, получить права публичной школы. Право посещения такой школы должно быть одинаковым для польских граждан и иностранцев.

Дипломатическое или консульское представительство страны происхождения иностранцев, действующее в Польше, или культурно-просветительное общество данной национальности может организовать для иностранцев, которые подлежат школьной обязательности, обучение языку и культуре страны

их происхождения. Занятия могут быть организованы в школе, по соглашению с директором школы и с согласия органа ведущего школу. Школа предоставляет в бесплатное пользова-

ние помещения и дидактическую помощь. Занятия могут быть организованы, если к участию в них будет подано не меньше 15 иностранцев, подлежащих школьной обязательности.

**ПРИОБРЕТЕНИЕ
ИНОСТРАНЦАМИ
НЕДВИЖИМОСТЕЙ
РАСПОЛОЖЕННЫХ В ПОЛЬШЕ**

РАЗДЕЛ 5

1 ЮРИДИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ

- Закон от 24 марта 1920 г. о приобретении недвижимого имущества иностранцами (З.в. от 2004 г. номер 167, поз. 1758 с из.), далее: З.п.н.и.и.
- Закон от 11 апреля 2003 г. о формировании сельскохозяйственного строя (З.в. от 2003 г. номер 64, поз. 592),
- Закон от 16 ноября 2006 г. о казначейской оплате (З.в. от 2006 г. номер 225, поз. 1635 с из.),
- Распоряжения Министра Внутренних Дел и Администрации:
 - а/ от 26 апреля 2004 г. по делу обстоятельств, какие обязан представить иностранец, хлопочущий о выдаче разрешения на приобретение недвижимости (З.в. от 2004 г. номер 94, поз. 925 с из.);
 - б/ от 29 августа 2005 г. по делу списка гмин и других единиц основного территориального деления государства, положённых в приграничной зоне, а также таблице, определяющей пределы этой зоны (З.в. от 2005 г. номер 188, поз. 1580).

2 ГЛАВНЫЕ ПОНЯТИЯ И ПРИНЦИПЫ

Иностранцем в понимании З.п.н.и.и. является:

- а/ Физическое лицо, не имеющее польского гражданства,
- б/ Юридическое лицо имеющее местонахождение за границей,
- в/ Не имеющее правоспособности обществу лиц, определенных в пункте а или б, имеющее местонахождение за границей, образованное в соответствии с законодательством иностранных государств,
- г/ юридическое лицо и торговое общество, не являющееся юридическим лицом с местонахождением на территории РП, контролируемое непосредственно или посредственно лицами или обществами, определенными в пунктах а, б и в.

Для целей настоящего информатора ниже будут представлены принципы, касающиеся приобретения недвижимостей иностранцами,

о которых речь в пункте а, хотя в большинстве они тождественны для всех вышеупомянутых категорий, определяемых термином „иностранец“.

Приобретение недвижимостей означает, в свою очередь, приобретение права собственности на недвижимость или права пожизненного владения, на основании каждого юридического обстоятельства.

Наиболее частыми юридическими обстоятельствами являются: купля-продажа, замена, дарственная, наследование, завещание, приобретение права собственности по истечении определенного срока

Главное правило – на приобретение недвижимости иностранцем требуется разрешение. От этого правила существуют исключения, о которых будет речь в части 5 этого раздела.

Приобретение недвижимости иностранцем вопреки нормам З.п.н.и.и. является недействительным. В случае приобретения недвижимости таким образом, о недействительности приобретения решает суд также по требованию, соответствующего ввиду местоположения недвижимости, войта (бургомистра, мэра), старосты, маршала воеводства или воеводы или по требованию надлежащего министра по внутренним делам.

Приобретение сельскохозяйственных недвижимостей иностранцами происходит дополнительно (кроме требований из З.п.н.и.и., описанными в этом разделе), с соблюдением правил закона названного в I части пункт 2. Прежде всего здесь имеется в виду преимущественное право покупки такой недвижимости принадлежащее субъектам указанным в том же законе.

Очень важным принципом в польской юридической системе является требование заключения *договоров, обязывающих к перенесению собственности недвижимости (напр., договор продажи, замены, дарственная) в форме нотариального акта. С этой целью стороны заключающие договор будут вынуждены обратиться к нотариусу.* В противном случае договор, заключенный в другой форме, является недействительным и на его основании не происходит „переход“ собственности.

3 ФОРМАЛЬНАЯ ПРОЦЕДУРА СОПРЯЖЁННАЯ С ПОЛУЧЕНИЕМ РАЗРЕШЕНИЯ

Разрешение выдается надлежащим министром по внутренним делам (далее: Министр), путем административного решения, по заявке иностранца. Не существует готового образца или бланка, но такая заявка согласно З.п.н.и.и. должна содержать:

- Обозначение заявителя и его юридического статуса,
- Обозначение приобретаемой недвижимости,
- Обозначение отчуждателя,
- Определение юридической формы приобретения недвижимости,
- Информации о цели и возможности приобретения недвижимости.

Кроме того к этой заявке иностранец обязан приложить документы подтверждающие обстоятельство, указанные в заявке, а также обстоятельство, подтверждающие узы иностранца с РП, а также прочие документы, дающие возможность определение правильности в приобретении недвижимости. От такой заявки следует также внести оплату, которая согласно закону о казначейской оплате выносит 1570 зл.

Распоряжение, о котором речь в части I пункт 4а, указывает детально на документы, какие надо приложить к заявке. Это прежде всего:

- относительно юридического статуса иностранца:

- Выписка или копия документа, подтверждающего тождество с указанием гражданства, места рождения, а также адреса проживания, а если иностранец занимается хозяйственной деятельностью – также выдержка из соответствующего реестра или учёта.

- относительно приобретаемой недвижимости:

- Выписка или копия кадастровой книги или удостоверение с собрания документов,
- Извлечение с регистра земли вместе с выпиской из учётной карты,

- Список почвенных изменений или решение, утверждающее раздел либо укрупнение недвижимости (только когда приобретенная недвижимость возникла в результате укрупнения или раздела),
- Извлечение из актуально действующего плана пространственного освоения, а в случае его отсутствия – документ, выставленный соответствующим органом, содержащий освидетельствование отсутствия плана или решение о локализации инвестиции публичной цели или решение об условиях застройки,
- Заявление отчуждателя изъявляющее волю отчуждения недвижимости в пользу иностранца.

Иностранец намеревающийся приобрести недвижимость может хлопотать также об обещание выдачи разрешения („промесса”), причём к такой заявке применяется соответственно выше поданные формальные требования относительно заявки. Такая промесса действительна 1 год со дня выдачи и в период её действительности нельзя отказать в выдаче разрешения, за исключением случаев выступления изменений фактического состава существенного для решения дела.

Производство по делу выдачи разрешения прекращается:

- 1/ по заявлению иностранца, по заявке которого оно было возбуждено;
- 2/ если собственник или пожизненный владелец недвижимости заявит, что не намеревается её отчуждать в пользу иностранца хлопотущего о разрешении.

Министр может в разрешении определить для иностранца, намеревающегося приобрести недвижимость, специальные условия, от исполнения которых будет зависеть возможность её приобретения.

Выданное разрешения в особенности должно определять:

- а/ личность приобретателя и отчуждателя,
- б/ предмет приобретения,
- в/ специальные условия, о которых речь выше.

Разрешение действительно 2 года со дня выдачи.

4 ПРЕДПОСЫЛКИ ВЫДАЧИ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПРИОБРЕТЕНИЕ НЕДВИЖИМОСТИ

Министр выдаёт разрешение, если будут исполнены следующие предпосылки:

- 1/ Министр Национальной Обороны не внесёт протеста, а в случае приобретения сельскохозяйственных недвижимостей протеста не внесёт также надлежащий министр по делам развития села;
- 2/ приобретение недвижимости иностранцем не вызовет угрозы обороноспособности, безопасности государства или публичного порядка, а также не противоречит это приоритетам общественной политики и здоровья общества;
- 3/ иностранец удостоверит, что имеют место обстоятельства, подтверждающие его узы с РП.

В ст. 1а абз. 2 З.п.н.и.и. указано примерные обстоятельства, подтверждающие эти узы, такие как:

- Наличие польской национальности или польского происхождения,
- Вступление в брак с гражданином РП,
- Владение разрешением на проживание на обозначенное время (за исключением разрешения признанного на основании ст. 53а абз.2 З.о.и.), вида на жительство или разрешение на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ,
- Членство в органе правления предпринимателей определенных в части II пункт d этого раздела,
- Ведение на территории РП хозяйственной или сельскохозяйственной деятельности, в соответствии с правилами польского законодательства.

Министр перед вынесением решения по делу разрешения может также:

- а/ требовать представления доказательств и информации, необходимых к рассмотрению заявки, а также к совершению проверки, о котором речь в нижеследующем пункте,
- б/ совершить также при помощи соответствующих органов правительственной администрации проверку не вызовет ли приобре-

тение недвижимости иностранцем угрозу обороноспособности, безопасности государства или публичного порядка, а также будет ли оно согласно с интересом государства.

В соответствии со ст. 1а абз. 5 З.п.н.и.и. площадь недвижимостей приобретённых иностранцем с целью удовлетворения жизненных потребностей не может превышать 0,5 га, а в случае приобретения недвижимостей в связи с проводимой хозяйственной или сельскохозяйственной деятельностью должна быть обоснованной действительными нуждами, вытекающими из характера проводимой деятельности.

5 ИСКЛЮЧЕНИЯ ОТ ПРИНЦИПА НЕОБХОДИМОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПРИОБРЕТЕНИЕ НЕДВИЖИМОСТИ

В соответствии со ст. 8 З.п.н.и.и. не требует наличия разрешения:

- Приобретение самостоятельного жилого помещения в понимании закона от дня 24 июня 1994 г. о собственности помещений;
- Приобретение самостоятельного нежилого помещения о гаражном назначении или удела в таком помещении, если это сопряжено с удовлетворением жилищных потребностей приобретателя или собственника недвижимости, или самостоятельного жилого помещения;
- Приобретение недвижимости иностранцем, проживающим в РП как минимум 5 лет от признания ему вида на жительство или разрешения на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ;
- Приобретение иностранцем, будущим супругом гражданина Польши и проживающего в РП как минимум 2 года от признания вида на жительство или разрешения на пребывание долгосрочного резидента Европейских Сообществ, недвижимостей, которые в результате приобретения будут составлять законную общность супругов;
- Приобретение иностранцем недвижимости, если в день приобретения является

управомоченным к законному наследованию после отчуждателя недвижимости, а отчуждатель недвижимости является ее собственником или пожизненным владельцем как минимум 5 лет.

ВНИМАНИЕ!

Освобождений, о которых речь выше, не применяется к недвижимостям, располагающимся в приграничной зоне, а также сельскохозяйственных почв о площади превышающей 1 га.

6 ПРИОБРЕТЕНИЕ НЕДВИЖИМОСТИ ПУТЕМ НАСЛЕДОВАНИЯ

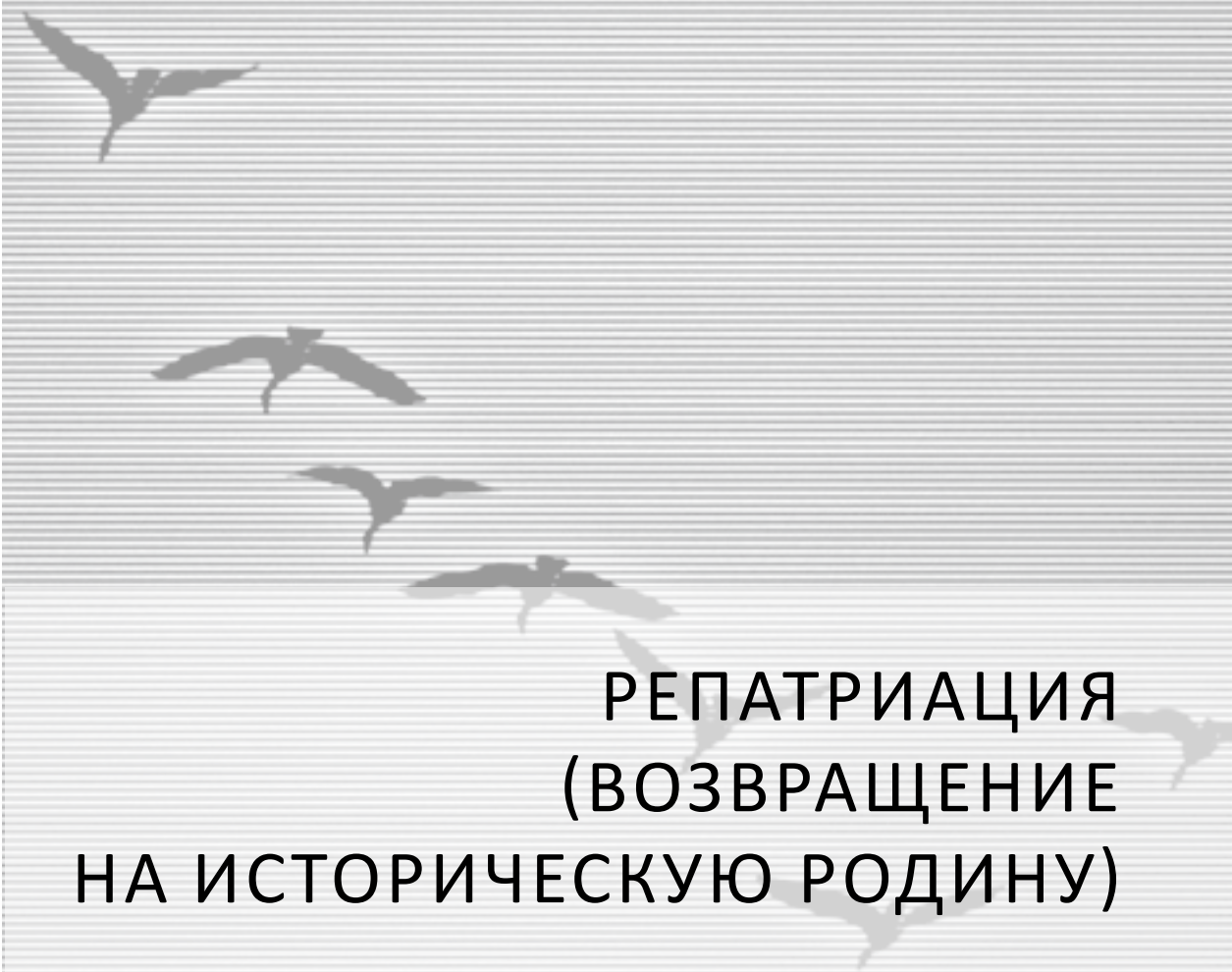
Одним из юридических обстоятельств, на основании которого можно приобрести недвижимость, является наследование. В польской юридической системе существует наследование по закону и по завещанию. В зависимости от рода наследования дифференцируется порядок приобретения иностранцем недвижимости входящей в состав наследства по умершему. Наследование по закону заключается в том, что закон – Гражданский кодекс определяет категории лиц, которые наследуют по умершему, и очередность, в какой наследуют, в ситуации, когда умерший не оставил завещания либо ни

одно из лиц, призванных в завещании, не хочет или не может быть наследником, либо когда завещание будет отменено.

В соответствии со ст. 7 абз. 2 З.п.н.и.и. её правил не применяется к приобретению недвижимости путем наследования лицами управомоченными к наследованию по закону. Но в случае, если бы отечественное право наследодателя не предвидело наследования по закону, в этой части применяется польское законодательство.

Если же иностранец, который приобрёл входящую в состав наследства недвижимость на основании завещания, не получит разрешения Министра на основании заявки, поданной в течение 2 лет со дня открытия наследства, право собственности недвижимости или право пожизненного владения приобретают лица, которые были призваны к наследству по закону. Наследство, в свою очередь, открывается в момент смерти наследодателя.

Вышеуказанное значит, что иностранец, приобретающий входящую в состав наследства недвижимость на основании завещания, если является одновременно лицом управомоченным к законному наследованию по умершему, не нуждается в получении разрешения Министра на приобретение этой недвижимости.

РЕПАТРИАЦИЯ
(ВОЗВРАЩЕНИЕ
НА ИСТОРИЧЕСКУЮ РОДИНУ)

РАЗДЕЛ 6

1 ЮРИДИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ

Репатриация стала важным вопросом и предметом серьезных политических действий в Польше, особенно после 1990 года. Политика Республики Польша стала более дружественной и открытой для лиц польского происхождения, которые в результате переселения находились за пределами Республики Польша. Важным шагом польского правительства по отношению к лицам польского происхождения, которые не были переселены в рамках первой (1944-1946) или второй (1955-1959) репатриации или же иным образом не воспользовались возможностью вернуться в Польшу стало принятие **закона от 9 ноября 2000 года о репатриации (Дневник законов за 2004 год, номер 53, пункт 532 с поправками)**. Этот закон не определяет четко понятия о котором идет речь. Из этого вытекает главный вопрос: чем именно является репатриация? Этимологию этого слова следует искать в словаре латинского языка, где слово *repatriare* - означает возвращение на родину. В данном случае мы можем определить репатриацию, как возвращение на родину лиц польского происхождения.

2 РЕПАТРИАНТ

Статья 1, раздел 2 закона о репатриации содержит норму, касающуюся определения понятия репатриант. В соответствии с этим постановлением репатриантом является лицо польского происхождения, которая прибыла в Республику Польша на основании национальной визы с целью репатриации, а также разрешения на постоянное проживание. Репатриация является единственным способом приобретения гражданства *ex large* и, следовательно, по закону, право на это дает пересечение границы на основании национальной визы с целью репатриации.

3 ЛИЦО ПОЛЬСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ

Лицо польского происхождения, по смыслу закона, является лицом, которое заявляет, что оно имеет польскую национальность, а также один из его родителей, дедушка или бабушка,

или прадедушка и прабабушка со стороны матери и отца были польской национальности. Человек, который хочет получить гражданство путем репатриации должен показать свою связь с Польшей, в частности посредством знания польского языка и польской культуры, в соответствии с законом: „сохранения польского языка, польской традиций и обычаев”.

В соответствии со статьей 5 устава 2 закона о репатриации, лицом польского происхождения считается человек, декларирующий польскую национальность, который в прошлом имел польское гражданство, или, по крайней мере, один из его родителей, дедушка или бабушка или оба прабабушка и прадедушки имели польское гражданство, а также засвидетельствует о своих отношениях с Польшей.

Решение по заявлениям на польское происхождение принимает консул. Все решения могут быть обжалованы у Министра Внутренних дел.

4 ПРОЦЕДУРА РЕПАТРИАЦИИ

Для обретения польского гражданства путем репатриации необходима национальная виза, которая выдается с целью репатриации, а также приезда заинтересованного лица в Республику Польша с целью поселения на постоянное место жительства.

Гражданство путем репатриации получает также несовершеннолетнее лицо, которое остается под родительской опекой репатрианта. Если репатриантом является только один из родителей, ребенок может обрести гражданство после получения согласия другого родителя. Заявление родителей, которые дают согласие на обретение гражданства несовершеннолетним, должны быть поданы консулу. Обретение гражданства несовершеннолетним, которому исполнилось 16 лет может осуществиться исключительно с его согласия.

Национальная виза с целью репатриации может быть выдана лицу польского происхождения либо ребенку той особы, которая до вступления в силу проживала на территории:

Республики Армения,
Республики Азербайджан,

Республики Грузия,
Республики Казахстан,
Республики Киргизстан,
Республики Таджикистан,
Республики Узбекистан,
или азиатской части Российской Федерации.

Национальные визы с целью репатриации выдаются компетентным **консулом** месту жительства заявителя на тот период, после получения согласия министра, ответственного за внутренние дела. Министр внутренних дел может обратиться к начальнику пограничной службы, начальнику полиции, начальнику Агентства внутренней безопасности, главе разведки и председателю Института национальной памяти - Комиссии по расследованию преступлений против польского народа, с целью предоставить информацию о иностранце, имеющую отношение к расследованию. Крайний срок подачи информации составляет **30 дней**, но в особо обоснованных случаях может быть продлен до **3-х месяцев**.

Для того, чтобы получить национальную визу необходимо предоставить доказательства права собственности или предоставление жилья и средств существования в Республике Польша. Таким свидетельством является резолюция муниципального совета, в которой содержится обязательство обеспечить условия проживания на срок по крайней мере 12 месяцев, либо разрешение районного совета, обязывающая старосту обеспечить место жительства в доме социальной помощи на территории округа (указание на жилище, форму доступа этого помещения, а также указание средств существования). В случае, когда репатриантом должен быть потомок, родные, брат или сестра человека живущего в Польше доказательством является также заявление, которое подает то лицо, обязующее обеспечить условия для проживания на срок не менее 12 месяцев (статья 12 закона о репатриации).

Лицо, которое в Польше не имеет обеспеченного жилья и средств существования, но, одновременно исполняет все другие необходимые условия для получения национальной визы с целью репатриации, может требовать выдачу **решения об обещании выдачи нацио-**

нальной визы с целью репатриации. Министр Внутренних Дел может отменить решение, если есть одно из условий, предусмотренных в статье 11 Закона 2 и 3 закона о репатриации.

Образец бланка заявления для получения визы с целью репатриации определяет **постановление министра внутренних дел и администрации от 22 декабря 2008 года по делам виз для иностранцев.**

Такое заявление должно содержать сведения о заявителе, его супруге, если он/она является лицом польского происхождения, и несовершеннолетних детей, если они остаются под родительской опекой и они намерены проживать вместе с заявителем на территории Польской Республики.

5 ПРАВОВОЙ СТАТУС СУПРУГА ЗАЯВИТЕЛЯ

Супругу заявителя, который не является лицом польского происхождения по смыслу закона, а также его несовершеннолетнему ребенку, которые желают поселиться вместе с заявителем на территории Польской Республики предоставляется разрешение на поселение. Заявление заинтересованных лиц о разрешении поселиться должно быть приложено к заявлению о выдаче национальной визы с целью репатриации.

Предоставление возможности или отказ в предоставлении возможности на вид на жительство выдается в форме **административного решения Главой Управления по Делах Иностранцев** посредством соответствующего консула. Вид на жительство выдается на неограниченный срок. Документом, подтверждающим личность иностранца является вид на жительство (карта). Вид на жительство выдается иностранцу, который получил разрешение на поселение, на срок 10 лет.

6 ПРИЗНАНИЕ РЕПАТРИАНТОМ

Другой правовой формой является признание репатриантом. Репатриантом считается лицо, отвечающее следующим требованиям (статья 16 закона 1 закона о репатриации):

- имеет польское происхождение;
- до вступления в силу закона его постоянным местом жительства была территория: Республики Армения
Республики Азербайджан
Республики Грузия
Республики Казахстан
Республики Киргизстан
Республики Таджикистан
Республики Узбекистан
или азиатская часть Российской Федерации.
- не существует никаких обстоятельств, которые исключают получение национальной визы с целью репатриации, о которых речь идет в статье 8 закона;
- пребывает на территории Республики Польша на основании вида на жительство, который был признан на основании учебы в высшем учебном заведении в соответствии с положениями об учебе лиц, не являющихся гражданами Польши;
- подаст заявление Воеводе в течение 12-ти месяцев после окончания высшего учебного заведения.

Решение о признании репатриантом выдается соответствующим **воеводой в предполагаемого места жительства заявителя**. Действия о признании репатриантом осуществляются по просьбе заинтересованного лица. Образец заявления определяется **распоряжением Министра Внутренних Дел и администрации от 8 марта 2001 года**. К заявлению **особа, которая старается о признании репатриантом должна приложить фотографию размером 5 см x 4 см, а также:**

- решение консула о признании лицом польского происхождения,
- официально заверенную копию действительного документа, удостоверяющего личность и гражданство,
- сокращенную копию свидетельства о рождении,
- сокращенную копию свидетельства о браке или другой документ, который подтверждает семейное положение,
- автобиографию.

В ситуации, когда заинтересованное лицо не имеет решения консула о признании лица польского происхождения, к заявлению необходимо приложить все документы, подтверж-

дающие польское происхождение (в том числе документы, выданные польской государственной властью или церковной властью, а также бывшим Союзом Советских Социалистических Республик). Решение в данном случае принимает **соответствующий консул последнего постоянного места жительства лица за границей, путем передачи ему документов воеводой**.

Кроме того, человек, который до вступления в силу закона проживал на территории стран, перечисленных в статье 9 Закона о репатриации к документам прилагает также:

- официально заверенную копию вида на жительство,
- справку, которая подтверждает учебу в высшем учебном заведении на правах стипендиата польской стороны, а также копию диплома,
- справку, которая подтверждает факт постоянного места жительства до вступления в силу закона на территории нынешней Республики Армения, Республики Азербайджан, Республики Грузия, Республики Казахстан, Республики Киргизстан, Республики Таджикистан, Республики Узбекистан или азиатской части Российской Федерации,
- документ, выданный компетентным органом, подтверждающий отсутствие препятствий для обретения польского гражданства, требуемый положениями международного соглашения, в котором Республика Польша является одной из сторон, для недопущения двойного гражданства.

Если ходатайство о признании репатриантом включает несовершеннолетнее лицо, в таком случае к заявлению необходимо приложить копию свидетельства о рождении несовершеннолетнего. В случае, когда о признании репатриантом ходатайствует только один из родителей, к заявлению, которое касается несовершеннолетнего необходимо приложить письменное заявление другого родителя, который дает согласие на получение несовершеннолетним польского гражданства или документ лишения судом родительских прав другого родителя. Несовершеннолетний, которому исполнилось 16 лет, должен представить

письменное заявление о согласии на обретение польского гражданства.

Для процедуры обретения гражданства путем репатриации, а также для процесса получения национальной визы с целью репатриации применяются положения Кодекса административного поведения, если закон не предусматривает иначе.

7 ПОМОЩЬ ДЛЯ РЕПАТРИАНТОВ

Закон о репатриации в шестой главе определяет формы помощи, которую могут получить репатрианты, а также прибывающая с ним в Польскую Республику семья. Существуют три вида помощи, которая предоставляется польским государством.

Финансовая помощь, которая проявляется в частности в покрытии путевых расходов, расходов связанных с обучением, принимая несовершеннолетних, которые подлежат условиям обязательного образования, затраты на разработку и постоянные расходы. Кроме того репатрианту, прибывшему в Республику Польша из азиатских районов бывшего Советского Союза и понесшему расходы, связанные с адаптацией жилья на месте жительства на территории Польской Республики, предоставляется помощь из государственного бюджета на покрытие части расходов (статья 17 закона 2 Закона о репатриации).

Покрытие расходов в случае принятия участия в курсах науки польского языка, может быть предоставлена лицу, которому было выдано обещание выдачи национальной визы с целью репатриации, а также членам его ближайшей семьи. Помощь может быть предоставлена

также посредством предоставления бесплатных курсов для обучения польскому языку и адаптации в польском обществе. Это важно с точки зрения профессиональной интеграции этих людей. Это позволяет легко ознакомиться со своими правами и принципами функционирования в новых условиях.

Профессиональная интеграция репатриантов проявляется посредством:

- возмещения расходов, понесенных репатриантом в осуществлении профессиональной квалификации;
- возмещения расходов, понесенных работодателем на:
 - создание нового рабочего места
 - обучение репатрианта
 - заработную плату, вознаграждения и взносы на социальное обеспечение

За обеспечение профессиональной активизации и интеграции репатриантов отвечает староста по месту жительства репатрианта. Каждая из этих форм профессиональной активизации может быть использована только один раз.

Возмещение части расходов, понесенных на повышение профессиональной квалификации, а также возмещение расходов, понесенных работодателем на обучение репатрианта, заработную плату и вознаграждения и взносов на социальное обеспечение и создание новых рабочих мест на основе соглашений, заключенных между следовательно между старостой и репатриантом, а также между старостой и работодателем. Профессиональная активизация в понимании закона о репатриации может быть осуществлена в течение 5-ти лет со дня приобретения репатриантом польского гражданства.

ADRESY:

**Caritas Archidiecezji Lubelskiej
Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom**

ul. Prym. St. Wyszyńskiego 2
20-950 Lublin
tel./fax: +48 81 743 71 86
e-mail: migranci-lublin@caritas.pl

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

ul. Chopina 14/85
20-023 Lublin
tel.: +48 81 532 40 69
fax: +48 81 743 68 05
e-mail: migrant@fipp.org.pl

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
tel.: +48 22 556 44 66
fax: +48 22 828 69 69
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie

Wydział Polityki Społecznej

ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
tel.: +48 81 742 45 52
fax: +48 81 742 44 70

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie

Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców

ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
tel.: +48 81 742 44 26

Miejski Ośrodek

Pomocy Rodzinie

ul. Unii Lubelskiej 15
20-108 Lublin
tel.: +48 81 532 20 12

Ministerstwo

Edukacji Narodowej

Al. Szucha 25
00-918 Warszawa
tel.: +48 22 347 41 00
e-mail: informacja@men.gov.pl

**Powiatowy Urząd Pracy
w Lublinie**

ul. Mełgiewska 11
20-954 Lublin
tel.: +48 81 745 18 16

Stowarzyszenie

wHomo Faber

ul. Krakowskie Przedmieście 39
20-076 Lublin
tel.: +48 81 534 45 13
e-mail: info@hf.org.pl

Urząd do Spraw

Cudzoziemców

ul. Koszykowa 16
00-564 Warszawa
tel.: +48 81 22 601 75 14
e-mail: legalizacjapobytu@udsc.gov.pl

